

A. RAUDKAT'S
LAULUMÄNGU
LASTELE

K. Ü. "LOODUS"

Anna Raudkats

Tallinna pedagoogiumi võimlemisõpetaja

Mängud IV

Laulumängud lastele

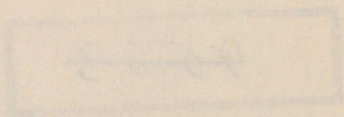
9563

Anna Raudkats
Tallinna pedagoogilise võimekusega

Mängud IV

A-4068

K./Ü. „Looduse“ korrektor M. Bekker.

E e s s õ n a.

Käesolev kogu laulumänge sisaldab 81 mängu ja 4 marsilaulu. Neist on enam kui pooled määratud noorematele lastele, umbes 7—10 aasta vanuses, ning ülejäänud — vanematele lastele, kuni viienda õppeastani. Alates viimati mainitud vanuseastmega siirdub vähehaaval laulumängu asemele rahvatants.

Mängude valikul olen püüdnud saavutada mitmekesidust ainete suhtes, et võimaldada laiemas ulatuses mänguõpetuse sidumist koduloole ja emakeele tundidega. Meeleldi oleksin uute mängude seadmisel suuremal määral tarvitanud meie omi laule, kuid kahjuks leidub meie lastelaulude kogudes vähe selleks sobivaid, see on mitmekesist tegevust sisaldavaid laule.

Tarvitatud teostest mainin eeskätt: W. Tamman, Laste laul I ja II; Anni Collan, Laululeikkejä; sama autori Kurssikaikuja I ja II; Fanny Stenroth, Lapsivoimistelua; sama autori Laululeikkejä I ja II; Maija Korhonen, Laululeikkejä; Olga Lönnbohm, Laululeikkejä; Otto Hellgren, Sånglekar från Nääs I ja II; Greta Adrian, Sånglekar för småbarn.

Loen oma meeldivaks kohuseks siinkohal avaldada soojemat tänu Tallinna pedagoogiumi muusikaõpetajale härra J. Helilale, kes vaatas läbi teose muusikalise osa, ja härra Rich. Ploomipuule, kes tõlkis suurema osa võõrkeelseid laule.

Lootuses, et käesolev kogu laulumänge suudab kaasa aidata puhta, lapseliku rõõmu äratamisele meie koolis, jätan ta ametiõdedele ja -vendadele lahkeks tarvitamiseks.

Anna Raudkats.

Tallinna, juuli 1928.

Mõningad näpunäited laulumängude õpetamiseks.

Mänguõpetuses ei ole sest küllalt, et laps mängib, vaid mängu kasvatav mõju on suurelt sellest, mida ja kuidas ta mängib. Õpetaja — mängujuht — olgu selles kindlasti teadlik.

Laulumängudel on mänguõpetuses oma eriline osa laste arendamise ja kasvatuses. Nende tähtsaim ülesanne on peale mitmekülgse kehalise liikumise võimaldamise rütmilise äratamine ja arendamine lastes. See mõju on aga ainult sellest, kas õpetaja suudab ning oskab sisendada lastele erimängude erilaadilist rütmi ja takti.

Et nappi mänguaega mitte kulutada laulude õppimisele, on praktiline enne ära õppida viisid laulutunnis ja sõnad emakeele tunnis, nagu üldse on soovitatav ühendada mänguõpetust teiste ainetega. Kui siiski mõnikord võimlemistunnis tuleb õpetada sõnu ja viit, katsutagu seda teha võimalikult vähese ajakulutusega. Alul nimetab õpetaja uue mängu nime ning ütleb siis ette esimese salmi sõnad, mida lapsed kordavad kooris. Siis laulab või mängib õpetaja ette viisi, mida pärast koos mõned korrad läbi lauldakse. Seejärel näidatakse esimese salmi tegevus ning asetatakse siis osavõtjad mänguks. Mõnikord on praktilisem enne asetada lapsed nõutavasse algseisu ja siis alles demonstreerida mängu. Nõnda õpetatakse üks salm teise järele.

Soovitatav on enne harjutada laulumängudes esinevat vahelduvat rütmilist liikumist laulmata, seni kui kaob ebakindlus ja kõhklemine. Samuti võib alustada ühtlase ümiseda ainult laulviit. Alles siis, kui laps on kodunenud rütmilises tegevuses, sulavad ühte liigutused ja laul, ning mäng läheb kindlalt ja sulavalt.

Mängu õiendamisele asutagu hoogsalt ja aega viitmata. Õpetaja ei tohiks aeglaselt, kõheldes ja juhtumisi määrata laste toiminguid, sallides sealjuures viipamist kätega ja valjuhäälelist palumist, vaid ta tehku seda kiiresti ja otsustavalt, pidades sealjuures silmas, et igauks kordamööda astuks tegevusse.

Kõik mängus esinevad liigutused alatakseni lõpetataks etäpsalt. Õpetaja ärgu siis hakaku ilma pikema jututa laulma, lubades lastel millal tahes ühineda laulu ja tegevusega, vaid

andku enne hääli (toon) ja siis lühidalt ning selgelt märk mängu algamiseks, näiteks sõnaga „nüüd”. Ka mängu kestel peab õpetaja selle järele valvama, et kõik aegsasti ja ühtlaselt lõpetavad eelmise tegevuse ning täpsalt algavad järgneva.

Mängudes esinevad käik, jooks, mitmesugused sammud, samuti kui paigal tehtavad liigutused õiendatagu hoolikalt lauluviisi järele. Juba väikesi lapsi peab juhatama täielikult seirama neile määratud laulumängude rütmi ning hoolikalt täitma kõik mängus ettetulevad toimingud.

R ü t m oligu alati s e l g e ja t a k t üldiselt v i l g a s, sest elavus ja rõõm vallutab laste meeled.

Laulude viisidele vastav rütmiline liikumine olgu üldiselt ohjastatud, näiteks jooks hästi kerge, sammud võimalikult kenad jne. Ja laul ise peab olema mõõdukas „kaasmäng” mängule, ei kunagi valjuhääleline karjumine. Nõnda juhime laste tähelepanu mängu sulavale õiendamisele.

Laulumängudes esinevat mitmekesisist meelekujutustegevust juhiti õpetaja loomulikkuse, nõudmatuse ja kauniduse poole püüdvast vaimus. Siis kaovad saamatus, pikaldus ja tehtud olek ning arenevad liigutuste kenadus, tähelepanu ja ilus esinemine. Abi, mida pakuvad sarnaselt õieti juhitud laulumängud laste arendamisel, on suure väärtusega.

Võimlemistunnis võivad imitatsioonmängud asendada teatud osad kavas. Mitmesuguseid samme sisaldavad mängud võimaldavad vastava harjutusliigi väljajätmise kavast. Kuid laulumängude peasisi jääb ikkagi rütmitunde arendamine ning eneseavalduse võimaldamine ja ühes sellega või õigemini selle tõttu rõõmu ja mõnu äratamine lastes.

Üldseletused.

Mängude seletustes esinevad numbrid sulgudes tähendavad nootide nummerdatud takte.

Seesmine käsi on see, mis on paariseltsilisele lähemal; teine kutsutakse välimiseks. Sama seletus on maksev ka seesmise ja välimise jala kohta.

Käsi käes: üks käsi on paariseltsilise käes.

Käed kätes: mõlemad käed on kas eelseisva seltsilise või kõrvalseisvate seltsiliste kätes.

Kui seesmised (ühendatud) käed on kõverdatud öla kõrgusele, kutsutakse seda poolpüstvõtteks.

Püstvõtte: umbes pea kõrgusele tõstetud käsi on paariseltsilise samale kõrgusele tõstetud käes.

Süldvõtte: seistes vastamisi ühendavad paariseltsilised sirgetena kõrvale tõstetud käed.

Ölgvõtte ringis või vastamisi seistes: käed kõrvalolijate või vastasolija õlgadel, käsivarred sirged.

Rõhk: jalga lüüakse vastu maad.

Käigusamm

Jooksusamm

Polkasamm

} ei tarvitse kirjeldada.

Vahetus- (voor-) samm on polkasamm pöördumiseta ja hüppeta.

Kõrvalsammud: varvastele tõustes astutakse vasaku (parema) jalaga samm kõrvale ning viiakse siis parem (vasak) jalg selle juurde.

Galopisammud tehakse nagu kõrvalsammud, ainult pool kiiremas tempos ja hüppel.

Hüppesammud tehakse $\frac{4}{4}$ taktis järgmiselt: esimesel taktiosal astub vasak jalg sammu; teisel taktiosal tehakse vasakul jalal väike hüpe ettepoole, kõverdades paremat põlve ette — ülespoole; kolmandal taktiosal astub parem jalg sammu, neljandal taktiosal hüpatakse paremal jalal vähe ettepoole, kõverdades vasakut põlve ette — ülespoole jne.

Helju- (vaaru-) samm õiendatakse $\frac{3}{4}$ taktis järgmiselt: vasaku (parema) jalaga võetakse samm ette — kõrvale (1), parem (vasak) jalg pannakse risti selle ette ja tõustakse varvastele (2) ning tullakse varvastele alla (3); siis parem (vasak) jalg astub sammu ette — kõrvale jne.

Kiikumissamm koosneb kahest sammust: ühest, mis tehakse ettepoole, ja teisest, mis tehakse tahapoole: vasaku (parema) jalaga võetakse harilik samm ettepoole, viies keharaskuse üle sellele jalale, ning tõustakse ühtlasi varvastele, tõstes paremat (vasakut) säärt tahapoole; siis asetatakse maha parem (vasak) jalg, viiakse keharaskus sellele ning tõustakse paremal (vasakul) jalal varvastele,

tõstes vasakut (paremat) säärt ettepoole.

Š o t i s a m m u d tehakse $\frac{4}{4}$ taktis järgmiselt: vasak jalg asetatakse ette, parema jala varbad viiakse vasaku jala kanna taha, vasak jalg asetatakse uuesti ette ning hüpatakse siis samal jalal, tõstes paremat põlve kõverdatuna ette — ülespoole; järgmise sammu algab parem jalg.

Kõik muud sammud on seletatud ühenduses vastavate mängudega.

Ü h e k o r d n e r i n g: ringilised seisavad ühekordselt (üks- haaval) ringi piirjoonel, kõigil näod pöörduvad kas ringi keskkoha poole või vastu-, möödapäeva. Viimasel juhtumisel hüütakse ringi r o n g r i n g i k s.

Ühekordne ring moodustatakse pikkuse järele korraldatud rindreast sel teel, et reasolijad võtavad kinni üksteise kätest, mispeale keskkohataganeb ning suur ja väike ots ühinevad. Kui sedaviisi tekkinud ringist tahetakse moodustada rongringi, kästakse käed lahti lasta ning pöörda näod kas vasemale või paremale.

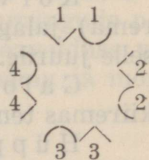
K a h e k o r d n e r i n g: ringilised seisavad kahekordselt (paarikaupa) ringi piirjoonel, kõigil näod pöörduvad kas mööda- (vastu-) päeva või vastamisi, harvemini ringi keskkoha poole. — Kahekordne ring moodustatakse paarreast nii, et paarid käigusammudega liiguvad edasi vastu- või möödapäeva, seni kui ring on suletud; keskmised ja tagumised paarid võtavad sealjuures vähe lühemad sammud kui harilikult.

M ö ö d a p ä e v a tähendab sihti, milles liigub kella osuti (seier), v a s t u p ä e v a vastupidist sihti.

N e l i k: neli paari seisavad vastamisi nii, nagu näha joonisel. Nelikute moodustamisel minnakse välja paarreast, lugedes selle neljaks ning käsutades siis number ühed ja kolmed vastamisi piki põrandat, number kahed ja neljad samuti põiki põrandat.

P ö ö r d u m i n e p a a r i k a u p a k ä e d k ä t e s õ i e n d a t a k s e järgmiselt: paariseltsilised asetuvad vastamisi, kuid mitte nägu näo vastu, vaid nii, et paremad õlad on vastamisi, ja ühendavad mõlemad käed, tõstes need õla kõrgusele; mõlemail on sealjuures parem käsivars sirge, vasak kõverdatud. Nõnda liigutakse määratud sammudega möödapäeva. Sihti muutes sirutatakse, võtet vallandamata, vasak käsivars ja kõverdatakse parem ning asetatakse vasakud õlad vastamisi, mispeale viibimata jätkatakse pöördumist, nüüd juba vastupäeva.

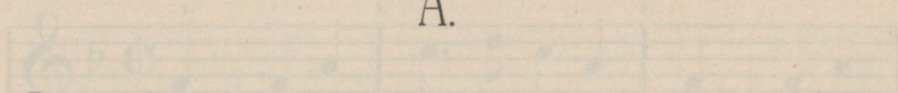
K ä t l e m i n e: seistes paarikaupa vastamisi ringis annavad osavõtjad paariseltsilisele parema käe ning lähevad siis edasi käigusammudega, ühed mööda-, teised vastupäeva (sinnapoole, kuhu on pöörduvad nägu); esimesele vastutulijale ulatatakse vasak käsi, järgmisele parem jne., seni kui jõutakse tagasi esialgsele kohale või kui kohatakse esialgset paariseltsilist.

I. Tõbe ja tegevus.

I. Saagimaa.

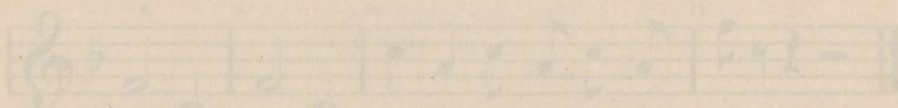
A.

Laulumängud noorematele

lastele.

võiks ka hõbe ...

a) Lapsed istuvad kahes reas või kahekorises ringis rätsepi moodi põrandal, näed paarikaupa vastamisi, põlved kooa, armpoolsed käed ühendatud. Tehakse saagimisliigutusi (kõrv põrandal ühes käe tõmmetega) laule taktis järgmiselt: 1.—9. takti kestel kaks liigutust igal taktil, 10. ja 11. takti kestel aga üks liigutus igal noodil.

b) Osavõtjad moodustavad suure ühekorde ringi, mood selle keskkohta poole, ning loevad kahes. Siis loevad kõik nurgarid õhked poole paremale ja nurgarid kahel vasemale, nii et mood moodustaks ühekorde ringis paarikaupa vastamisi. Paarikaupa istuvad üksteisele vastamisi käed, mis kajutavad pooltasuolast muusikute paremaist kätest moodustatakse samuti saag (käed on siis ristil, vasemad all-, paremad pealpool). Saagimine õmandatakse samuti kuu a's. Siis asetatakse vasemad õhked paremate poole ntug korra-takse saagimisil vasema käega.

I. Töö ja tegevus.

1. Saagimas.

1. 2. 3.

Kä-te vae-vast po-le kah-ju, puid kui tar-vis

4. 5. 6. 7.

saa-gi ah-ju. Saa-gi, saa-gi kat-ki puu, suu-reks haluks,

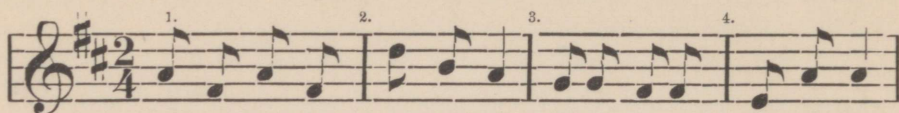
8. 9. 10. 11.

väikseks ha-luks, sni, sne, sni, sne, sni, sne, snu!

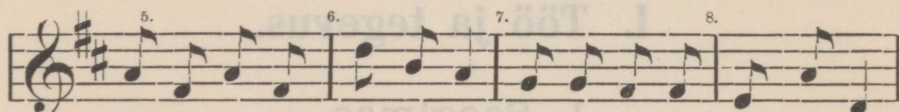
a) Lapsed istuvad kahes reas või kahekordses ringis rätsepa moodi põrandal, näod paarikaupa vastamisi, põlved koos, samapoolsed käed ühendatud. Tehakse saagimisliigutusi (kere pöörmissi ühes käte tõmmetega) laulu taktis järgmiselt: 1.—9. taktil kestel kaks liigutust igal taktil, 10. ja 11. taktil kestel aga üks liigutus igal noodil.

b) Osavõtjad moodustavad suure ühekordse ringi, näod selle keskkoha poole, ning loevad kaheks. Siis teevad kõik number ühed pöörde paremale ja number kahed vasemale, nii et nüüd seistakse ühekordses ringis paarikaupa vastamisi. Paariseltsilised ulatavad üksteisele vasemad käed, mis kujutavad pooleksaetavat puuhalgu; paremaid kätest moodustatakse samuti saag (käed on siis risti, vasemad all-, paremad pealpool). Saagimine õiendatakse samuti kui a's. Siis asetatakse vasemad käed paremate peale ning korratakse saagimist vasema käega.

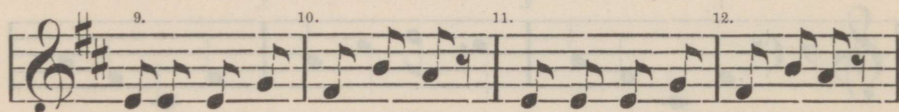
2. Sepapajas.

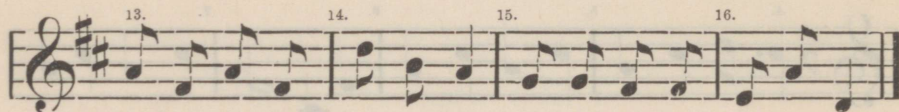
1. Kär-melt lõõtsa pu - hu - ma — rauda tarvis ta - gu - da!

Kärmelt lõõtsa pu - hu - ma — rau-da tar - vis ta - gu - da!

Kaugel' kuul-da va - sa - rad, töö! on poi - sid u - si-nad.

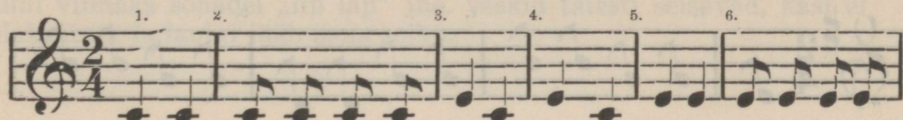
Kärmelt lõõtsa pu - hu - ma — rau-da tar - vis ta - gu - da!

2. ∴: Rõõmsalt töömees tööle läeb,
tubli mees head tasu saab. ∴:
Jõudu, tervist kuhjaga
saab ta omal' palgana.

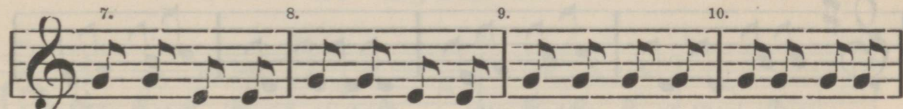
Lapsed seisavad kahes sirges reas vastamisi, ridade vahet umbes neli sammu. Üks rida taob, teine tõmbab lõõtsa. Tagumine õiendatakse järgmiselt: vasem jalg asetatakse ette — kõrvale, umbes kahe ja poole jalapikkuse kaugusele paremast, vasem põlv painutatakse (parem säär jääb sirgeks), vasem käsi pannakse vasemale põlvele ja keha kallutatakse vähe vasemale; parem rusikas tõstetakse üles ning lüüakse siis sellega taktis vasemale käele 1.—8. takti kestel, iga takti alul üks kord. 9-dal taktil võetakse kiiresti algasend parema jalaga ning jätkatakse tagumist vasema käega seitsme järgneva takti kestel. — Lõõtsa tõmmatakse järgmiselt: esimesel taktil painutatakse põlved täiskükki, viies rusikas käed kokku rinna ette, teisel taktil sirutatakse põlved ning viiakse käed kõrvale jne. kuni salmi lõpuni. — Nii tagumine kui lõõtsa tõmbamine õiendatakse vilkasti ja kindlas taktis.

Teise salmi alul vahetavad read tegevuse.

3. Suured ja väikesed kellad.

1. Suur kell sõ - nab nõn - da: „Tik, tak, tik, tak!“ Väike kell see lau - sub:

„Tik tik, tak tak, tik tik, tak tak!“ Üs - na väi - ke a - ga üt - leb:

„Ti - ke ti - ke, ta - ke ta - ke, ti - ke ti - ke tak!“

2. Tornikell see laulab: „Piu, pau, piu, pau!“

Koolikell see kutsub: „Ling, lang, ling, lang, ling, lang, ling, lang!“

Aisakell see aga hõiskab: „Lingelinge, lingelinge, lingelinge ling!“

Lapsed seisavad rongreas või ringis; viimasel juhtumusel kõigil näod mööda- või vastupäeva.

I salm.

Asetatakse hüppel jalad harki, tõstes ühtlasi käed kõrvale. Kere painutus kõrvale (1—4).

Jalgade asend endine; käed ripuvad vabalt. Kere painutus kõrvale selja ülemises osas (5—8).

Harkseisus käed puusas, pea painutus kõrvale (9—12).

II salm.

Istutakse põrandal. Säared sirged ja lahus. Selg sirge. Käed ripuvad vabalt külgedel. Kere kallutus ettepoole, üles ja vähe tahapoole; selg on kogu aja sirge (1—4).

Eelmises asendis pea painutus ette- ja tahapoole (5—8).

Samas asendis pea pöörmine vasemale ja paremale (9—12).

4. Vesiveski.

1. Vaat, möl-der pai - su a - vas vast. Kuis ko - hab kosk, voog
valla last'! Ta mühab ruttu rat-ta-le, ning ratas pöörleb
virgaste. Ja ves-ki mürab, jah-va-tab, on kuulda ai - na:
lip lap lap, lip lap, lip lap, lip lap lap lap!

2. Nüüd tahab mölder puhata:

veevoolu peatab suluga.

Kõik rattad seis'vad vagusi,

ja vesi voolab vaiksesti —

vaid suliseb ja uinutab.

Ei enam kuulda: lip-lap-lap, lip-lap jne.

Osavõtjad seisavad käsikäes suures ringis, näod selle keskkoha poole. 4—12 last, vastavalt osavõtjate üldarvule, lähevad sisse ning moodustavad seal 1—3 vesiveskit, ühendades neljakaupa vasemad käed (ristamisi) ja pannes paremad puusa.

I salm.

Suur ring seisab paigal ning hõljutab käsi ette- ja tahapoole, salmi alul aeglaselt tempos, pärastpoole ikka kiiremalt ja kiiremalt; lauldes „lip lap” jne. plaksutatakse taktis käsi. Veskid pöörduvad samal ajal esmalt aeglaselt, pärastpoole kiirust lisades ikka hoogsamalt ja hoogsamalt.

II salm.

Esimese takti alul veskid vahetavad kätt ning jätkavad siis pöördumist vastupidises suunas. Selle salmi tegevus on muidu sama

kui esimeses salmiski, ainult selle vahega, et nüüd alul on tempo kiire ning muutub siis salmi lõpu poole ikka aeglasemaks ja aeglasemaks, kuni viimaks sõnadel „lip lap” jne. veskid täiesti seisavad, käsi ei plaksutata ja laulgi jääb üsna soiku.

5. Ujumas.

1. Jär - ve - le rut - tu nüüd lap - sed kõik tõtt'vad, ja
 5. rii - ded seal ma - ha ning su - li - - nal vet - te.

2. Sõuame taktis ja tugevast' kätega,
 pritsime jalgega, pöördume rõõmsalt.

Mängijad seisavad ringis, kõigil näod möödapäeva.

I salm.

Nelja esimese takti kestel joostakse väikeste sammudega ringis möödapäeva. Kahel järgmisel taktil jäädakse seisma, pöördes näod ringi keskkoha poole, ning tehakse kätega liigutusi, nagu võetaks riided seljast ja visataks need maha. Lausel „ja sulinal vette” tõstetakse põlve kiiresti kordamööda ettepoole.

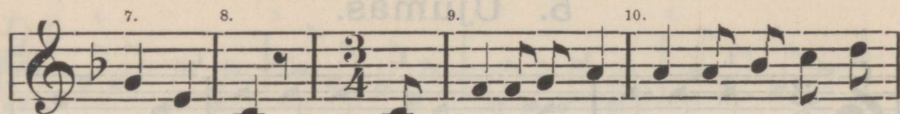
II salm.

Esimesel neljal taktil teevad mängijad kätega taktis ujumliigutusi. Sõnadel „pritsime jalgega” kõverdavad nad kiirel tempol kordamööda vasemat ja paremat jalga taha. Lõpuks pöördub iga mängija väikeste jooksusammudega paigal, plaksutades käsi.

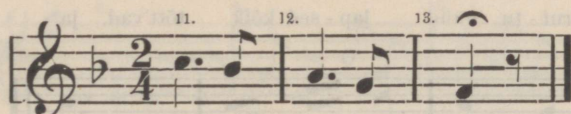
6. Merimehed.

1. Nüüd ank-ru ü - les hii - va - me ja pur - jed masti

tõm-ba - me. Reis al-ga-mas pea, tuul on meil hea! Hur-

raa, hur - raa, hur - raa!

2. Nüüd ankru üles hiivame
ja purjed masti tõmbame.
Laev lendab kui lind,
rõõmus me rind!
Juhei, juhei, juhei!

Osavõtjad seisavad suures ringis nägudega selle keskkoha poole. Ringi sees on mõningad lapsed, näiteks 6, kes moodustavad pikerguse, ühest otsast terava ringi, mis kujutab enesest laeva. Selle väikese ringi sees seisab üks poiss, kes on laeva kapten.

I salm.

Kõik osavõtjad, peale kapteni ja nende, kes moodustavad laeva, teevad 1.—4. takti kestel kaks korda liigutuse, mis aimab järele ankru hiivamist, ning 5.—8. takti kestel sama palju kordi purjede ülestõmbamist kujutava liigutuse (täiskükk, kokkupandud kätel libiseses mööda oletatavat köit ülalt alla). 9-da ja 10-da takti kestel nad hõljutavad sirgeid käsivarsi lahtiselt ette ja taha, aimates järele laeva liikumist, ning lehvitavad 11.—13. takti kestel oletatud mütsi õhus.

II salm.

Taktid 1—8 õiendatakse samuti kui esimeses salmis. 9.—13. takti kestel liigub laev galopisammudega ringist välja ning sellest vähe eemale. Ringilised kujutavad 9.—12. takti ajal pealtvaatajaid rannas, kes lahkuvale laevale lehvitavad taskurätikuid. Kapten vastab tervitustele.

7. Nukumäng.

Eesti rahvaviis.

1. Nu - ta, nu - ta, nu - ku - ke - ne, kaa - - si - - ke!

5. Nu - ta, nu - ta, nu - ku - ke - ne, kaa - - si - - ke!

2. Naera, naera, nukukene, kaasike!

9. Kängi jalgu jne.

3. Kammi pead jne.

10. Aja jakki jne.

4. Pese silmi jne.

11. Rätt ka pähe jne.

5. Tõmba hame jne.

12. Nüüd on nukku valmis saanud

6. Vöö ka vööle jne.

[jne.

7. Seelik selga jne.

13. Hüppa, nukku, karga, nukku

8. Pane põlle jne.

[jne.

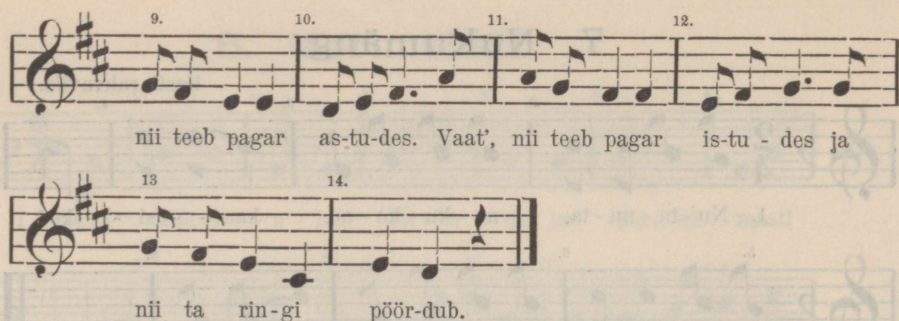
Rahva suust.

Suur ring. 3—5 last lähevad sisse nukukudeks ning teevad kõik laulus mainitud liigutused. Ring liigub esimese salmi ajal möödapäeva, teise salmi ajal vastupäeva, kolmanda salmi ajal jälle möödapäeva jne. Mängu kordamisel valib iga nukk enese asemele uue, asetudes ise ringiliste hulka.

8. Lapsed mängima nüüd jooksvad.

1. Lapsed mängi-ma nüüd jooksvad. Saa-me ka, saa-me ka

5. laulda pa-ga-ri laulu. Vaat', nii teeb pa-gar is-tu-des ja

9. 10. 11. 12.

nii teeb pagar as-tu-des. Vaat', nii teeb pagar is-tu - des ja

13. 14.

nii ta rin-gi pöör-dub.

Mängijad seisavad käed kättes suures ringis; õpetaja või üks osavõtjaist on ringi sees, juhatahes mängu.

Ring liigub lühikeste jooksusammudega möödapäeva (1—6). 7-da takti alul peatuvad kõik, pööravad käsi lahti lastes näod ringi keskkoha poole ning aimavad siis järele keset ringi seisjat, kes teeb taigna sõtkumise liigutusi (7—12). Seejärel kõik pöörduvad kord enese ümber möödapäeva (13—14). Järgmine kord aimatakse järele mõnd teist tegevust.

Peab katsuma võimaldada osavõtjaile mitmekülgset liikumist, nagu käte ja jalgade liigutusi, vahelduvaid kereliigutusi ning hüppeid. Maaler, näiteks, hoiab mõlema ülespoole sirutatud käega pintslit ning maalib lage, tõmmates pintsliga vasemalt paremale ja paremalt vasemale ning vaadates sealjuures ülespoole (kere painutus kõrvale ja kaela ning selja painutus tahapoole). — Kingseppa kujutades kõverdatakse üks põlv ette — üles ja selle jalg nõjatatakse vastu toetava sääre põlve; käed viiakse rinna ette nagu pigilapist kinni hoides. Neli korda sirutatakse käed tugevasti kõrvale ja viiakse tagasi rinna ette, aimates nõnda järele niidi läbitõmbamist pigilapist. Kahel viimasel taktil võetakse sama algasend, pannakse rusikas käsi põlvele ning lüüakse teise rusikaga selle peale; tallad lüüakse alla.

Mitmesuguseid käteliigutusi on lastel võimalik õiendada, kui nad kujutavad näiteks puuraiujaid ja -saagijaid, sõudjaid, niitjaid, pagareid, ujujaid ja seppasid. Ujumine ja niitmine õiendatakse rongringis (kõigil näod kas mööda- või vastupäeva), seistes paigal või liikudes edasi lühikeste sammudega. Sõudmine võib sündida rongringis istudes, kuid lõpuks tehtav sõudeliigutusi tuleb õiendada seistes.

Rätsepat järele aimates tehakse vahelduv kerepöörmine, ja purjesid ülestõmbavat madrust — põlvede painutust täiskükki. Kui lauldakse hüppajast, hüpatakse rongringis koosjalu neli korda edasi, käsi kõrvale heites; ka pöördumine õiendatakse hüpates.

Sobivaid liigutusi pakub võimleja, sõduri, ratsaniku, poisi (kummardus), tütarlapse (niks) ja teiste järeleaimamine.

Mäng lõppegu ühe või kahe rahustava liigutusega.

9. Tehke järele!

1. 2. 3. 4.

Ha, ha, ha, tralla - la, lõbus meil pöörel - da. Ha, ha,

5. 6. 7. 8. 9.

ha, trallal - la, lõbus meil pöörel - da. Tehke jä - rel, tehke

10. 11. 12. 13.

jä - rel, teh-ke jä - rel kõik nii! Teh-ke jä - rel, tehke

14. 15. 16.

jä - rel, teh-ke jä - rel kõik nii!

Osavõtjad moodustavad suure ringi, võttes kinni üksteise kätest. Ka mängujuht — õpetaja — asub ringiliste hulka.

1.—7. takti kestel liigub ring kergete, rütmikindlate jooksummudega möödapäeva. 8-da takti alul ring peatub, õpetaja asetub sammu või kahe võrra sissepoole ringi, nii et kõik teda hästi näevad, ning teeb mõne liigutuse, mida kõik ringilised teevad järele. See liigutus õiendatakse 9.—16. takti kestel kaheksa korda (iga takti kestel kord). Siis asub õpetaja jälle ringiliste hulka, ning mäng jätkub endiselt, ainult selle vahega, et ring jookseb nüüd vastupäeva (järgmine kord uuesti möödapäeva jne.).

Liigutused võivad olla millised tahes, kuid katsutagu need valida nii, et nad võimaldaksid hästi mitmekülgset tegevust (vaata eelmise mängu seletust).

10. Metsajõeke.

P. J. Hannikainen.

1. 2. 3. 4.

1. Oh, armas met-sa - jõ-e-ke, miks ruttad ä-ra sa? Jää

2. „Ei ole aega,” vastab ta,
see vilgas jõeke.
„Mul palju töösid toimeta,
ja pikk on minu tee.

3. All orus veskiratas mind
on üha ootamas
ning lilleline aasa pind
on janu kaebamas.

4. Ja lambakari karjamaal
mind igatsemas on,
ka neile januseile seal
ma karastusi toon.

5. Nüüd ela hästi, lapsuke!
Ma ruttan oma teed.
Ma rõõmsalt kannan töödele
mu vulisevad veed.”

Enne mängu algust jagatakse osad järgmiselt: üks osavõtja määratakse lapseks, neli veskiks, mõned lilledeks, mõned lammasteks ning ülejäänud jõekeseks. Laps seisab üksi keskel; veski moodustatakse nii, et paremad käed ühendatakse ja vasemad pannakse puusa; lilled on põlvili maas, üksikult või salkades, pead norus; lambad lamavad küljeli maas või kükitavad; metsajõekest kujutavad lapsed hoiavad reas seistes kinni üksteise kätest, näod kõigil pöördud samale poole. Esimese salmi laulab laps üksinda, metsajõeke röömsalt keereldes tema ümber. 2.—5. salmi laulab metsajõeke. Teise ja kolmanda salmi kestel keerleb jõeke loogeldes lillede vahel ja ümber veski. Kui lauldakse kolmanda salmi esimest osa, hakkab veski käima, ja kui lauldakse selle lõpposa, tõstavad lilled pead. Neljanda salmi ajal keerleb jõeke lammaste vahel, kes üles tõusevad ning röömsalt hakkavad kepsu lööma. Viienda salmi alul viipab see osavõtja, kes on jõekese eesotsas, vaba käega lapsele, mispeale jõeke keereldes eemaldub. — Mängu kordamisel vahetatakse osad.

11. Jahimees Juss.

J. Aavik.

1. Metsas kõnnib väi-ke Juss, kaasas nooled, vi - bu - püss.

Noole otsad valgest luust, vibu-püss on saare - puust!

2. Vaatab Juss, vast põõsas mõnes
istub peidus väike jänes,
puie vahel väle põder,
salus varjul reinuvader!

3. Olgu karu, metsapull,
kotkas, teder, kanakull,
kõik nad maha laseb Juss,
hästi tabab vibupüss!

J. Oengo.

Osavõtjaist määratakse pooled jahimeesteks, pooled puudeks. Puud asetuvad läbisegi üle terve mänguala ning seisavad liikumata kogu mängu kestel.

I salm.

1—12: Jahimehed kõnnivad, oletatud vibupüssid käes, läbisegi puude vahel.

II salm.

1—3: Jahimehed, seistes paigal, varjavad silmad kätega ning vaatavad hoolega ringi. 4—6: Jahimehed näitavad, kuidas jänesed istuvad põõsa all: nad kükitavad maha ja panevad nimetissõrmed kõrvadeks kahele poole pead. 7—9: Jahimehed aimavad järele väledat põtra, tehes puie vahel neli kõrget hüppesammu, pea uhkelt püsti. 10—12: Asutakse neljakäpuli ning roomatakse hiilides puie vahel, kujutades reinuvaderit.

III salm.

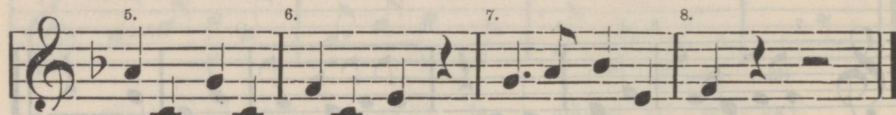
1—6: Jahimehed kõnnivad metsas, kuid nüüd tasahiljukesi, hiilides, et mitte eemale peletada jahiloomi. 7—9: 7-da takti alul peatatakse, pannakse siis vibupüss palgesse, tõmmates nõõri pingule, sihitakse vähe aega otsesuunas ning saadetakse lõpuks nool minema. 10—12: Sama tegevus kui kolme eelmise takti ajal, ainult selle vahega, et nüüd sihitakse üles taeva poole (kanakulli pihta).

Mäng korratakse vahetatud osadega.

12. Ema abilised.

1. E - makesel' ap-pi me käh-ku kõik kolm töt-ta - me.

Aknast meile viipab veel e-ma meelel heal.

2. Anni kõige vanem meist,
Juku omab kohta teist.
Pisi-Liisi lõppu jääb —
kolmandaks ta saab.

3. Pole lõbusamat meil:
emal abiks olla töil,
põrandaid tal küürida,
kohvi jahvata.

4. Kududagi oskame,
kleiti teeme nukule.
Ema ise õpetab,
kõiki juhatab.

5. Lauldes aeg kaob kiiresti,
aega nagu'i märkagi.
Juures ema igal pool,
meist tal ikka hool.

Mängijad seisavad käed kätes ühekordses ringis, näod selle keskkoha poole. Kuus last lähevad ringi sisse. Neist ühendavad kaks kõrvuti seistes seesmised käed ning tõstavad need üles „aknaks”; „ema” asetub akna taha ning ülejäänud kolm moodustavad rea akna ees.

I salm.

1—4: Reas seisvad lapsed käivad üksteise järel kiiresti akna läheduses. 5—8: Aknast mööda käivad lapsed ning ema viipavad üksteisele käega läbi akna; lõpuks jäävad lapsed seisma rindreas akna ette.

II salm.

1—8: Lapsed teretavad kordamööda, igauks siis, kui tema nime mainitakse.

III salm.

1—4: Mängitakse samuti kui eelmise salmi 1—4. 5 ja 6: Lapsed aimavad järele pühkimist. 7 ja 8: Lapsed asetuvad ritta akna ette ning jahvatavad kohvi.

IV salm.

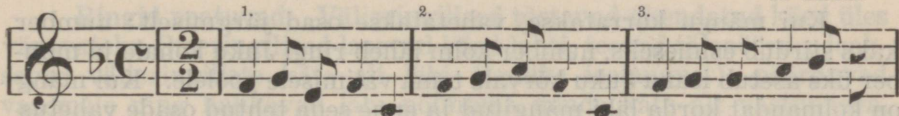
1—4: Seistes endiselt reas akna ees aimatakse järele kudumist ja õblemist. 5—8: Ema asetub laste kõrvale ning õmbleb ühes nendega.

V salm.

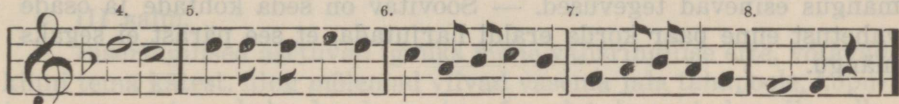
1—8: Ringi sees olevad lapsed võtavad kinni üksteise kätest ning pöörduvad möödapäeva; suur ring pöördub samal ajal vastupäeva.

13. Miku ja Juku.

R. Raala.

1. Miku on rakkas, Juku on ree sees, i - sa tal nõu andmas

kõrval. Juku see juhhib, te - raselt vahib me - hena saani serval.

2. Vana ja hall ju on meie Miku.
Juku on väikene mees veel.
Kuid eks ta kasva, juhti ju oskab,
Mikul on sibada rutt teel.

3. Isal saab naeru, Juku kui kaeru
Mikule aidasta kannab.
— Sinu kord koidab, aeg minu võidab,
tööd ja ka ohjad sull' annab.

Lapsed seisavad üksteise järel ühekordses ringis, kõigil näod möödapäeva. Õpetaja loeb nad kolmeks, näidates käega sellele lapsele, kelle numbriga ta parajasti ütleb. Igas kolmikus hakkab number üks Mikuks, number kaks Jukuks ja number kolm isaks. Number üks, Miku, ulatab käe tahapoole number kahele, Jukule, ja teise käe number kolmele, isale, kes on asetunud Juku kõrvale ringi välimisele poolele. Juku ja isa ühendavad seesmised käed ning võtavad kumbki oma välimise käega kinni Miku ühest tahapoole ulatatud käest, nii et nad kahekesi hakkavad juhtima Mikut.

I salm.

1—2: Liigutakse edasi, kutsarid harilikkude sammudega, Miku tõstes igal sammul põlve kõrgele üles. 3—4: Astudes edasi paneb isa ühe käe Juku õlale. 5—8: Liigutakse endiselt edasi, isa taas hoides kinni Juku käest.

II salm.

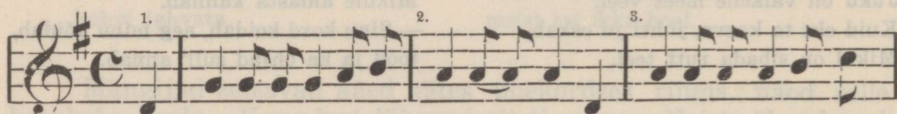
1—4: Isa ja Juku jätkavad Miku juhtimist. Miku liigub edasi lonkides, nagu vana hobune kunagi, kallutades kere igal sammul vähe ettepoole. 5—8: Miku jookseb kergete sammudega, tõstes põlve igal sammul, ning kutsarid seiravad teda joostes harilikkude sammudega.

III salm.

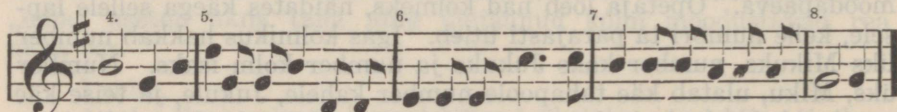
1—4: Miku seisab paigal, kaapides maad jalaga, isa astub ringist välja ning jääb seisma paigale mängu lõpuni. Juku läheb ringi keskkohale „aita” ja teeb, nagu tooks kätega kaeru, mis ta heidab Miku ette. 5—8: Juku hakkab üksi Mikut juhtima. Mõlemad liiguvad edasi nii ruttu kui saavad galopisammudega, kogu aeg vasem (parem) jalg ees, seni kui jõuavad tagasi oma kohale, kus isa veel seisab. Tarbekorral lauldakse salmi lõpposa kaks korda.

Kui mängu korratakse, vahetatakse osad järgmiselt: number kaks siirdub esimeseks, number kolm läheb ringi Juku kohale ja number üks asetub isana Juku kõrvale tema välimisele poolele. Kui mäng on kolmandat korda läbi mängitud ja enne seda tehtud osade vahetus ülalkirjeldatud viisil, on kõik lapsed kordamööda õiendanud kõik mängus esinevad tegevused. — Soovitav on seda kohtade ja osade vahetust enne paar korda eraldi harjutada, et see pärast ei segaks mängu.

14. Viis venda.

1. Viis venda on teekonnal kaugeile mail', neil len-davad ratsud nii

võimsalt. Ei raskusi tee mägi kõrgemgi neil', mets paks lä-bi söidetaks' julgelt.

2. Pea linna nad jõuavad. Läbi siis see
nad marsivad risti ja põiki.
Kui värava juurde on viinud neid tee,
näeb astumas maha neid kõiki.

3. Seal sepp rauad rasked ja tugevad
taob ratsudel' hirnuvail' jalga.
Ja sammuvad vennaksed vägevad —
eks ostud neil kibedalt alga.

4. Õe nukule ostavad kiiegek'se,
ja pajagi keetmiseks emal'.
Ning ilusa kelguk'se sõbrale,
ja kella, mis heliseb: till-tall!

Mängijad asetuvad ühekordsesse ringi, viis lähevad „vendadeks” sisse, kus moodustavad ringi, näod sissepoole.

I salm.

Ringid liiguvad kaheksa galopisammuga erisuundades, välisring möödapäeva ning sisering vastupäeva (1—4) ja siis ümberpöörduvalt (5—8).

II salm.

Ringid peatuvad. Välisringilised tõstavad ühendatud käed üles väravateks. Siseringilised lasevad käed lahti, teevad täispöörde, jooksevad välisringiliste käte alt läbi (igauks ise-august), pöörduvad vasemale ning hakkavad läbi põimuma nende käte alt vastupäeva, minnes kordamööda ringi sisse ja ringist välja (1—8).

III salm.

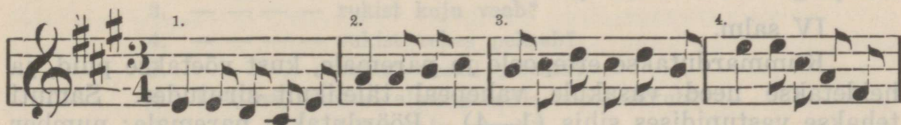
Siseringilised asetuvad igauks mõne välisringilise ette, võtavad kinni tema kätest, ning mõlemad viivad vasema jala tahapoole, koputades varvastega kolm korda vastu põrandat ja asetades siis selle jala teise juurde (1); samuti tehakse parema jalaga (2); seda kõike korratakse (3—4). Siis igauks pöördub oma paariseltsilisega möödapäeva, kuna välisringilised ühendavad käed ning liiguvad ringis möödapäeva (5—8).

IV salm.

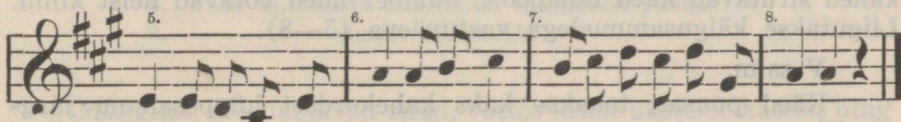
Ringi sees olevad paarid peatuvad ning kiigutavad käsi neli korda ühelt poolt teisele, alates hiljutise välisringilise vasemale poolele (1—4). Seejärel nad pöörduvad oma paariseltsilisega vastupäeva ja teevad viis käte plaksutust viiel viimasel noodil (5—8). Välisring liigub kogu aja vastupäeva (1—8).

Mängu uuesti alates lähevad hiljutised siseringilised välisringi, ühinedes teistega ringiks; nende paariseltsilised jäävad sisse „vendadeks”.

15. Kaalu läks metsa.

1. Kaalu see astus, metsa ta läks, astus rõõmsal meelel, laul o-li keelel.

Teel palju mar-ju, Kaalu nii viks marju korjama ja maitsma.

2. Puid tarvis emal', seks Kaalu lä'eb
nõnda rõõmsal meelel, lauluga keelel;
seks Kaalu kärmelt samme nii säeb,
väikest vankrit tõmbab järgi.

3. Metsas, seal raiub isa tal puid
nõnda tugevasti, nii väledasti.
Raiub ta mände, kuuski ja muid,
raiub ikka tugevasti.

4. Kaalu need kokku kogub kõik nii,
suured halud, väiksed, väiksed ja suured;
siis sammub koju ta virgasti
emale puid kätte viima.

5. Teel laulab Kaalu nii rõõmsasti:
Lal-la-lal-lal-lal-la, lal-lal-lal-lal-la!
Nüüd lähen koju ruttu ma nii:
Lal-la-lal-lal-lal-la-laa-la!

Suur ring; loetakse kaheks.

I salm.

Liigutakse käigusammudega möödapäeva kahe esimese takti kestel (1—2); siis jätkatakse liikumist samas sihis nobedate hüppesammudega (3—4). Seejärel pöördakse näod ringi keskkoha poole ning nopitakse maast marju parema käega vasakusse kätte (5—8).

II salm.

Pöördakse vasakule ja liigutakse möödapäeva esmalt käigusammudega (1—2) ning siis nobedate hüppesammudega (3—4). Kõik number ühed sirutavad käed tahapoole ja number kahed võtavad neist kinni; liigutakse edasi jooksusammudega (5—8).

III salm.

Pöördakse näod ringi keskkoha poole ning asetatakse vasak jalg ette, tõstes rusikas käed üles pea kohale nagu kirve varrest kinni hoides. Raiutakse 1., 3., 5. ja 7. takti esimesel noodil, lüües vasakut jalga vastu maad (1—8).

IV salm.

Kummardutakse ettepoole ja paremale, kust võetakse puid, ja heidetakse need vasakule, vahepeal täielikult sirutudes. Samuti tehakse vastupidises sihis (1—4). Pöördutakse paremale; number kahed sirutavad käed tahapoole, number ühed võtavad neist kinni. Liigutakse käigusammudega vastupäeva (5—8).

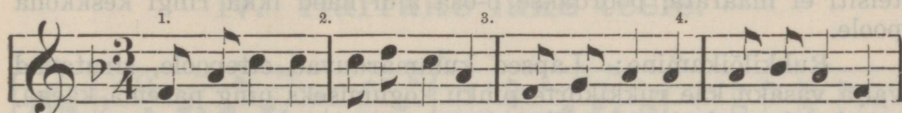
V salm.

Käed puusas, tehakse kaks kahekordset hüppesammu järgmiselt: vasema jalaga võetakse esmalt harilik samm ja hüpatakse

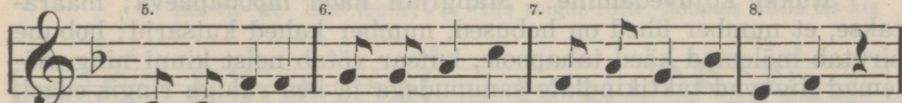
siis samal jalal kaks korda edasi, kõverdades parema jala vähe taha-
poole (1); astutakse samm edasi parema jalaga ning hüpatakse sa-
mal jalal kaks korda, kõverdades vasema jala tahapoole (2). 3—4
takti kestel pööratakse lühikeste jooksusammudega, käed puusas,
enese ümber möödapäeva.

T ä h e n d u s. Kahekordsete hüppesammude asemel võib teha
ka liht-hüppesammud (iga takti alul ühe).

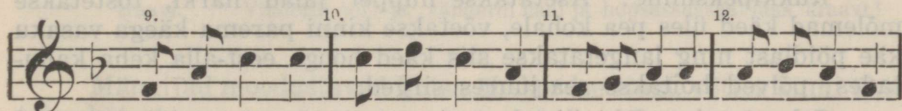
16. Talurahva mäng.

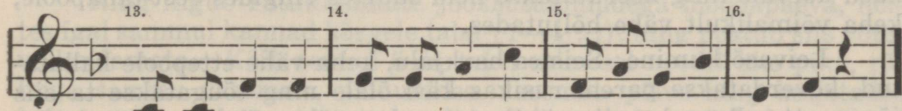
1. Tead sa, kuidas ta-lu-rah-vas, tead sa, kuidas ta - lu-rah-vas,

tead sa, kuidas ta - lu - rah - vas ru-kist põl - lul kül - vab?

Vaa - ta, nõn - da, ta - lu - rah - vas, vaata, nõnda ta - lu - rah - vas,

vaa - ta, nõn - da ta - lu - rah - vas ru-kist põl - lul kül - vab.

2. — — — — rukist põllul löikab?
3. — — — — rukist koju veab?
4. — — — — rukist rehes peksab?
5. — — — — rukist veskil jahvab?
6. Tead sa, kuidas taluema meile leiba sõtkub?
7. — — — — leiba ahju paneb?
8. Tead sa, kuidas talurahvas väsimusest puhkab?
9. — — — — ennast lõbusteleb?

Mängijad moodustavad ringi, võttes kinni üksteise kätest, ning loevad end paarideks või saavad õpetajalt vastava numברי.

I salm.

a) Ring liigub käigusammudega möödapäeva (1—8). 8-da takti lõpul peatutakse, lastakse käed lahti ning pöördakse näod ringi keskkoha poole.

b) Külvamine: mängijad asetavad vasaku käe nii, nagu hoiaks see matti; sõnal „vaata” võetakse parema käega matist teri ning heidetakse need sõnal „nõnda” laias kaares paremalt vasakule. 9-da takti teisel poolel võetakse jälle teri matist, 10-da takti esimesel poolel heidetakse need põllule jne. kuni salmi lõpuni (9—16).

Kõigi salmide a-osa õiendatakse samuti kui esimeses salmis kirjeldatud. Alates viiendast salmist liigutakse vastupäeva. — Kui teisiti ei määrata, pöördakse b-osa alul näod ikka ringi keskkoha poole.

Rukkilõikamine: Lapsed kummarduvad ettepoole, sirutavad välja vasaku käe rukkikõrte pihku kogumiseks ning parema käega, mis hoiab ettekujutatud sirpi, lõikavad rukist.

Rukki kojuvedamine: Mängijail näod möödapäeva; määratakse, et number ühed on hobused, number kahed kutsarid; hobune sirutab mõlemad käed tahapoole, kutsar võtab neist kinni ning mõlemad liiguvad taktikindlate sammudega ja hea rühiga ringis edasi, kusjuures kutsar vähe vastu peab („end raskeks teeb”).

Rukkipeksmine: Asetatakse hüppel jalad harki, tõstetakse mõlemad käed üles pea kohale, võetakse kinni parema käega vasaku käe pöidlast ning langetatakse siis käed hooga eest-alla keha kallutades; põlved hoitakse sealjuures sirged.

Jahvatamine: Ringilistel näod vastupäeva; tõstetakse mõlemad käed kõrvale ning keerutatakse neid suurtes ringides eest-tahapoole, keha võimalikult vähe hõljutades.

Leivasõtkumine: Seistes harkjalu, keha vähe ettepoole kallutatud, kõverdatakse parem rusikas käsi õlale ning tõugatakse ta siis jõuga ette-allapoole, viies ühtlasi vasak rusikas õlale; seejärel tõugatakse vasak rusikas ette-allapoole ning kõverdatakse samal ajal parem käsi õlale jne.; iga takti kestel tehakse neli sarnast liigutust, kummagi käega kaks; rüht on hea ja põlved sirged.

Leiva ahjupanemine: Mängijad asetavad ette vasaku jala, toetudes sellele ja kallutades keha vähe ettepoole; käed, mis hoiavad kinni ettekujutatud labidast, tõstetakse umbes vöökohale, peopesad ülespoole, vasak käsi ees, parem taga. 9-da takti esimesel osal lükatakse labidas leivaga ahju ja 10-da takti alul lükatakse leib väikese nõksuga labidalt ära; nõnda tehakse kokku neli korda.

Puhkamine: Lapsed kükitavad maha, panevad lamedad käed kokku, tõstavad need parema õla juurde ning toetavad pea kätele silmi sulgedes; ses asendis ollakse salmi lõpuni. Selle salmi lõpposa lauldakse hästi tasa.

Lõbustelemine: Käsi lahti ei lasta; tantsitakse galopisammudega vastupäeva. IX-da salmi lõpposa võib ka korrata, liikudes siis ülalmainitud sammudega möödapäeva.

II. Nali ja lõbu.

17. Härrake läks teele.

Här-ra - ke läks tee-le, is - tus roigas-reele, lammast tiisli las-kis
traavi. Vinderdi nii! ja vänderdi naa! ja hopsassassaa! läks kraavi!

Mängijad moodustavad lihtsa ühekordse ringi, võttes kinni üksteise kätest.

Ring liigub rütmikindlate jooksusammudega möödapäeva, heites igal sammul kannad kõrgele taha (1—4 :, :), ning peatub siis võtet vallandamata. Kõik teevad 5-da takti esimesel noodil ühe pika, rõhuga sammu vasemale, painutades vasemat põlve ning kallutades keha samas suunas (söösteasend). Ses asendis püstitakse sõnani „nii”; mainitud sõnal viiakse p a r e m jalga vasema jala juurde ning seistakse jälle sirgelt. 6-da takti esimesel noodil võetakse samasugune söosteasend parema jalaga, kallutades keha paremale, ning sõnal „naa” minnakse tagasi algeisule, viies vasema jala parema juurde. 7-da takti kestel tantsitakse kolme galopisammuga ringi möödapäeva. 8-da takti esimesel noodil minnakse võtet vallandamata hüppel täiskükki ning tõustakse jälle üles sama takti teisel noodil. Taktid 5—8 korratakse.

Kui mängu on mõned korrad mängitud möödapäeva, muudetakse suund, liikudes nüüd vastupäeva.

18. Nüüd tulge tantsima!

1. 2. 3. 4.

Nüüd tul-ge tantsi - ma ja rõõmsalt hü-pa - ma! Meil

5. 6. 7. 8.

käes on jäl-le ke-va-de, puu ladvas laulab lin - nu - ke. Sest

9. 10. 11. 12.

ol - ge rõõmsad ka ja tul-ge tantsi - ma!

Mängijad moodustavad „tänava”, seistes kahes rindreas vastamisi, igauks oma paariseltsilise vastas; ridade vahet on 4—5 sammu. Tänavava alumisest otsast seinani peab olema niipalju vaba ruumi, kui pikk on tänav. Esimene paar asetub tänavava keskele, võttes kinni üksteise kõrvale tõstetud kätest. Kui laul algab, tantsivad nad galopisammudega läbi terve tänavava ning lähevad siis üksteisest lahku, asetudes igauks oma ritta, ainult selle vahega, et nüüd ei seisa nad rea alul, vaid selle lõpul. Teised mängijad plaksutavad laulu taktis käsi. — Niipea kui esimene paar tantsima on hakanud, asetub tänavava keskele järgmine paar, kes 3-da takti alul liikuma hakkab, järgmine paar 5-da takti alul jne., seni kui kõik paarid on tänavavast kord läbi tantsitud. Laulu korratakse nii mitu korda, kui mängu tegevus seda nõuab. — Kui osavõtjate arv ei ole suur, võivad paarid tantsima hakata 1-se, 5-da ja 9-da takti alul.

Mängu kordamisel alatakse tantsimist tänavava teisest otsast.

19. Hüpates.

1. 2. 3. 4.

Ringis me lap-sed hü-pa-me ja hü-pa-me ja hü-pa - me ja

5. 6. 7. 8.

ringis me lapsed hüp-pa-me ja hüp-pa-me ja ka sina,

9. 10.

si - na ja mi - na!

Mängijad moodustavad suure ringi. 6—8 last lähevad sisse ning teevad seal teise, vähema ringi. Siseringis olijail on seljad pöördud ringi keskkoha poole. Kõigil ringilistel käed kätes.

Mõlemad ringid liiguvad kõrgete hüppesammudega vastupidi-ses sihis, sisering, näiteks, mööda-, välisring vastupäeva; igal taktil tehakse üks samm (1—8). 8-da takti lõpul peatutakse, lastes käed lahti, mispeale siseringis olijad tõttavad igati ühe välisringis seisva seltsilise ette ning teevad temale viisaka niksü (kummarduse) (9), millisele see vastab sama viisakalt (10). Seda korratakse (9—10). Siis moodustavad siseringi need osavõtjad, keda teretasid endised siseringis olijad — viimased asetuvad välisringi nende kohtadele, — ning mängu jätkatakse endiselt. Kui 2—3 korda on hüpatud ühtepidi, vahetatakse suund, määrates, et sisering hüppab nüüd vastu- ja välisring möödapäeva.

Teisend. Seda mängu võib mängida ka järgmiselt. Osavõtjad seisavad alul kahes, arvuliselt ühesuuruses kontsentrilises ringis, välisringilistel näod ringi keskkoha poole ja käed kätes, siseringilistel seljad ringi keskkoha poole ning käed sangas. — Mõlemad ringid liiguvad väikeste nobedate galopisammudega — sisering mööda-, välisring vastupäeva (1—8). 8-da takti lõpul peatutakse, lastes käed lahti. 9-dal taktil teeb iga siseringis olija viisaka kummarduse (niksü) sellele välisringilisele, kes seisab tema vastas. 10-dal taktil vastavad välisringilised samasuguse kummarduse või niksuga. Seda korratakse (9—10). Siis vahetavad sise- ja välisringilised kärmesti kohad ning mäng algab otsast peale.

20. Tantsides.

1. 2. 3.

Kä - si - kä - es me ringis tantsime. Tantsi-me kõik,

tantsi - me kõik, tantsi - me kõik korra - ga.

2. Üksipäini nüüd
tantsida me püüd :,:
Tantsime kõik jne. :,:

3. Kahekesi siis,
nagu laste viis :,:
Tantsime kõik jne. :,:

Osavõtjad moodustavad suure ringi, võttes kinni üksteise käest, ning loevad kaheks. Määratakse, et iga number 1 toimib tarbekorral selle number kahega, kes on tema paremal poolel.

Terve mäng õiendatakse lühikeste, kergete jooksusammudega, rõhutades iga takti esimesele noodile sattuvat sammu.

I salm.

Ring liigub mööda- (1—2) ja vastupäeva (1—2), ning siis veel kord, kuid vähe pikemalt, mööda- (3—6) ja vastupäeva (3—6).

II salm.

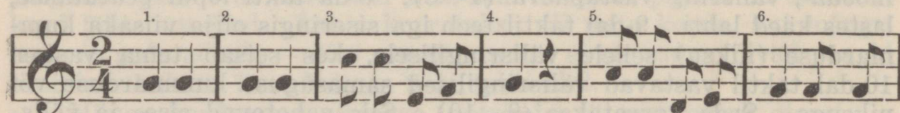
Iga ringiline paneb käed puusa ning pöörduv esmalt mööda- (1—2) ja siis vastupäeva (1—2). Taktid 3—6 õiendatakse samuti kui eelmiseski salmis.

III salm.

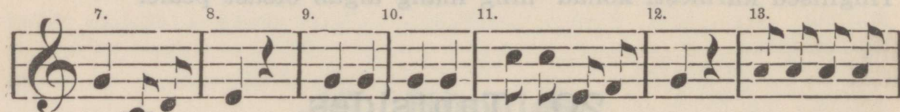
Number 1 pöörduv parempoolse number 2-ga käed kätes kord mööda- (1—2) ja vastupäeva (1—2).

Lõpposa nagu esimeses salmis.

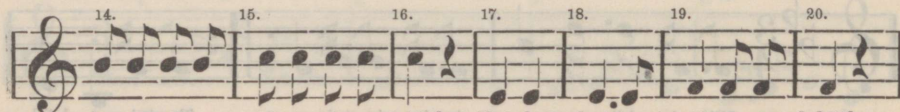
21. Karussell.

Jõu-a, jõu-a, karussell ju käib, kümme senti suured ja

viis senti muud! Jõua, jõua, karussell ju käib, karussell, jah

karussell see õh-tu-ni nüüd käib. Hei, hei, hei, vaat nii see nüüd käib,

21. 22. 23. 24. 25. 26. 27.

kümme senti suured ja viis senti muud! Hei, hei, hei, vaat' nii see nüüd

28. 29. 30. 31. 32.

käib, karussell, jah karussell see õh-tu-ni nüüd käib!

Mängijad seisavad paarikaupa kahekordses ringis, näod pöördud vastamisi.

1—12: Asetades kordamööda ette vasema ja parema kanna, varbad ülespoole, tehakse kaksteistkümmend hüpet paigal, nii siis üks hüpe igal taktil. 13—16: Seitse samasugust hüpet pool kiiremas taktis, nii siis kaks hüpet igal taktil; lõpuks pöördub seesmine ring nägudega ringi keskkoha poole ning ühineb omavahel tugevas käesangavõttes, kuna välisringis olivad asetavad käed oma paariseltsiliste õlgadele. 17—32: Liigutakse nobedate galopisammudega möödapäeva. Mängu korrates liigutakse galopisammudega vastu-päeva.

Kui mängu jätkatakse, vahetavad sise- ja välisring kohad.

22. Tihasemäng.

M. Saar.

1. 2. 3. 4. 5.

Tii, tii, ti - ha - ne, vaa, vaa, varb-la - ne, lii - ri, lõo-ri,

6. 7. 8. 9. 10.

lõ - o - ke-ne, pii-ri, pääri, pääsu - ke - ne! hüppa ü - le

11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18.

o - a - ai-a, karga ü - le kapsa-ai-a, ü - le metsa vurr!

Osavõtjad seisavad suures ringis, näod möödapäeva, käed vabad. Ringis loetakse kaheks.

Kõik teevad, alates vasema jalaga, esmalt kaks aeglast käigusammu ringis edasi ja siis kolm kerget jooksusammu, tõstes põlved ettepoole (1—2). Ühtlasi tehakse järgmised käтелиигutused: alul kõverdatakse mõlemad käed õlgade kõrgusele, nimetissõrmed sirutatud ülespoole; esimesel sammul lüüakse vasema nimetissõrmega allapoole ja parema nimetissõrmega ülespoole, teisel sammul ümberpöörduvalt, kolmandal jälle vasemaga allapoole jne. kõige viie sammu kestel (1—2). Seda korratakse, kuid nüüd alates parema jalaga (3—4). Iga number üks teeb kergete jooksusammudega tiiru ümber eelseisva number kahe, liikudes esmalt paremale (sissepoole) ja siis number kahe eest läbi ning tema vasemalt poolelt tagasi oma kohale; joostes tehakse õlgade kõrgusele kõverdatud kätega väikesed liigutused, mis sarnanevad tiivalöökidega (5—6). Samuti tiirlevad ka kõik number kahed ümber eelseisvate number ühtede (7—8). Siis ühinevad kõik suureks ringiks, võttes kinni üksteise kätest. Ringilised liiguvad edasi möödapäeva esmalt nelja aeglase, kuid kõrge hüppesammuga, igal hüppel põlve täisnurgas ettepoole tõstes (9—12), ning siis kuue galopisammuga (13—15). 16-da takti alul lastakse käed lahti ning hüpatakse siis koosjalu ja kätega suurema ulatusega lennuliigutusi tehes läbiseigi (16—18).

23. Meie Intsu, meie Antsu.

(K. E. Söödt.)

J. Aavik.

1. 2. 3. 4.

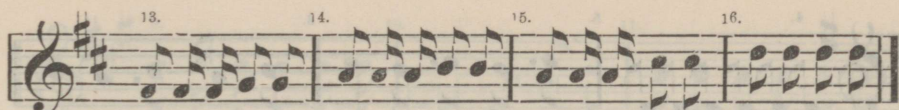
1. Mei-e Intsu, mei-e Antsu pidas hiirte peres tantsu.

5. 6. 7. 8.

Oh si-na Intsu, oh si-na Antsu, miks si-na pi-da - sid küll tantsu?

9. 10. 11. 12.

Mei - e tii - su, meie kiisu murdis är - a ro - ti - o - ti.

Oh si-na, tii-su, oh si-na, kiisu, miks si-na murdsid ro-ti-o-ti?

2. Meie Muri, meie kuri raputas kord nõelajuuti.

Oh sina Muri, oh sina kuri, miks sina raputasid juuti?

Meie kukke, meie lukke peksis kikast todulodu.

Oh sina kukke, oh sina lukke, miks sina peksid todulodu?

Mängijad seisavad nelja paari kaupa nelikutes. Paarid on nummerdatud. Peale selle loetakse veel nelikutes kaheks, nii et igas paaris on ühel paariseltsilisel number üks ja teisel number kaks.

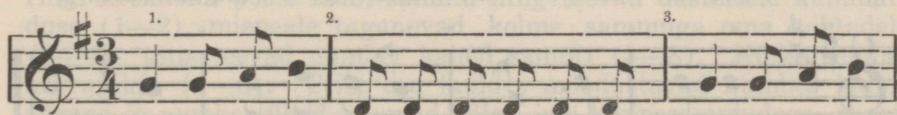
I salm.

Kõigis paares pöörduvad paariseltsilised nägudega vastamisi ning ühendavad sirgetena kõrvale tõstetud käed. Paarid 1 ja 3 vahetavad nelja galopisammuga kohad (1—2) ning tantsivad siis samuti tagasi oma esialgsetele kohtadele (3—4). Sedasama teevad ka paarid 2 ja 4 (5—8). — Et paarid kohavahetusel kokku ei pörkaks, määratakse alul kindlaks, kuhu poole igäüks neist hoiab. Siis ühinevad kõik samas nelikus olijad ringiks, võttes kinni üksteise kätest, ning tantsivad kaheksa galopisammuga vasemale (möödapäeva) (9—12) ja kaheksa samasuguse sammuga paremale (vastupäeva) (13—16).

II salm.

Kõik samas nelikus olevad number ühed lähevad neliku kesk-kohale, ühinevad õlgvõttega väikeseks ringiks ning tantsivad kaheksa galopisammuga möödapäeva, kuna nende paariseltsilised seisavad kohtadel tegevuseta (1—4). Siis teevad seda omakord number kahed, number ühed olles tegevuseta (5—8). Salmi lõpposa õiendatakse samuti kui esimeses salmis (9—16). — Teist salmi võib korrata, määrates, et nüüd seesolijad hüppavad vastupäeva.

24. Pöidlake nii!

Pöid-la - ke nii, ü - les - poo - le nõn - da, pöid-la - ke nii,

4. 5. 6.

al-la-poo-le nõn-da. Tral - le ral - le ra, tral - le ral - le ra,

7. 8.

tral - le ral - le ral - le ral - la!

Mängijad seisavad paarikaupa käed kättes kahekordses ringis, kõigil näod möödapäeva.

I salm.

Esimese takti alul tõstetakse vaba käsi õla kõrgusele; pöial hoitakse ülespoole, muud sõrmed on kõverdatud ja küünarnukk juhitud väljapoole. Teise takti alul sirutatakse käsi otse ülespoole. Kolmanda takti alul kõverdatakse käsi jälle õla kõrgusele, ja neljanda takti alul sirutatakse ta allapoole, kummardudes ühtlasi vähe ettepoole. Seda kõike ei õiendata aga mitte paigal, vaid joostakse samal ajal ringis edasi möödapäeva, alates välimise jalaga ning rõhutades iga takti esimest nooti. 5.—8. takti kestel pöörduvad paarid käed kättes jooksusammudega ringi möödapäeva.

II salm.

Mängijad pöörduvad nägudega vastamisi ja, seistes paigal, kõverdavad ning sirutavad endise seesmise käe ülalkirjeldatud viisil. 5.—8. takti kestel pöördatakse käed kättes ringi vastupäeva.

T ä h e n d u s. Seda mängu võib vanemate lastega mängida ka nii, et II salmi lõpul vahetatakse paariseltsilist. Selleks pööratakse käed kättes selle seltsiliselega, kes seisab viltu vastas, vasemat kätt olevas paaris. Uue paariseltsiliselega jätkatakse mängu endiselt.

25. Kõige armsam mäng.

1. 2. 3. 4.

See on mei - e kõi - gest kõi - ge arm - sam mäng, ja

5. 6. 7. 8.

see on mei - e kõi - ge arm - sam mäng.

9. 10. 11.

Tra - la - la, la la la, la la la la, tra - la - la, la la la,

12. 13. 14.

la la la la, tra - la - la, la la la, la la la la,

15. 16.

tra - la - la!

Mängijad asetuvad nelja paari kaupa nelikutesse, paarid 1 ja 3 piki, paarid 2 ja 4 põiki põrandat, vastamisi olevad paarid umbes viis sammu üksteisest eemale. Poolpüüstvõtte paarikaupa, vaba käsi puusas.

Paarid 1 ja 3 astuvad, alates parema jalaga, kaks sammu vastamisi, peatuvad ja teevad üksteisele kummarduse (tütarlapsed niksu, poisid kraapjala), mispeale taganevad kahe sammuga esialgsetele kohtadele (1—4); selle järel teevad paarid 2 ja 4 samuti (5—8). Seda kõike korratakse (1—8).

Paarid 2 ja 4 tõstavad ühendatud käed väravaks, millest paarid 1 ja 3 lähevad läbi nii, et poiss kasutab seda väravat, mis temast on vasakut kätt, ning tütarlaps seda, mis temast on paremat kätt. Need, kes satuvad minema läbi samast väravast, võtavad hetkeks kinni teineteise käest. Kui väravast on läbi mindud, lastakse käed lahti; poiss ruttab vastupäeva oma esialgsele kohale, tütarlaps möödapäeva omale. Kui paariseltsilised üksteist kohtavad kolmeteistkümnenenda takti alul, pöörduvad nad käed kättes kord ringi möödapäeva (9—16). Teist osa korrates moodustavad paarid 1 ja 3 värava ning paarid 2 ja 4 toimivad nii, nagu eelpool seletatud (9—16).

Teisend. Seda mängu võib vanemate lastega mängida ka järgmiselt. Osavõtjad seisavad ühekordses ringis paarikaupa käsikäes. Loetakse paarikaupa kaheks. — Kõik number ühed astuvad ringi keskkoha poole kolm sammu ning teevad üksteisele kummarduse (1—2), mispeale taganevad kolme sammuga oma kohtadele (3—4). Siis teevad number kahed samuti (5—8). Kõike eelmist korratakse (1—8). Teist osa lauldes moodustavad number kahed värava ja number ühed liiguvad käigu- või hüppesammudega, paarikaupa käsikäes, ringi keskkoha poole, lahkuvad oma paariseltsilisest,

teevad täispöörde ning võtavad kinni lähedal oleva võõra paariseltsilise käest sama käega, mis oli oma paariseltsilise käes; temaga koos liigutakse käigu- või hüppesammudega ettepoole, ringi keskkohast eemale, ning minnakse läbi selle värava alt, mis ringis seistes oli neile lähemal; siis nad lahkuvad üksteisest, minnes tagasi oma esialgsetele kohtadele, kus pöörduvad käed kättes oma paariseltsilisega. Samuti toimivad number kahed (9—16 ;:).

26. Kummalised ratsanikud.

1. 2. 3. 4.

Mait mõi - sa suu - nal rat - su - tab ruu - nal,

5. 6. 7. 8.

kim - li - ga eel on prou - a keps - le - mas teel;

9. 10. 11. 12.

sör - ki - mas sä - lul neil Mi - ku - ke ja - lul,

13. 14. 15. 16.

Ion - ka - di luut jä - rel rat - su - tab juut. Kuid

17. 18. 19. 20.

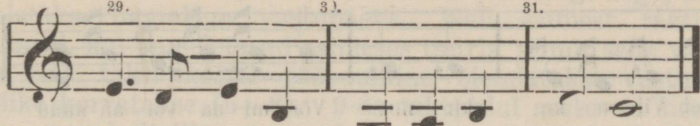
noor - här - ra Neps, tal pol - nud ho - bust teps, ta

21. 22. 23. 24.

pi - di sõit - ma lah - ti - ses töl - las, kuid

noor - här - ra Neps, tal pol - nud ho - bust teps, ta

pi - di sõit - ma lah - ti - ses tõl - las.

J. Kaljuvee.

Enne mängu algust jagatakse osad ära ja nimelt: üks vähem poiss on Mait ja üks suurem tema ruun; üks tütarlaps on proua, kel kimli aset täidab kepp; üks poiss on Miku ning ratsutab samuti kepil; üks vähem poiss etendab juudi osa ja üks suurem hakkab temale hobuseks; lõpuks määratakse veel üks poiss noorhärä Nepsiks, kaks poissi või tüdrukut tema kandjaiks (tõllaks) ning üks poiss või tüdruk hobuseks. Viimane on varustatud ohjadega (ümber keha pandud nõoriga). Kõik mainitud tegelased asetuvad eelpoolkirjeldatud järjekorras keset saali. Ülejäänud osavõtjad moodustavad nende ümber suure ringi, võttes kinni üksteise kätest.

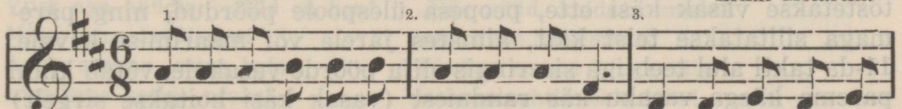
Ring liigub kogu mängu aja käigusammudega möödapäeva.

Kohe esimese takti alul hüppab Mait oma ruuna selga ning ratsutab temaga väarikalt ringi sees vastupäeva kuni laulu lõpuni (1—31); seljasolija hoiab kinni kandja õlgadest ning kandja seljasolija säärtest umbes põlvede kohalt. 4-da takti alul läheb liikvele proua, seirates Maita (4—31); proua hobune on raskelt juhitud, hüpleb ning kepsleb kõigest väest. 9-da takti alul asub teele Miku, seirates prouat kerges traavis (9—31). 13-da takti alul hüppab juut oma luukavale hobusele ning ratsutab teistele järele (13—31). 17-da takti alul moodustatakse tõld nii, et mõlemad kandjad ühendavad ristamisi käed, võttes kinni ühe käega oma teise käe randmest ning teise käega paariseltsilise vabast randmest; noorhärä Neps istub ühendatud kätele, võttes kinni tõlla ette rakendatud hobuse ohjast, ning tõld hakkab liikuma teiste järel (17—31).

Ratsutatakse ja liigutakse edasi kindlas rütmis.

27. Ratsutamamas.

Erkki Melartin.

Ho - bo - di, ho - bo - di, ho - bo - di, hoi! Varss see hü - pa - tes

4. 5. 6.

hir - nus. Lo - bo - di, lo - bo - di, lo - bo - di, loi!

7. 8. 9.

Võid teeb Vii - u - ke kir - nus. Või mi - na või - an nüüd

10. 11. 12. 13.

lei - va - le, lei - va viin mi - na var - sa - le, ei mind siis

14. 15. 16.

var - sa - ke pel - ga, jul - ges - ti hüp - pan ta sel - ga.

2. Kobodi, kobodi, kobodi, koi!

Varss nüüd tuliselt tõttab.

Hobodi, hobodi, hobodi, hoi!

Memme juurde ta ruttab,

üle mägede hüpates, läbi merede kahlates.

Memmeke küpsetab kooki,

ma juba matsutan mokki.

I salm.

Mängijad seisavad paarikaupa kahekordses ringis käsikäes, näod möödapäeva, vaba käsi puusas.

Kahe esimese takti kestel liigutakse jooksusammudega edasi möödapäeva. Siis pööravad paariseltsilised näod vastamisi, ühendavad mõlemad käed ning pöörduvad hüppesammudega kord ringi möödapäeva (3—4). 5-da ja 6-da takti kestel joostakse jälle möödapäeva nagu salmi alulgi. Seejärel pööravad paariseltsilised näod vastamisi, võtavad kinni vasaku käega parema käe rusikast ning aimavad järele võitegemist; siseringis olijad algavad käsi allapoole surudes ja välisringis olijad neid ülespoole tõstes. 9-da takti alul tõstetakse vasak käsi ette, peopesa ülespoole pöördud, ning paremaga silitatakse teist kätt, aimates järele või määrimist leivale. 11-da takti alul teeb iga siseringis olija pöörde vasakule, võtab kinni parema käega vasaku käe randmest (vasak käsi hoitakse sirgelt) ning läheb ettepoole niivõrt, et jõuab seltsilise kohale, kes hiljuti

seisis tema vasakul poolel, ja võtab kinni mainitud seltsilise kätest. 13.—16. taktil kestel pöörduvad nad hüppesammudega ringi, üks kord mööda-, teine kord vastupäeva.

II. salm.

Teise salmi algseis on sama kui esimesegi aegu, ainult et nüüd seistakse nägudega vastupäeva. Neli esimest taktil mängitakse samuti, kui on seletatud esimeses tuuris, ainult selle vahega, et 3-da ja 4-da taktil kestel pöördumine õiendatakse vastupäeva. Seda kõike korratakse (5—8). 9-da taktil alul asetuvad siseringis olivad oma paariseltsilise paremale poolele, nii et moodustub ühekordne ring, kõigil näod selle keskkoha poole. Ringilised võtavad kinni üksteise kätest ning teevad hüppel vasaku jalaga pika sammu ettepoole, siis parema jalaga tagasi (9); seda korratakse (10). 11.—12. taktil ajal tõstetakse kordamööda üles vasakut ja paremat põlve, kumbagi kaks korda. 13.—16. taktil kestel pöörduvad paarid hüppesammudega ringi, kord vastu- ja kord möödapäeva.

Seda mängu võib ka nii mängida, et mõlema salmi alul seistakse paarikaupa vastamisi käed kätes ning liigutakse galopisammudega ülalmainitud sihtides ja seejärel pöörduakse hüppesammudega.

28. Uhti, uhti, uhkesti.

mf Eesti rahvaviis.

Uh - ti, uh - ti, uh - kes - ti, viisk läks Tar - tust Vil - jan - di,
kaa - sas põis ja õ - le - kõrs, pee - ni - ke ja pikk kui õrs!

Ees oli E - ma - jõ - e suu, see - pärast pee - ti tub - li nõu.

2. Kõrs siis heitis pikali,
sillakene valmiski!
Viisk aga hüüdis: „Sild on hea!
Mina sammun ülepea!”
Astus sammu, astus kaks:
kõrrekenekatki: praks!

3. Põnnadi, põnnadi! hüppas põis,
naeris mis ta naerda võis!
„Näe nüüd, kuidas rumalad
uppusivad mõlemad!”
Tõmbas ennast hinge täis
ja karplauhti! lõhki käis!

I salm.

Mängijad moodustavad ringi, loevad kaheks ja pöörduvad siis nägudega möödapäeva (vasakule), asetades käed eelseisja õlgadele. Liigutakse kindlate käigusammudega ja uhke ilmega ringis möödapäeva (1—4 ;:). Siis teevad number ühed nelja lühikese käigusammuga paigal poole ringi paremale ja number kahed samal ajal terve ringi vasakule (5—6), nii et nüüd seistakse paarikaupa vastamisi. Seejärel toetavad kõik parema küünarnuki rinna kõrgusele kõverdatud vasaku käe peopesale ning nõjatavad parema palge vastu paremat kätt, pead samas sihis kallutades. Selles järelmõtlemist kujutavas asendis püsitakse kahe takti kestel (7—8). Salmi lõpposa korrates pöörduvad number ühed nelja käigusammuga täielikult ringi vasakule ning number kahed paremale (5—6), mispeale pea vasakule käele toetatakse (vasak küünarnukk on paremas peos), pea vasakule kallutatakse ja nõnda kaks takti seistakse (7—8).

II salm.

Kõik pöörduvad nägudega ringi keskkoha poole ning võtavad kinni üksteise kätest, mispeale ring ennast piki saali „kokku lööb”, moodustades sel kombel kaks vastamisi seisvat rindrida. „Kokkulöömine” õiendatakse harilikkude käigusammudega, ühendatud käsi ette tõstes; read lähenevad üksteisele niivõrt, et ettetõstetud käed kokku puutuvad (1—4). Seejärel taganetakse käigusammudega esialgsetele kohtadele (1—4 ;:), mispeale nägu endise paariseltsilise poole pöördakse ja käed puusa pannakse. Nüüd astuvad kõik kaks sammu vasakule (kulg ees) — number ühed järjekult sissepoole, number kahed väljapoole (5—6) — ning seejärel kaks sammu paremale, jõudes seega tagasi endistele kohtadele (7—8). Sõnal „praks” liüüakse jalga vastu maad. 5.—8. takti korrates liigutakse samuti esmalt paremale ja siis vasakule.

III salm.

Mängijad pöörduvad nägudega ringi keskkoha poole, võtavad kinni üksteise kätest ja hüppavad galopisammudega ringis möödapäeva (1—4 ;:). Siis peatutakse, pöördakse näod paarikaupa vastamisi ning võetakse kinni paariseltsilise kätest. Sõnal „tõmbas” kükitatakse maha ja hakatakse siis pikkamisi tõusma, ühtlasi ühendatud käsi tõstes, nii et sõnal „täis” seistakse kikivarvul, käed täielikult ülespoole sirutatud (5—6). Lauldes sõna „karplauhti” hüpatakse koosjalu õhku ja tullakse väikese mürtsuga maha täiskükki (7), millises asendis püsitakse terve takti kestel (8). Seda korratakse (5—8 ;:).

29. Memmepoja laul.

J. Aavik.

1. Mi-nap see o - len see pi - si - ke pois-si, see mem - me o - ma

4. Ju - ku, kes tä - di - le ti - bu ja õ - e - le mu - ri ning

7. o - nu - le, taa - di - le ku - ku. 2. Sa - me - tist müt - si

2. pa - nen ma pä - he, kir - jud kin - dad kät - te,

5. kul - jus - te kõ - li - nal ki - ri - ku sõi - dan, mu täkk viib mind

8. kõi - ki - dest et - te!

3. Minap see olen, see pisike poissi,
kes talitab taadi võiki,
kes söötab kõrbi ja joodab raudjat,
ja teisigi hobuseid kõiki!

4. Taadilt saan pühadeks uued saapad,
memmelt saan rosinapulli,
sellepärast ma hüüpan ja hüüan:
„Oi, tuudi-luudi-lulli!”

Mängijaid on neljale jaguv arv. Loetakse paarikaupa kaheks. I salm.

Seistakse paarikaupa ühekordses ringis, iga teine ringiline näoga väljapoole, nii et paremad küljed on vastamisi. Võetakse

kinni ristvõttega selja tagant ja pöördutakse käigusammudega möödapäeva (1—4); lastes käed lahti tehakse täispööre ning võetakse uuesti kinni ristvõttega selja tagant, mispeale pöördutakse hüppesammudega vastupäeva (5—8). Lõpuks asetuvad kõik ringi, näod selle keskkoha poole.

T ä h e n d u s: Paarid võivad pöörduda ka ristvõttega eest. Säärasel korral seistakse salmi alul ühekordses ringis, kõigil näod ringi keskkoha poole.

II salm.

Tehakse nii, nagu võetaks müts peast ja hõljutatakse seda kõrgel (1—2); siis tõmmatakse kindad kätte (3—4). Seejärel pööravad kõik näod möödapäeva ja hüppesammudega, põlve kõrgele tõstes, sõidetakse edasi, kätega nagu ohjadest kinni hoides (3—4).

III salm.

Iga paari eesmine hakkab hobuseks, ulatades tahapoole mõlemad käed, milledest tagumine kinni võtab. Liigutakse edasi käigusammudega, kusjuures hobused põlve kõrgele tõstavad; samal ajal paarid number kaks siirduvad võimalikult pea eesoleva paari kõrvale sissepoole ringi, nii et nüüd liiguvad kaks paari kõrvuti (1—4). Siis võtavad „hobused” ühe käega (sellega, mis teisele on lähemal) üksteisest kinni, tõstes ühendatud käed ettepoole (teise käega peetakse endiselt kinni „kutsari” ühest käest); kutsarid võtavad samuti kinni üksteise käest, nii et nüüd sõidetakse kahe hobusega. Liigutakse edasi hüppesammudega, põlve ettepoole tõstes ning alates vasaku jalaga (5—8).

IV salm.

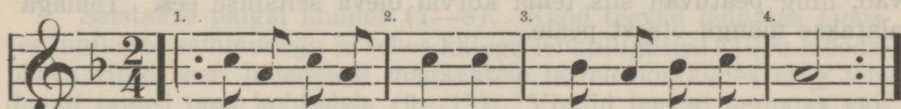
Need endised paarid moodustavad väikesed neljaliikmelised ringid, võttes kinni üksteise käest. Ringid liiguvad käigusammudega möödapäeva; sõnadel „uued saapad” lüüakse jalgu tugevasti vastu maad (1—2). Siis lasevad ringilised käed lahti ning, jätkates käiku möödapäeva, näitavad kätega nagu ümmargust rosina-pulli (3—4). Seejärel minnakse, paarikaupa käed kättes, hüppesammudega oma kohtadele, asetudes nii, et seistakse ühekordses ringis, näod paarikaupa vastamisi (5—6). Lõpuks hõljutakse ühendatud käsi taktis, alates ringi keskkoha poole (7—8).

Mängu kordamisel liigutakse teise ja kolmanda salmi kestel vastupäeva, nii et tegevus vahetub.

III. Aastaajad, pühad.

30. Kevadel.

Eesti rahvaviis.

1. Ju - ba lin - nu - ke - sed väl - jas lau - la - vad;
ke - nad ka - se - ke - sed kin - gul ko - ha - vad.

Lu - mi on ju ä - ra su - land, tal - ve külm on möö - da läind;
lap - sed, kes kui van - gis e - land, po - le am - mu mu - rul käind

2. Orus ojakenene voolab vulinal;
hõbepilvekene sõuab taeva all.
Minnid, Mannid, Jukud, Tõnnid
hüppavad nüüd rõõmu väes;
mööda kurvad talvetunnid,
kena kevad juba käes!

Mängijad seisavad kahekordses ringis paarikaupa vastamisi.

I salm.

Tehakse neli lühikest jooksusammu paigal, alates vasaku jalaga ning plaksutades käsi igal sammul; plaksud tehakse nii, et esmalt lüüakse vasaku käega paremale (ülalt alla), siis, käsi ümber pöördes, paremaga vasakule jne. (1—2). Seejärel pannakse käed puusa ning pöördakse nelja jooksusammuga kord ringi möödapäeva (3—4). Kõike eelmist korratakse, ainult selle vahega, et nüüd pöördumine sünnib vastupäeva (1—4). Seejärel plaksutatakse kord käsi, tehakse pööre vasakule ning liigutakse käigusammudega edasi, käed puusas (sisering vastu-, välisring möödapäeva) (5—8). Uuesti plaks, täispööre paremale ning käigusammudega tagasi endistele kohtadele (5—8), kus tehakse pööre vasakule, nii et jälle seistakse vastamisi oma paariseltsilisega.

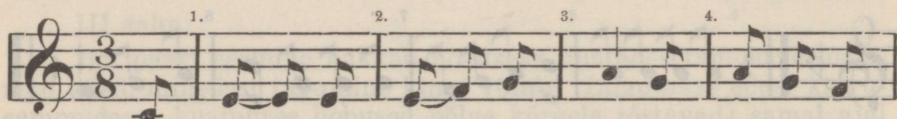
II salm.

Tehakse neli lühikest jooksusammu paigal, alates vasaku jalaga; esimesel sammul lüüakse kokku paariseltsilisega vasakud käed,

teisel sammul omad käed, kolmandal paariseltsilisega paremad ning neljandal jälle omad (1—2); lõpuks pööratakse kord ringi möödapäeva nelja jooksusammuga (3—4). Seda kõike korratakse, kuid nüüd pööratakse vastupäeva (1—4). Seejärel pannakse käed puusa ja hüpatakse galopisammudega ringis vasakule (5—8) ja paremale (5—8), sisering siis esmalt vastu-, välisring möödapäeva ning pärast ümberpööratult. Viimased sammud võtavad välisringis olijad vähe pikemad, nii et nad oma endisest paariseltsilisest mööda jõuavad, ning peatuvad siis tema kõrval oleva seltsilise ees. Temaga alatakse mängu otsast peale.

31. Kevadehommik.

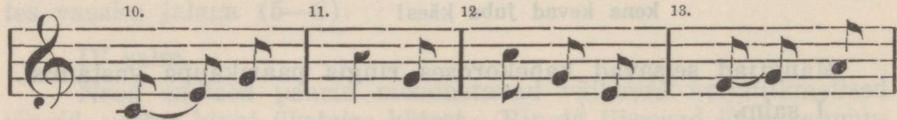
P. J. Hannikainen.

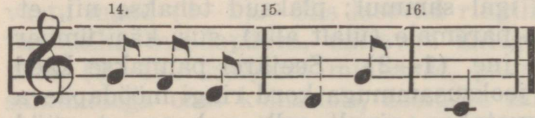
1. Veel lap - su - ke ra - hus - sa tu - kub, tu - kub, kui

päi - ke - ne am - mu ju pais - te - mas ja kä - o - ke

met - sas - sa ku - kub, ku - kub, vint röö - mus - tub

lau - lus nii lõ - bu - sas.

2. „Ae, lapsuk'sed väikesed, üles, üles!”
nii kuldnokk seal puuri ees hüüdes.
„Veel helmi te näete rohu süles,
kui väljas neid kärvesti püüdes.”

3. Ja kõlamas karjuse pasun valju,
et heliseb vastu tall' mets ja maa:
Tu-lu-tu-tu-lu-tu-tu-luu-tu-luu-tu!
Siis lapsedki ärkavad rõõmula.

Mängijad seisavad lihtringis, näod selle keskkoha poole. Üks osavõtja määratakse karjaseks. Ülejäänud loevad neljaks. Number üks igas nelikrühmas on „laps”, kaks — kägu, kolm — vint ja neli — kuldnokk. Lapsed asetuvad istuma ringi sisse ristis jalga-dega, toetades paremat palet kokkupandud kätele. Karjane eemal-dub ringist. Teised osavõtjad moodustavad käed kätes ringi ümber magavate laste.

I salm.

Seistakse paigal lauldes (1—8). Käed teevad lennates (joos-tes lühikeste sammudega ja tehes kätega lennuliigutusi) tiiru mööda-päeva ringi sees, lähenevad magavatele lastele kukkudes ning len-davad tagasi oma kohtadele (9—12). Vindid teevad lennates väi-kese tiiru möödapäeva oma koha läheduses (väljaspool ringi) (13—16).

II salm.

Kuldnokad lendavad vähe maad ringi keskkoha poole ja tõm-buvad tagurpidi tagasi oma kohtadele ringis (1—8). Seistakse paigal ringis ja näidatakse parema käega allapoole, siia ja sinna (9—12). Joostakse käed kätes ringis möödapäeva (13—16).

III salm.

Seistakse paigal lauldes, kuna karjane aeglaselt läheneb rin-gile (1—8). Karjane käib ringi ümber (väljaspool) ning puhub sarve „Tuu tul-lul-lul” jne. (9—12). Magavad lapsed ärkavad, hõõruvad silmi ning hüppavad üles.

32. Väike metsalind.

1. Väik - sel met - sa - lin - nul lau - lud sel - ged kõik.

2. Väi - ke lau - lab in - nul, mu - re - tu ta hõik.

2. Pesakese teeb ta
metsa endale.
Jäägu puutumata
meist ta onnike.

3. Kui lä'eb looja päike,
lauldes magama
uinub vahva väike
metsas oksala.

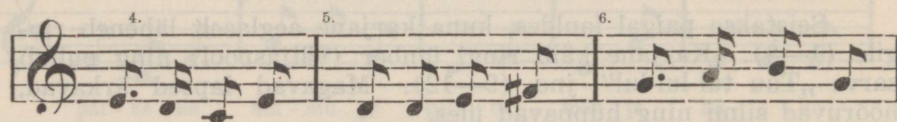
Lapsed asetatakse viie või kuue kaupa väikestesse ringidesse. Nad panevad käed üksteise õlgadele, moodustades nõnda ümmargused pesad. Igal pesal on oma lind. Lauldes esimest salmi lendavad linnud esmalt edasi-tagasi pesade vahel ning poevad lõpuks igaüks oma pessa. Teise salmi kestel ehitab iga lind oma pesa nii, et lendab enne välja ja toob pessa ehitusmaterjali ning asetab selle siis paigale, raputades tasahiljukesi mõlema käega seltsilisi õlgadest. Kolmandat salmi lauldes asetab lind käed selle seltsilise õlale, kelle ta määrab järgmiseks korraks linnuks, paneb pea tema õlale ja magab salmi lõpuni, mispeale mäng algab uuesti.

33. Karjase laul.

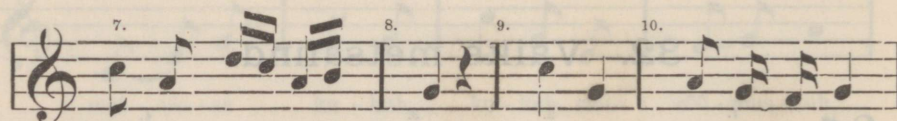
F. Klavenes.

1. Ma o - len kar - ja - poi - si - ke ja röö - mus na - gu

lin - nu - ke; mul selt - si - li - seks kar - ja - sarv, mil

ai - na tuu - du - tan: tuu, tuu, tuu - le - li - luu,

tuu, tuu, tuu - le - li - luu!

2. Kui karjakellad hüüavad,
ja linnukesed laulavad,
siis kostab see nii ilusast',
kui kõlab pasunast:
tuu, tuu, tuuleliluu,
tuu, tuu, tuuleliluu!

3. Ja õhtul koju tõtates,
kui kari kõnnib minu ees,
siis karjasarve hõolega,
veel puhun nõnda ma:
tuu, tuu, tuuleliluu,
tuu, tuu, tuuleliluu!

Lapsed seisavad käed kättes ühekordses ringis, näod selle keskkohta poole. Ringilised loevad kaheks. Iga number üks on paaris selle number kahega, kes seisab temast paremal pool.

I salm.

Liigutakse nobedavõitu hüppesammudega ringis möödapäeva (1—8). Siis peatutakse, asetatakse käed pasunaks suule ja lauldakse, pasun ülespoole suunatud, ringi keskkohta poole (9—12).

II salm.

Ring liigub hüppesammudega vastupäeva (1—8). Seejärel pööravad paariseltsilised näod vastamisi, asetavad käed pasunaks suule ja laulavad poolviltu üksteisest mööda, pasun ülespoole suunatud (9—12).

III salm.

Paariseltsilised seisavad nägudega vastamisi nagu teise salmi lõpul. Number üks igas paaris teeb hüppesammudega kaks tiiru vastupäeva number kahe ümber; ta algab nii, et läheb paariseltsilisest mööda ringist väljapoole (1—4). Siis teevad number kahed omakord hüppesammudega kaks tiiru number ühtede ümber möödapäeva, minnes paariseltsilisest mööda väljapoole (5—8). Seejärel kõik pööravad seljad ringi keskkohta poole, asetavad käed pasunaks suule ning laulavad ringist väljapoole, pasun ülespoole suunatud (9—12).

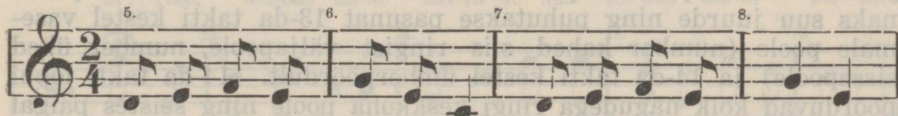
34. Karjapoisid.

Hoogsasti.

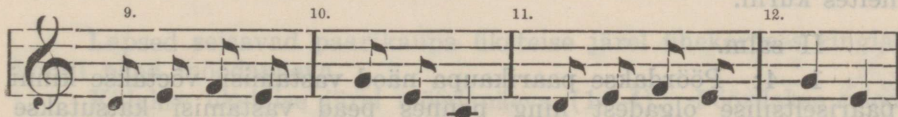
J. Aavik.

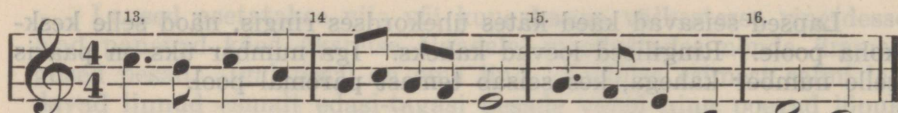
1. Siin on ri - kas ro - hu - maa, a'a - ge sii - a kar - - - jad!

Mõ - nus mu - rul maa - del - da, ma - gu - sad siin mar - jad!

Vä - gi - pul - ka ve - da - ma, ru - ta - ke nüüd sii - a!

To - re pil - li pu - hu - da, ke - na kur - ni lüü - a!

2. Laskem pullid pusklema,
kats'ma kanget rammu,
oinad aasal pokslema,
targu seadma sammu!
Kena koos meil kõnelda,
puhku naljajuttu,
lõbus seltsis sõnelda:
siia, karjad, ruttu!

M. Veske järele.

Osavõtjad moodustavad suure ringi ning loevad kaheks. Määratakse, et tarbekorral iga number 1 toimib koos selle number 2-ga, kes on tema paremal poolel.

I salm.

1—2: Kõik pöörduvad vasemale ning liiguvad käigusammudega ringis edasi möödapäeva, tehes esimese takti kestel „näitava” liigutuse parema käega ringi keskkoha poole ja teise takti kestel vasema käega ringist väljapoole. 3—4: Jätkates liikumist endises suunas, teeb iga ringiline kaks „kutsuvat” liigutust väljastpoolt sissepoole mõlema käega korruga, iga takti alul ühe. 5—6: Liigutakse ringis edasi möödapäeva nelja kerge hüppesammuga. 7—8: Pöördakse näod ringi keskkoha poole, kükitatakse maha ning nopitakse mättalt marju, pistes need suhu; 8-da takti lõpul tõustakse üles ning pöördakse paarikaupa näod vastamisi. 9-da takti alul istutakse nobedasti maha, pannes jalatallad vastamisi ja võttes kinni paariseltsilise mõlemast käest. 9.—12. takti kestel aimatakse järele vägipulga vedamist. 12-da takti lõpul tõustakse kiirelt üles, jäädes seisma paarikaupa vastamisi. Siis pannakse käed pasunaks suu juurde ning puhutakse pasunat 13-da takti kestel vasemale poole (number kahed siis ringist väljapoole, number ühed sissepoole) ja 14-da takti kestel ümberpöörduvalt. 14-da takti lõpul pöörduvad kõik nägudega ringi keskkoha poole ning seistes paigal teevad 15-da takti esimesel noodil tugeva viske parema käega, nagu heites kurni.

II salm.

1—4: Pöördakse paarikaupa näod vastamisi, võetakse kinni paariseltsilise õlgadest ning pannes pead vastamisi katsutakse temaga rammu. Sealjuures liigutakse ringis vähe edasi mööda-

päeva, nii et number 1 taganeb ja number 2 läheb otse. 4-da takti lõpul vallandatakse võte, number ühed teevad täispöörde, nii et nüüd kõigil jälle näod on möödapäeva. 5—6: Liigutakse ringis edasi nelja hüppesammuga, tõstes põlved hästi kõrgele ettepoole ja hoides kere ettepoole kummargile. 7—8: Liigutakse ringis edasi möödapäeva nelja käigusammuga, heites igal sammul säärt sirgena ettepoole; alatakse vasaku jalaga. 9-da takti alul pöörduvad kõik nägudega ringi keskkoha poole ning istuvad maha rätsepa moodi. 9—12: Olles rätsep-istes aimatakse järele lõbusat jutuajamist, pöördudes kord ühe, kord teise naabri poole. 12-da takti lõpul tõustakse kiirelt üles ning pööratakse selg ringi keskkoha poole. 13—14: Tehakse mõlema käega korruga kaks „kutsuvat” liigutust, üks 13-da, teine 14-da takti alul.

T ä h e n d u s: Mängu kordamisel võib liikuda ringis vastupäeva.

35. Metsas.

P. Norderman.

1. 2. 3.

On ke - na met - sas kõn - di - da ja puu - de vi - lus

4. 5. 6. 7.

pu - ha - ta, seal hal - jal mu - rul män - gi - da ja laul - da, hõi - sa -

8. 9. 10. 11. 12.

ta! Näe, len - das ka - se lad - va - le üks lõ - bus lau - lu - lin - nu -

13. 14. 15. 16.

ke, ja lii ja laa seal hõis - kab ta, te ol - ge rõõm - sad ka!

Lapsed seisavad paarikaupa üksteise järel ühekordses ringis, kõigil näod möödapäeva.

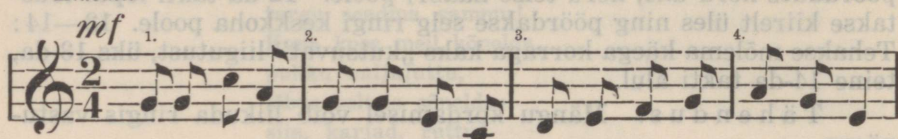
Käiakse üksteise järel möödapäeva (1—4). Pööratakse näod ringi keskkoha poole, võetakse kätest kinni ning tõstetakse nad 5.

ja 7. takti kestel pikkamisi üles ning langetatakse samuti 6. ja 8. takti kestel. Pöördakse näod möödapäeva, tõstetakse käed kõrvale ning joostakse lühikeste sammudega ringis möödapäeva, tehes sealjuures kätega kergeid lennuliigutusi (9—12). Pöördutakse paari-kaupa käed kätes ringi möödapäeva (13—16).

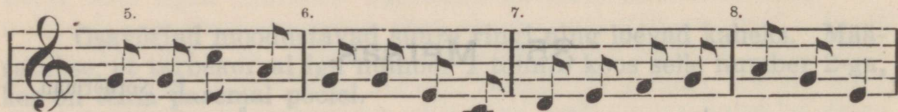
36. Heinamaal.

Elavalt.

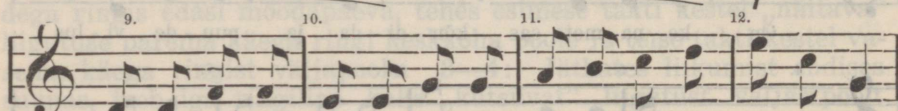
J. Aavik.

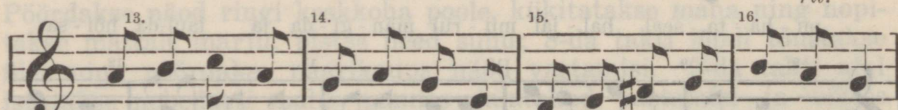
1. Ju - ba en - ne jaa - ni - päe - va al - gab aa - sal hei - na - niit.

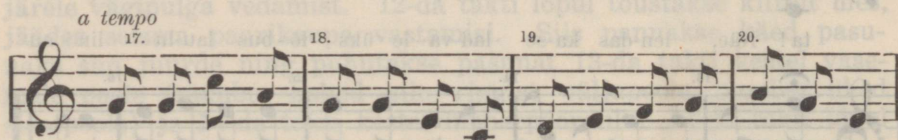
Niit - ja see ei kar - da vae - va, vi - lis - tab veel rõõ - mu - viit,

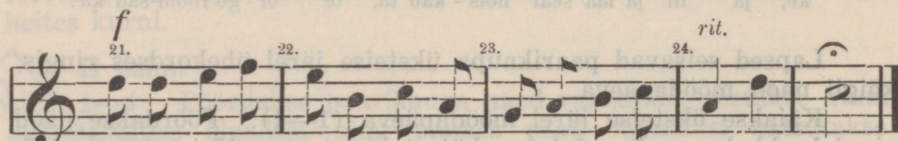
kui ta va - ra kas - te vi - lul hei - na ma - ha kee - ru - tab,

pä - rast päik - se - pais - te i - lul loo - gu üm - ber kaa - ru - tab.

Kui on nü - riks läi - nud vi - kat, pü - hib puh - taks hein - te - ga,

ja siis luis - kab : lõ - kat - li - kat! pi - ka ki - vi - lui - su - ga.

2. Seal tal ripub kaseoksal
moonamärss ja leivakott,
põõsa vilus heinakahlus
peitub hapupiima-pott.
Eemalt kostab lokukõla:
alanud on söögitund,

niitja tasub kõhuvõla,
magab magust lõunaund.
Varssi algab igas kohas
jälle kiire, lõbus töö:
„Loogu võtma laias luhas,
naised, neiud, tõtake!”

A. Jaakson.

Mängijad seisavad paarikaupa kõrvuti kahekordses ringis, kõigil näod möödapäeva, seesmised käed ühendatud.

I salm.

Liigutakse nobedate käigusammudega ringis edasi möödapäeva, hoides parema käega vikatit õlal. 9.—12. takti lauldes aimatakse järele niitmist, lüües oletatud vikatiga paremalt poolt vasakule ning astudes igal löögil vasaku jalaga sammu edasi; iga takti kestel tehakse üks löök, kokku siis neli. Seejärel aimatakse järele heina kaarutamist, liikudes lühikeste sammudega edasi (13—16). 17-da ja 18-da takti kestel peatutakse ja võetakse kummardudes maast heina, millega 19-da ja 20-da takti ajal vikatit pühitakse. Siis aimatakse järele luiskamist, mis sünnib nobedas taktis (21—24).

II salm.

Käiakse samuti kui esimesegi salmi alul, ainult et välimise käega näidatakse ülespoole sõnadel „seal tal ripub kaseoksal” ja allapoole sõnadel „põõsa vilus heinakahlus”. 9-da takti alul peatutakse, näod endiselt möödapäeva, tõstetakse vasak käsi üles nagu lokulauda hoides ning aimatakse järele parema käega lokulöömist (iga takti kestel kaks lööki) (9—12). Siis imiteeritakse söömist, viies parema käega leivakannikat suu juurde (13), ja joomist, asetades mõlemad käed suu juurde ning kallutades pead tahapoole, nagu juues lähkrust (14). 15-da takti alul tõstavad välisringis olid vastamisi pandud käed parema õla kohale ning toetavad, silmi sulgedes, pea kätele; siseringis olivad asetavad vastamisi pandud käed paariseltsilise vasakule õlale, panevad pea kätele ja sulevad samuti silmad. Nõnda ollakse 15-da ja 16-da takti kestel (need taktid lauldakse poole häälega). Heinalised ärkavad ja hõõruvad silmi (17—18) ning ringutavad end vähe (19—20), mispeale pöörduvad paarikaupa nägudega vastamisi, võtavad kinni üksteise kätest ning hüppavad galopisammudega ringis möödapäeva (21—24).

37. Maasikamarss.

R. Raala.

1. Oi, oi, vaa - da - ke, mar - jad pu - ne - ta - vad! Läh - me rut - tu
 6. nop - pi - ma, head nad mei - le maits - vad. Mät - talt mar - ju söö - me,
 11. rõõm - salt lau - lu löö - me. Ral - lal - lal - lal - lal - lal - lal - lal -
 16. laa, nüüd on hea meil e - la - da!

2. Too, too torbika
 ruttu siia, Helju!
 Võidu marju nopime,
 see teeb lõbu palju.
 Miku marju võtab,
 Juku ligi tõttab.
 Rallalallaa jne.,
 Laine lamab marjussa.

3. Üks, kaks, nõud ju täis,
 ema ootab ammu.
 Nüüd meil algab kojureis,
 kiirendage sammu!
 Palged punetavad
 nagu maasikmarjad.
 Rallalallaa jne.,
 lastel lõbus elada!

Lapsed seisavad käed kätes ühekordses ringis, kõigil näod selle keskkoha poole.

I salm.

Mõned lapsed (viis või kuus) lähevad ringi sisse ning teevad nii, nagu nopiksid nad maasikaid ja pistaksid neid suhu (1—4). Ringi sees olevad lapsed lähevad marju noppides ringist välja, pugedes läbi ringiliste käte alt, igäüks sealt, kust aga juhtub, ning ruttavad siis jälle samuti tagasi ringi sisse (5—12). Kui nad ringi sisse on jõudnud, võtavad nad kinni üksteise kätest ning pöörlevad väikese ringina galopisammudega möödapäeva, kuna välisring samal ajal pöörleb samasuguste sammudega vastupäeva (13—20).

II salm.

Ringi sees olevad lapsed kutsuvad käega ringilisi ja nopivad uuesti marju (1—4). 5.—12. takt õiendatakse samuti kui esimeski salmis. 13.—20. takt õiendatakse samuti kui esimeseki salmis.

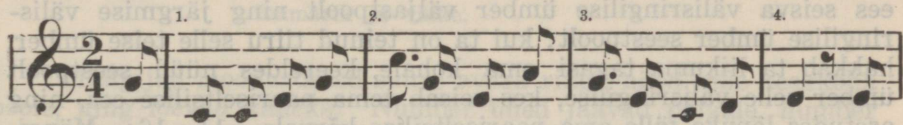
III salm.

1—4: Mängitakse nagu esimeses salmis kirjeldatud. 5—8: Lapsed jooksevad edasi-tagasi ringi sees ja asetuvad siis endistele kohtadele suurde ringi. 9—12: Lapsed seisavad oma kohtadel ringis, silitades põski. 13—20: Ring liigub galopisammudega vastupäeva.

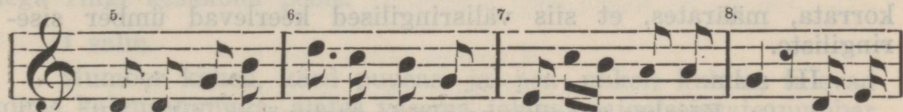
Kui mängu korratakse, määrab iga eelmine marjanoppija enese asemele uue.

38. Marjul.

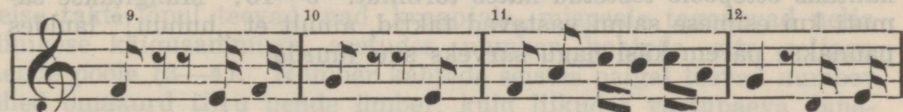
P. J. Hannikainen.

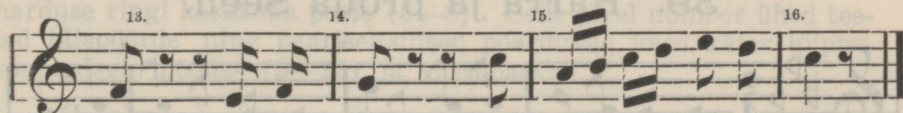
1. Nüüd mar-jul' läh-me kii-res-ti ja lau-lu löö-me teel! Ei

sen-ti po-le ü-hel-gi, kuid röö-mus kõi-gil meel. Tra-la-

la, tra-la - la, on röö-mus kõi - gil meel, tra - la-

la, tra - la - la, on röö - mus kõi-gil meel!

2. Tee kaugele viib metsa meid,
kus marju rohkesti.
Seal virgalt nopime siis neid,
me suuri, väikesi.

∴ Tralala, tralala, me suuri, väikesi. ∴

3. Kui täis on torbik, korvgi väik',

ja õhtu jõudnud ju,

siis kokku koguneme kõik,

kui hüütakse: „Hu-huu!”

∴ Tralala, tralala, kui hüütakse: „Hu-huu!” ∴:

Mängijad seisavad paarikaupa kahekordses ringis, näod pöördud möödapäeva.

I salm.

1—8: Käiakse paarikaupa käsikäes ringis möödapäeva.

9—10: Paariseltsilised pöörduvad nägudega vastamisi ning plaksutavad kord käsi „-la” lõppsilbil. Käteplaksutus teist korda järgmisel „-la” lõppsilbil. 11—12: Paarikaupa käed kättes pöördumine möödapäeva. 13—16: Käteplaksutused uuesti ja paarikaupa pöördumine vastupäeva.

II salm.

1—8: Seistakse nagu mängu alul. Iga siseringiline hakkab liikuma möödapäeva oma paariseltsilise eest läbi, keerleb viimase ees seisva välisringilise ümber väljastpoolt ning järgmise välisringilise ümber seestpoolt; kui ta on teinud tiiru selle teise ümber, hakkab ta liikuma tagasi oma kohale, keereldes nüüd seestpoolt ümber selle välisringilise, kes seisab tema paariseltsilise ees, ning asetudes lõpuks jälle oma paariseltsilise kõrvale. 11—16: Mängitakse samuti kui esimese salmi vastavad taktid. — Teist salmi võib korrata, määrates, et siis välisringilised keerlevad ümber siseringiliste.

III salm.

1—8: Käiakse paarikaupa ringis vastupäeva, tehes nii, nagu kantaks ettepoole tõstetud kättes torbikut. 9—16: Mängitakse samuti kui esimese salmi vastavad taktid, ainult et „huhuu!” lauldes pannakse parem käsi nagu sarveks suu juurde.

39. Härra ja proua Seen.

1. Siin te ees on här - ra Seen, ta - gant mäe ta tu - li.

2. Ei - le al - les käis ta siin, kü - bar kuk - las o - li.

9. 10. 11. 12.

Kul-da-kar-va kü-bar tal pea peal sei - säb uh - ke - mal.

13. 14. 15. 16.

Nii see to - re här - ra Seen, ta - gant mäe kes tu - li.

2. Proua Seen on jälle see
 ümmarik ja väike.
 Kuueke tal kollane,
 vaatab nagu päike.
 Kiire on tal alati,
 ei ta puhka öösigi,
 kena proua Seeneke,
 ümmarik ja väike.

Mängijad moodustavad suure avara ringi, näod selle keskkoha poole, ning loevad kaheks. Number ühed jäävad paigale, number kahed asetuvad neile paariks nende selja taha, jäädes endiselt nägudega ringi keskkoha poole.

I salm.

Number kahed, käed puusas ja pea uhkelt kuklas, tulevad kolme käigusammuga, alates vasema jalaga, paigalseisvate number kahtede tagant välja paremalt ning liiguvad ringi keskkoha poole; teise takti lõpul teevad nad kraapjala, mispeale taganevad nelja lühikese käigusammuga, asetudes number kahtede ette, seljaga nende poole (3—4). Number kahtede seistes paigal teevad number ühed omakord tiiru nende ümber, kuid liikudes vastupäeva lähedavad paremalt välja ning asetuvad number kahtede ette, tehes kumarduse ringi keskkoha poole (5—8). Selle järel number ühed teevad täispöörde ning paariseltsilised pöörduvad käed kätes hüppesammudega mööda- (9—12) ja vastupäeva.

II salm.

Ühinetakse neljakaupa väikesteks ringideks, pöördakse näod möödapäeva ning viiakse käed puusa. Mängijad liiguvad nelja käigusammuga ringis edasi möödapäeva (1—2), pöörduvad siis ringi keskkoha poole, võtavad kenasti kinni kuuest, mida vähe laiu-tavad nagu teda näidates, ning, astudes vasema jalaga tahapoole, teevad üksteisele sügava niksi (3—4). Seejärel pöörduvad kõik kohtadel aeglaste sammudega igaüks omaette kord täielikult ringi

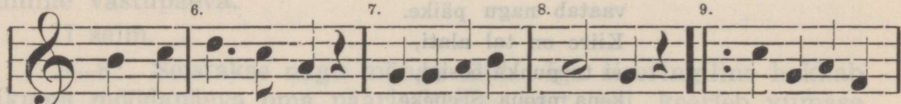
möödapäeva (5—6), mispeale seisavad vagusi rõõmsa ilmega (7—8). Siis ühinetakse käed kättes väikesteks ringideks ja liigutakse kaheksa hüppesammuga vastupäeva (9—12). Taktid 13—16 õiendatakse samuti kui taktid 1—4 selle salmi alul.

40. Julgesti lainetele.

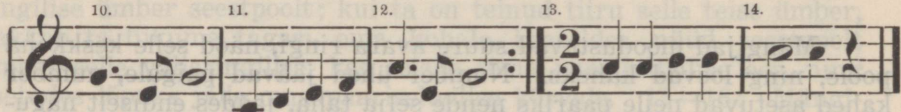
R. Raala.

1. Lük-ka jul-gest' paa-di-ke me-re-lai-ne sel-ga! Kui-gi

6. tõu-seb tuu-le-ke, ä-ra-te-da pel-ga! Sõu-a-ai-na,

10. sõu-a sa: lei-ad kau-ge õn-ne-maa, lei-ad ra-hu-ran-na.

2. Kiigutagu lained sind,
ära meelt sa heida;
lootuses sul tõusku rind,
takistused võida!
Sõua aina, sõua sa:
leiad kaugel õnnemaa,
leiad rahuranna.

Ettevalmistus mänguks: Lapsed seisavad ühekordses ringis, näod selle keskkoha poole. Õpetaja, alates vähemast, teeb jagamise viieks, näidates käega iga lapse peale ja öeldes tema numbr. Seejärel asetatakse vene-meeskondadeks järgmiselt: number üks ja kaks, samuti kui number kolm ja neli võtavad kinni üksteise kätest ning pöörduvad paarideks nägudega number viie poole, kes omakord pöörduvad näoga ülalmainitud paaride poole, jäädes seisma üksi. (Jagamist tegematagi võib õpetaja, liikudes kiiresti seespool ringi, ühendada kahe kõrvalseisja käed paariks, jättes iga kahe paari tagant ühe üksikuks.) Paarid istuvad maha sirgete säärttega ja kõverdavad käed rinna ette nagu aerudest kinni hoides; viies, kes toimib tüürimehena, istub põrandale, jalad risti enese ees

(rätsepa viisi) ja viib käed vasemale küljele, nagu hoiaks ta kinni tüürist. Et asetumine vene-meeskondadeks võiks sündida kiirelt ja mängu segamata, peab seda alguses mõned korrad harjutama, enne kui hakatakse mängima lauldes.

I salm.

Seistakse ühekordses ringis, näod selle keskkoha poole.

1—4: Vene tõugatakse rannast ära nii, et mõlema käega, mis nagu venest kinni hoiavad, lükatakse vasemalt poolelt neli korda ettepoole, samal ajal paremat jalga rõhuga ettepoole asetades ja keha vähe ettepoole kallutades. 5—8: Käed kätse käte tõstmise aeglaselt üles, astudes samal ajal vasaku jalaga sammu ettepoole, ja siis käte hõljutamine alla, keharaskust üle viies tagumisele jalgale; seda tehakse kaks korda. 1—4 ja 5—8 korratakse. Asetutakse kiirelt vene-meeskondadeks. 9—12: Sõutakse vene-meeskondade kaupa, tõmmates igal taktil üks kord. 9—12 korratakse. 13—14: Tõmmatakse veel kaks korda. Lapsed hüppavad kärmosti üles ja asetuvad jälle ringiks nagu mängu alulgi.

II salm.

1—4: Tehakse käed kätse kaks korda samasugune laineteliigutus kui esimese salmi 5.—8. 5—8: Pöörduetakse kord ringi möödapäeva väikestes ringides (iga endine vene-meeskond moodustab ühe ringi). 1—4 ja 5—8 korratakse. Asetutakse kiiresti vene-meeskondadeks. 9—14: Sõudmine samuti kui esimeses salmis 9—12 ja 13—14. — Lõpuks asetutakse jälle nobedasti ringiks nagu mängu alulgi.

41. Kiikumas.

Richter.

1. Hei, kii - gu - me, 2. hei! 3. Ei kar - ta me 4. või! Nüüd

5. kot - kas - te 6. tee - del me 7. hõl - ju - me 8. kõr - gel. 9. Ei kar - ta me

10. või, hei, 11. kii - gu - me, 12. hei!

Mängijaid peab olema kaheksale jaguv arv. Nad moodustavad nelikud, paarikaupa käed kätes, vaba käsi puusas; iga paar nelikus saab oma numbri (vaata joonist).

I tuur.

Paarid 1 ja 3 jooksevad, alates välimise jalaga, neli sammu, paar 1 ettepoole, paar 3 tahapoole, ning tõusevad viimasel sammul varvastele, tõstes seesmised käed ülespoole jooksusihis; samal ajal paarid 2 ja 4 jooksevad neli sammu kõrvale samas sihis kui paarid 1 ja 3; viimane samm võetakse siis risti varvastele tõustes ja käsi viies samas sihis (1—2). Samuti tehakse vastupidises suunas (3—4). Siis paarid 1 ja 3 liiguvad kahe kõrge hüppesammuga, alates välimise jalaga, varem mainitud suunas (5—6) ja tagasi (7—8); paarid 2 ja 4 teevad samal ajal neli hüppesammu paigal, alates paar 2 vasema ja paar 4 parema jalaga (5—8). Tuuri lõpp õiendatakse samuti kui selle algus (9—12).

II tuur.

Mängu korratakse nii, nagu eespool kirjeldatud, ainult et nüüd paarid 2 ja 4 toimivad nii, nagu enne seda paarid 1 ja 3 ning ümberpöörduvalt.

III tuur.

Kõik pöörduvad vasemale, moodustades ringi, ning jooksevad üksteise järel neli sammu ettepoole, alates vasema jalaga ning viies joostes käsivarred eest kõrvale; teise takti kestel seistakse varvastel, käsivarred tõstetud kõrvale tiibadeks (1—2); seda korratakse (3—4); siis neli kõrget hüppesammu, aimates kätega järele kotka lendu (5—8). Tuuri lõpp õiendatakse samuti kui selle algus (9—12).

IV tuur.

Nagu kolmas tuur, ainult et ringid liiguvad nüüd vastupäeva (1—12).

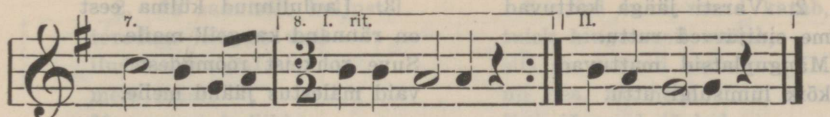
42. Suveõhtu.

Allegretto.

H. Klemetti.

1. Vii - u - lit män - gib ro - hu - tirts aa - sal, sää - se - ke tak - tis

4. tant - si - mas kaa - sa. 5. Tii - te - ri - tip - tap, 6. lib - lik seal len - dab,

i - lus on su - ve - õh - tu. su - ve - õh - tu.

2. Päikene laotab nurmile kulda,
kaunistab lilli, puid, põllumulda.
Tii-te-ri-tip-tap, liblik seal lendab.
Ilus on suveõhtu.

Lapsed seisavad paarikaupa ringis, nägudega vastamisi nii, et seesmistel on seljad ja välimistel näod ringi keskkoha poole.

I salm.

Parem jalg asetatakse ette, vasemas käes hoitakse oletatud viiulit ja paremas käes poognat. Mängitakse viiulit (kaheksa tõmme) ning lüüakse ühtlasi parema jalaga takti (1—2). Pööratakse paigal nelja aeglase käigusammuga kord ringi möödapäeva (igauks omaette) (3—4). Kõike eelmist korratakse (1—4). Tehakse paarikaupa käed kätes kaks kõrvalsammu möödapäeva, viies käed samas sihis ülespoole (5). 6. takt õiendatakse samuti kui eelmine, ainult vastupidises suunas. 7. ja 8. takti kestel pöördatakse paarikaupa käed kätes nelja hüppesammuga kord ringi möödapäeva. 5.—8. takti korratakse.

II salm.

Pööratakse paarikaupa näod vastamisi, ühendatakse sirgena kõrvale tõstetud käed oma paariseltsilisega ning liigutakse kaheksa galopisammuga ringis möödapäeva (1—2). Samuti liigutakse vastupäeva (3—4). Kõike eelmist korratakse (1—4). Taktid 5—8 õiendatakse samuti kui esimeses salmis.

43. Sügisel.

Soome rahvaviis.

1. Õh - tu - tae - vas tu - me - neb, ju sü - gis hii - lib maa - le.

Tuul nii kal - gilt ko - hi - seb, ei jä - ta leh - te puu - le.

2. Varsti jääga kattuvad
me sinijärved ruttu.
Mänguplatsid mattuvad
kõik lumisulgi uttu.

3. Laululinnud külma eest
on rännand kaugel' maile.
Suve rohkeist rõõmudest
vaid mälestus jäänd meile.

Mängijad seisavad ühekordses ringis, näod pöördud möödapäeva. Ringis loetakse kaheks.

I salm.

1 ja 2: Astutakse ringis üksteise järel kaheksa nobedat sammu möödapäeva. 3 ja 4: Astutakse varvastel neli hiilivat sammu möödapäeva. 5 ja 6: Kõik tõstavad käed kõrvale ning hoides käed selles asendis hõljutavad keha ringist väljapoole ja sissepoole, kokku neli korda. 7 ja 8: Kõik langetavad hästi pikkamisi käed, liigutades kogu aja randmeid ja sõrmi pehmelt üles ja alla.

II salm.

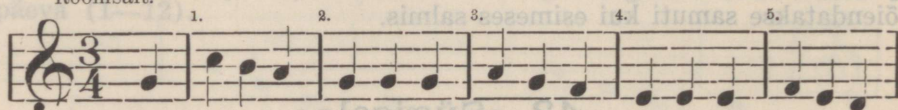
1 ja 2: Astutakse ringis üksteise järel kaheksa sammu möödapäeva. 3 ja 4: Astutakse neli sammu möödapäeva ettevaatlikult, nagu katsudes, kas jää juba kannab. 5 ja 6: Kõik pöörduvad kord ringi vasemale nelja hüppesammuga, jäädes seisma nägudega ringi keskkoha poole. 7 ja 8: Näidatakse kätega allapoole.

III salm.

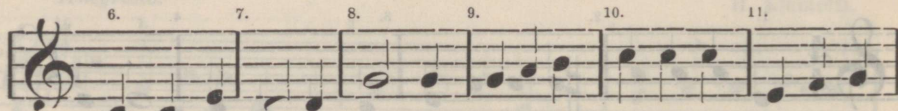
1—4: Joostakse ringis üksteise järel lühikeste sammudega möödapäeva, tehes kõrvaletõstetud kätega lennuliigutusi. 5 ja 6: Liigutakse käed kätes ringis nelja hüppesammuga möödapäeva. 7 ja 8: Käiakse käed kätes ringis möödapäeva.

Röömsalt.

44. Talvelaul.

1. Kui to - re on tal - ve - a'al jää - pin - nal li - be - dal liu - el - da

uis - ku - del e - da - si! Meil jal - ge all prak - sub nüüd jää - pind ja

rak - sub, kui tor - ma - me tu - hi - nal kau - ge - le.

2. Ja saanisõit kuljustel

tõredam kõigest veel
 ilusal talve-a'al
 meie maal!
 Ma omagi hallik'se
 rakkesse panen
 ja väikese õek'se
 sõitma viin.

3. Kui lumi maad katab,

tuisk hinge meil matab,
 siis on see nii armas,
 nii hea, nii hea!
 Kui jõuavad jõulud
 ja kinni on koolid,
 siis kõlavad laulud
 nii muretult.

Mängijad seisavad ühekordses ringis, paarikaupa üksteise taga, kõigil näod möödapäeva.

I salm.

Alates vasaku (välimise) jalaga liigutakse edasi uisutamisl
 laadi sammudega käsi hõljutades (1—8); seda jätkatakse, kuid nüüd
 plaksutatakse käsi igal sammul (9—16).

II salm.

Igaüks tõstab käed kaareks ülespoole ja pöördub siis väikeste
 sammudega möödapäeva, kuna ring endiselt edasi liigub mööda-
 päeva (1—8). Siis ulatab eesmine paariseltsiline mõlemad käed
 tahapoole tagumisele paariseltsilisele, mispeale joostakse mööda-
 päeva, lüües iga takti alul jalga vastu maad: eesmised on varsad,
 tagumised sõitjad (9—16).

III salm.

Ühinetakse suureks ringiks kätest kinni võttes ning liigutakse
 möödapäeva nobedate sammudega, lüües iga takti alul jalga vastu
 maad ja painutatakse vähe selle jala põlve, mis rõhuga maha pan-
 nakse (1—8). Seda korratakse, kuid nüüd liigub ring vastupäeva
 (9—16).

45. Liugu lastes.

1. Nüüd ü-les, 2. nüüd ü-les! 3. Mä-e 4. har-ja-le

5. köik! 6. Põh-ja-maad ka-tab 7. nüüd lu-mi 8. ja jää, 9. ilm on nii

14. 15. 16. 17. 18. 19.

i - lus ja tu - ju nii hea. Suu - sad ja kel - gud nüüd lii - ku - ma,

20. 21. 22. 23. 24.

hei! E - hei, e - hei, e - hei!

2. Nüüd üles! Nüüd alla!

Mäe nõlvale kõik!

Olgugi kare see Põhjamaa tuul,

soojaks teeb vere meil helisev huul.

Rõõmsalt ja muretult hüüame hei!

Ehei, ehei, ehei!

Lapsed seisavad käed kätēs ühekordses ringis, kõigil näod pöördud ringi keskkoha poole.

I salm.

Tõustakse varvastele, tõstes ühendatud käed ülespoole; see õiendatakse kaks korda, iga kord kui lauldakse „üles” (1—4). Siis tehakse kuus nobedat sammu paigal ja peatatakse seitsmendal rõhuga, see tähendab jalga vastu maad lüües (5—7). Seejärel tõstetakse käed ette (näod on pöördud endiselt ringi keskkoha poole) ja näidatakse, kuidas lumi sajab: sõrmi liigutades viiakse käed paremale ja vasakule (9—12). Siis joostakse ringis lühikeste kergete sammudega möödapäeva, käed kätēs (13—16), mispeale pööratakse ümber ning joostakse vastupäeva. Lõpuks pööratakse kolme hüppesammuga paarikaupa möödapäeva (21—24).

II salm.

Tõustakse varvastele, tõstes ühendatud käed ülespoole (sõnal „üles”) ning tehakse siis väike põlvepainutus, kõverdades ühendatud käed õlgadele (lauldes „alla”) (1—4). 5—7 õiendatakse samuti kui esimeses salmis. 9.—12. takti lauldes heidetakse käed hoogsalt üles ja alla kaks korda. Salmi lõpposa (13—16, 17—20 ja 21—24) mängitakse nii, nagu esimeses salmis kirjeldatud.

46. Jõulu-laupäeval.

P. J. Hannikainen.

1. 2. 3. 4.

1. Ju jõu - lud jõud - nud uk - se - le, neid kau - a oo - ta - si - me.
Nüüd kär - melt, kär - melt lii - gu - me ja pühiks val - mis - tu - me.

5. 6. 7. 8.

Nüüd jõu-lu-kin-gid kõi-ge pealt on va- ja sea-di' val-miks, veel

9. 10. 11. 12.

kin-dal puu-dub sealt ja tealt, veel te-ha lõn-ga sil - miks.

2. Vaat', ema seal ju viipab meil'
ja kutsub lapsi appi.

On kingitused peita neil,
need heita kasti, kappi.
Ning abilistel meel on hea,
et aidata neil luba,
ja puid neil rohkelt süles,sa,
et soojaks kütta tuba.

3. Siis halud ahju pannakse,
kus emake nad süütab.
Vaat', leek, kuis lööb ta lõkkele!
Kuis pragiseb, kuis kiirgab!
Kuid vaadake, on majateel'
tuul puhund kõrge hange.
Oi, rutake, sest tööd on seal!
Käed, labidad töö! pange!

4. Ja veel on tööd, ja ikka veel,
veel ruttu seadi' samme:
me rukkivihu lindudel'
nüüd püstitame lumme.
Kuis värvukestel rõõm ja õnn!
Kõik lend'vad vihu juurde.
Nok, nok! Ju neilgi jõulud on,
ei piina näljamure.

5. On vaesel' vanakesel' pakk
veel kätte viia kohus.

Kuis rõõmustab tad jõulukäkk!
Meil' surub kätt ta tänus.
Veel ukselt soojalt vaatab ta,
kui lahkume ta onnist. —
Kõik valmis. Võib nüüd oodata
siis püha rõõmsat, õnnist.

6. Veel näod ja käed peseme
me puhtaks õige kärmelt,
ja seame piduriidesse
me ennast lõpuks varmalt.
Ah, vaata! Valgust saab ka öö
me jõulukuuse helgilt,
ja pühi kalleid tähti vöö
on kiitmas taevatelgilt.

7. Kuis jõuluõhtul armsamal
nüüd rõõmulaule kõlab!
Ning lumehangel säraval
puuvarje tantsiskeleb.
Nüüd, laps ja vana, rõõmusta,
ei mured sind nüüd paina!
Oo, jõulupüha, kallis sa,
oo, viibiks meil sa aina!

Mängijad seisavad käed kätēs ühekordses ringis paarikaupa kõrvuti.

I salm.

1—4: Käiakse käed kätēs ringis möödapäeva. 1—4: Jätka-takse käimist samas sihis, kuid nüüd hõljutades ühendatud käsi. 5—8: Peatutakse võtet vallandades ning jäädes endiselt nägudega möödapäeva; tütarlapsed aimavad järele õmblemist ja poisid niker-damist. 9—13: Kõik aimavad järele kinnaste kudumist.

II salm.

1—4: Seistakse oma kohtadel ja noogutatakse peaga ringist

väljapoole sõnal „vaat”. 1—4: Kõik astuvad paar sammu ringist väljapoole ning teevad nii, nagu peidaksid nad oma tööd ära. 5—8: Joostakse üksteise järel ringis möödapäeva, aimates järele puude kogumist. 9—13: Liigutakse käigusammudega edasi samas sihis, tehes nii, nagu kantaks puusületäit.

III salm.

1—4: Seistakse näoga ringi keskkoha poole ning tehakse nii, nagu heidetaks puid ahju; siis näidatakse, kuidas ema süütab puid. 1—4: Seistakse paigal ning sõnal „leek” tehakse mõlema käega nobe liigutus ülespoole, peopesad pöördud enese poole, ja sõnal „pragiseb” üks käteplaksutus, viies käed serviti üksteisest mööda üles- ja allapoole. 5—8: Seistakse paigal ning sõnal „vaadake” näidatakse käega ringist väljapoole, vaadates samas suunas. 9—13: Käiakse ringis üksteise järel möödapäeva ning kühveldatakse lund ringist väljapoole.

IV salm.

1—4: Käiakse nobedate sammudega ringis möödapäeva, kandes käes rukkivihku. 1—4: Astutakse lühikeste sammudega ringi keskkoha poole ning tehakse kätega säärane liigutus, nagu püstitatakse rukkivihk; seejärel taganetakse esialgsetele kohtadele. 5—13: Liigutakse nobedate hüppesammudega ringis möödapäeva.

V salm.

1 ja 2: Seistakse nägudega ringi keskkoha poole ja tõstetakse käed ettepoole nagu midagi kandes. 3 ja 4: Paariseltsilised pööravad pead vastamisi ja nikutavad rõõmsasti üksteisele. 1 ja 2: Seistakse endiselt paigal, nägudega ringi keskkoha poole. 3 ja 4: Paariseltsilised pöörduvad vastamisi, annavad üksteisele käe ja näitavad, kuidas vanake tänab kätt raputades. 5—8: Käiakse üksteise järel möödapäeva. 9—13: Joostakse käed kätes ringis möödapäeva.

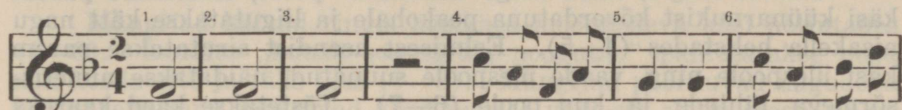
VI salm.

1—4: Seistakse nägudega ringi keskkoha poole ning aimatakse järele pesemist. 1—4: Silutakse ülikonda kätega ülalt alla ja nõõbitakse ruttu kinni kuub. 5—8: Liigutakse käed kätes hüppesammudega möödapäeva. 9—13: Vallandades käte võtet pöördutakse nägudega ringis möödapäeva ja, tõstes esmalt käed hetkeks kõrgele ühtlasi ülespoole vaadates, hakatakse liikuma möödapäeva.

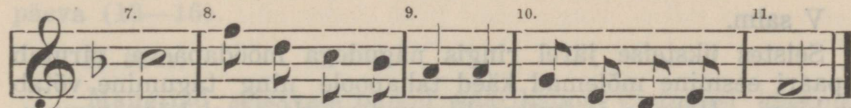
VII salm.

1—4: Käiakse käed kätes möödapäeva. 1—4: Liigutakse hüppesammudega samas suunas. 5—8: Moodustatakse neljaliikmelised väikesed ringid ning joostakse kergelt ringis möödapäeva. 9—13: Ühinetakse lõpuks suureks ringiks ja liigutakse käed kätes harilikkude käigusammudega möödapäeva.

47. Jõulukirikusse.

1. Pimm, pamm, pimm!   Ki - ri - ku - kell hüü - ab jõu - lu - õh - tu -

le.   Ki - ri - kus - se püü - ab noor kui va - na - ke.

2. Lapsed, riided selga!

Peske silmi vees!

Sooja vaiba alla

peitke ennast rees!

3. Näe, kus sauna-Miina

sammub kiriktee!

Ae, Taavet, Tiina,

teile aset reel!

4. Aisakell lööb till-till!

Loitvad tähed, kuu.

Rõõm nii suur on kõigil,

kõigil naerul suu.

5. Suksu, ole kärmas,

veel üks verstake! —

On nii armas, armas,

sääran' kiriktee!

Seistakse paarikaupa kõrvuti ühekordses ringis, kõigil näod möödapäeva.

T ä h e n d u s: Kolm esimest takti lauldakse ja mängitakse ainult esimeses salmis.

I salm.

Hüppel asetatakse jalad harki ning tehakse 1.—7. takti kestel aeglasi kerepainutusi kordamööda vasakule ja paremale (iga takti ajal üks painutus), siludes peopesadega külgi (kui tehakse painutus vasemale, siis liigub vasem käsi mööda külge allapoole ja parem ülespoole ning ümberpöördukt). Siis võetakse kätest kinni ja käiakse ringis möödapäeva (8—11).

II salm.

Seistakse nägudega ringi keskkoha poole. 4—5: Pistetakse esmalt vasak ja siis parem käsi varrukasse. 6—7: Loputatakse silmi vähe ettepoole kummardudes. 8-da takti alul kükitatakse maha, nagu pugedes sooja vaiba alla, ning püsitakse nii salmi lõpuni, mispeale tõustakse.

III salm.

Tehakse pööre vasemale ning, liikudes käigusammudega ringis edasi möödapäeva, näidatakse parema käega ringi keskkoha poole (4—7). Vasema käega viibatakse väljastpoolt ringi sissepoole (8—11).

IV salm.

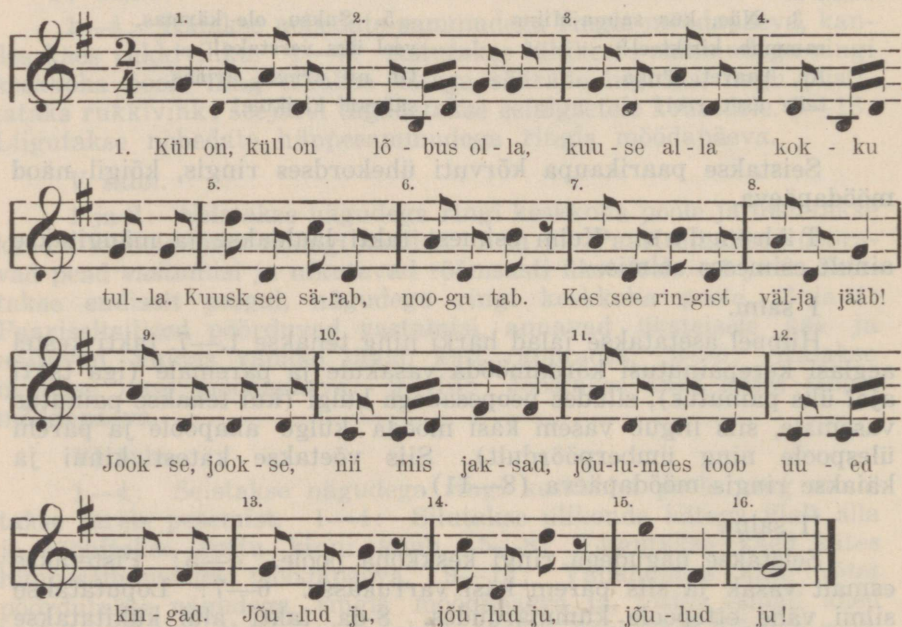
Seistes ringis, näod ringi keskkoha poole, tõstetakse parem käsi küünarnukist kõverdatuna peakohale ja liigutatakse kätt nagu aisakella helistades (4—5). Eelmisest asendist sirutatakse parem käsi ülespoole ning, vaade ülespoole suunatud, näidatakse nimetis-sõrmega tähtede ja kuu poole (6—7). Tõstetakse käed kaareks ülespoole ning pöörduakse möödapäeva üks kord (8—11).

V salm.

Seistes üksteise järel ringis nägudega möödapäeva, sirutab iga paari esimene mõlemad käed tahapoole ning tagumine võtab neist kinni. Hobune ja kutsar liiguvad ringis edasi hüppesammudega terve salmi kestel (4—11).

48. Jõulud.

R. Raala.

1. Küll on, küll on lõ - bus ol - la, kuu - se al - la kok - ku
tul - la. Kuusk see sä - rab, noo - gu - tab. Kes see rin - gist väl - ja jääb!

2. Jook - se, jook - se, nii mis jak - sad, jõu - lu - mees toob uu - ed
kin - gad. Jõu - lud ju, jõu - lud ju, jõu - lud ju!

2. Jõuluvana ukse taga
võtkem vastu lauludega;
vaatab tuppa, kummardab,
küsib: „Kas ehk sisse saab?”
Jõuluvana, tule, tule!
Kas seal kotis on ka mulle?
Jõulud ju, jõulud ju, jõulud ju!

3. Kotist ta siis kingid puistab —
kes neid lugeda küll mõistab!
Nüüd vast läheb jõuludeks,
mänguks, jooksuks, lauludeks!
Tõstke tantsuks väikest jalga,
eks nüüd alles lõbu alga!
Jõulud ju, jõulud ju, jõulud ju!

Seistakse paarikaupa kõrvuti ühekordses ringis.

I tuur.

Mängijad käivad ringis käsikäes möödapäeva käsi hõljutades (1—8). Lauldes „kuusk see särab, noogutab” painutatakse pead neli korda ette ja jälle üles (5—8). Mängijad pöörduvad nägudega vastupäeva ning jooksevad käed puusas väikeste sammudega ringis edasi (9—12), mispeale paariseltsilised pöörduvad omavahel möödapäeva (13—16).

II tuur.

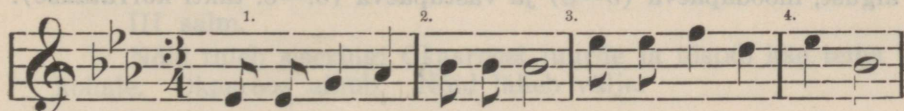
Mängijad seisavad paigal paarikaupa vastamisi ühekordses ringis, välimised käed ühendatud ning tõstetud kõrvale ukseksena (1—4). Lauldes „vaatab tuppa, kummardab” vaatavad paariseltsilised esmalt teineteisele otsa, varjates silmi vaba käega, ning teevad siis teineteisele kummarduse, viies välimise jala taha ja mõlemad käed alla-kõrvale viisaka kummardusliigutusega (5—6). Mängijad pöörduvad kandadel välist teed pooleldi tahapoole taga seisva seltsilise poole, küsides temalt: „Kas ehk sisse saab?” (7—8). Lõpp on sama kui esimeses tuuris, ainult vastupidises suunas (9—16).

III tuur.

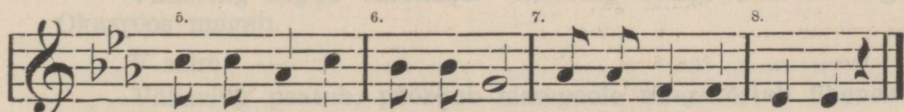
Sama asend kui teiseski tuuris, ainult et üks mängija läheb ringi sisse jõuluvanaks ning teeb nii, nagu jagaks ta kingitusi ringilistele, kes saades kingituse teevad ilusa kummarduse (niksu) (1—4). Mängijad teevad samme paigal, nagu kipuksid kärsitult liikuma (5—6); samuti, kuid nobedas taktis (7—8). Paariseltsilised ühendavad paremad käed püstvõttega, panevad vasema puusa ning liiguvad hüppesammudega ringis edasi möödapäeva, üks otse, teine tagurpidi (9—12). Lõpp nagu teises tuuris (13—16).

49. Vastlad.

Eesti rahvaviis.

1. Tä - na liu - gu la - se - me, hõis - sa, meil on vast - lad!

Sel - jas ka - suk lu - mi - ne, ja - las val - ged past - lad.

Mängijad moodustavad ühekordse ringi kätest kinni võtmata. Ringilised loevad neljaks või saavad õpetajalt vastava numbri. Enne mängu algust sobib harjutada suurest ringist neljaliikmeliste väikeste ringide moodustamist (numbrid 1, 2, 3 ja 4) ning siis väikestest ringidest paaride moodustamist (1 ja 2 ning 3 ja 4).

I salm.

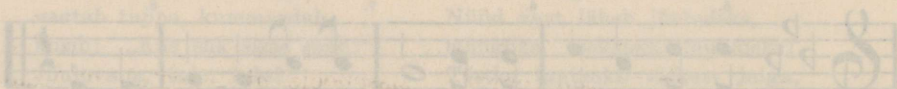
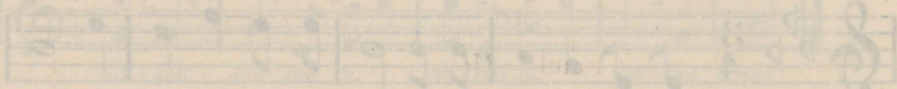
Ringilised pöörduvad nägudega möödapäeva ning liiguvad, alates vasaku jalaga, ringis edasi kuue taktikindla jooksusammuga, rõhutades esimest ja neljandat sammu (1—2), ning teevad siis kaks „liulaskmise“ sammu, ühe vasaku, teise parema jalaga järgmiselt: vasak (parem) jalg lükatakse mööda põrandat edasi, mõlemaid põlvi painutades, eesmist siiski vähe rohkem kui tagumist; mainitud samm tehakse takti esimesel osal ning püstitakse siis selles asendis takti lõpuni (3—4). Kõike eelmist korratakse (5—8).

II salm.

Mängijad ühinevad neljaliikmelisteks ringideks, võttes kinni üksteise kätest. Väikesed ringid liiguvad möödapäeva samasuguse kuue jooksusammuga kui esimeseski salmis (1—2). Seejärel peatatakse, lastes käed lahti ja pöördes näod oma väikese ringi keskkohta poole, ning istutakse rätsepa kombel (ristis jalgadega) põrandale (3); neljanda takti kestel istutakse tegevuseta. 5. ja 6. takt: aimatakse järele söömist, võttes kummagi takti alul parema käega laualt toitu. 7-da takti kestel tõustakse kiiresti püsti. 8-da takti ajal moodustatakse igast väikesest ringist kaks paari, ning paarid korraldavad endid paar-ringiks, näod möödapäeva, paariseltsilised käsikäes.

III salm.

Joostakse kuue sammuga paarikaupa ringis edasi (1—2). Siis peatatakse, jäädes nägudega endiselt vastupäeva, kuid lastes käed lahti, pannakse parem käsi kõrva juurde, kallutatakse pea vähe paremale ja kuulatakse nõnda kahe takti kestel (3—4). Seejärel pööravad paariseltsilised näod vastamisi, võtavad kinni üksteise kätest ning pöörduvad jooksusammudega, rõhutades iga takti algust, möödapäeva (5—8) ja vastupäeva (5.—8. takti korratakse).

IV. Muinasjutt.

50. Printsess Okasroos.

1. Üks i-lus laps see O-kas-roos, O-kas-roos, O-kas-roos. üks
i-lus laps see O-kas-roos, O-kas-roos.

2. Tal elukohaks kõrge loss.	6. Seal tuli julge printsike.
3. Nõid tuli sisse inetu.	7. Oh, ärka, Okasroosike!
4. Printsess siis magas sajandi.	8. Siis pulmad peeti uhkesti
5. Hekk kasvas ümber kõrgele.	9. ja rahvas hõiskas rõõmsasti.

Suur ring. Selle sees üks vähem. Õpetaja valib Okasroosi. See valib printsi ja nõia. Okasroos istub toolil keset seestmist ringi. Prints ja nõid seisavad väljaspool suurt ringi.

I salm.

Välisring liigub käigusammudega vasemale, sisering paremale.

II salm.

Välisring muudab suunda, liikudes nüüd paremale. Sisering peatub, pöördudes nägudega sissepoole ning tõstes ühendatud käed kõrgele üles.

III salm.

Nõid tuleb siseringi Okasroosi juurde ja tõstab käe tema pea kohale. Okasroos uinub. Nõid läheb välja.

IV salm.

Välisring liigub vasemale. Sisering seisab endiselt vagusi. Okasroos magab.

V salm.

Välisring peatub, pöördub sissepoole ning tõstab ühendatud käed üles kõrgele.

VI salm.

Välisring hakkab uuesti liikuma ja nimelt paremale. Prints läheb ringi sisse Okasroosi juurde.

VII salm.

Välisring liigub vasemale. Prints paneb käe Okasroosi pea peale. Okasroos ärkab. Prints ulatab temale parema käe ning Okasroos tõuseb üles.

VIII salm.

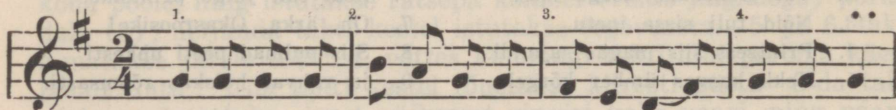
Elavam takt. Välisring liigub galopisammudega paremale, sisering vasemale. Prints ja Okasroos pöörduvad käed kättes jooksusammudega paremale.

IX salm.

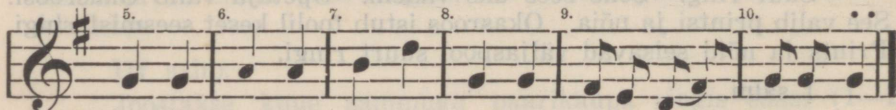
Takt sama kui eelmises salmis. Välisring liigub samade sammudega vasemale, sisering paremale ning prints ja Okasroos pöörlevad jooksusammudega vasemale.

51. Rannaeit.

Eesti rahvaviis.

1. Ran - na - eit seal rin - gi kes - kel, kel - lel kolm tü - tart on.

Ran - na - eit seal rin - gi kes - kel, kel - lel kolm tü - tart on.

2. Üks on Leena, teine Liina,
kolmas väike Katariina.

7. Siin on Leena, siin on Liina
ja ka väike Katariina.

3. Kõik nad tahtvad mehel' minna,
sügisel on pulmad ju.

8. Kosite te Leenast tütre,
tuhat krooni annan teil'.

4. Kuuldi koerte haukumist —
külalised väljas vist.

9. Liina see saab kirju lehma,
vasika ja lambatalle.

5. Rannaeit see astub õue
koeri ära keelama.

10. Aga väike Katariina,
see jääb kodu hoidijaks."

6. „Huiist, mis hullud haugute!
Eks astuge mu järele!

11. Hopssassa ja trallala,
paarid valmis korraga.

Rahvasuust.

Üks osavõtjaist määratakse rannaeideks. Temale valitakse kolm tütar; neist on Leena kõige pikem, Liina keskmise kasvuga ja Katariina üsna väike. Siis määratakse veel kolm kosilast ja 2—4

koera. Ülejäänud osavõtjad moodustavad ringi, võttes kinni üksteise kätest. Rannaeit ühes tütardega asetub ringi keskele; kosilased jäävad seisma väljaspool ringi, vähe maad sellest eemal; ka koerad on väljaspool ringi, kuid kükakil, käed toetatud põrandale.

T ä h e n d u s: Kõigi salmide sõnad lauldakse kaks korda. Kui teisiti ei määrata, kordub teksti kordamisel ka vastav tegevus.

I salm.

Ring liigub käigusammudega möödapäeva (1—10). Rannaeidel on käed puusas. Esimese takti kestel teeb ta kummarduse, viies käed väljapoole — nagu end esitades, ning paneb siis teise takti alul käed jälle puusa. Kolmanda ja neljanda takti kestel teeb ta parema käega laia liigutuse tütarde sihis, väljendades uhkust nende üle; neljanda takti lõpul on tal jälle mõlemad käed puusas.

II salm.

Ring liigub käigusammudega vastupäeva (1—10). Tütred seisavad pikkuse järele reas, rannaeit nende ees, kõigil käed puusas. Esimese takti kestel teeb ta parema käega esitava liigutuse Leena sihis ning see pöörduv samal ajal kord täielikult enese ümber. Teise takti kestel esitatakse samuti Liinat ning kolmanda ja neljanda kestel Katariinat.

III salm.

Ring liigub käigusammudega möödapäeva (1—10). Rannaeit ühes tütardega seisavad samuti kui II salmi alul. Esimese takti kestel laotab rannaeit energiliselt käsi, pannes nad teise takti alul jälle puusa. Tütred teevad sõnal „kõik” korruga ilusa niksu, võttes mõlema käega kinni seelikust. Kolmanda ja neljanda takti kestel teeb rannaeit ühes tütardega paigal neli jalavahetust hüppel, kõigil käed puusas.

IV salm.

Ring liigub käigusammudega vastupäeva (1—10). Kosilased lähenevad ringile, saadetud koertest, kes neid seiravad neljakäpuli joostes ja valjusti haukudes. Rannaeit ühes tütardega kuulatavad (1—10).

V salm.

Ring seisab paigal (1—10). Rannaeit läheneb ringile, avab selle ühest kohast ning läheb selle „ukse” kaudu välja (1—4). Sõnade kordamisel ta seisab väljas vaadeldes (5—10).

VI salm.

Ring seisab paigal (1—4). Rannaeit peletab koerad eemale, lüües jalaga vastu maad (1—2), ning pöörduv siis kosilaste poole, kutsudes neid lahke käeliigutusega sisse astuma (3—4). Kui samad sõnad ja tegevus on korratud (5—10), astuvad kõik uksest sisse. Ka koerad poetavad end teiste järel sisse.

VII salm.

Ring liigub möödapäeva (1—4). Rannaeit esitab oma tütreid kosilastele, näidates igaihele käega. Esitatav teeb nixsu, ning kõik kolm kosilast korruga kummarduse (kraapjala) iga nime nimetamisel (1—4).

VIII salm.

Ring liigub vastupäeva (1—4). Rannaeit näitab käega Leenale, kui tema kaasavarast jutt. 10-da takti lõpul asetub üks kosilastest Leena kõrvale.

IX salm.

Ring liigub möödapäeva (1—4). Rannaeit näitab nüüd Liinale, ning 10-da takti lõpul asetub teine kosilane Liina kõrvale.

X salm.

Ring liigub vastupäeva (1—10). Rannaeit näitab nooremale tütrele.

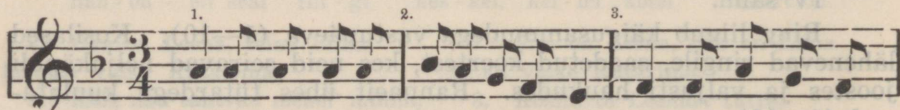
XI salm.

Seesolijad, välja arvatud koerad, ühinevad käsikäes väikeseks ringiks. Sisering hüppab galopisammudega esmalt vasemale (1—4) ja siis paremale (5—10); välisring samade sammudega esmalt paremale ning siis vasemale; koerad hüppavad neljakäpuli omaette sise- ja välisringi vahelisel alal.

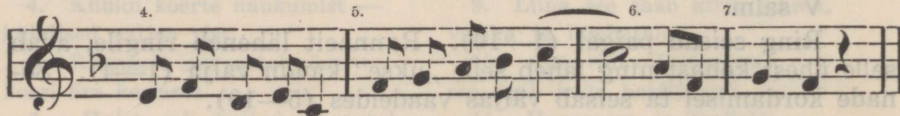
Kui mängu tahetakse korrata, määrab iga tegelane enese asemele uue.

52. Muinasjutt mäest.

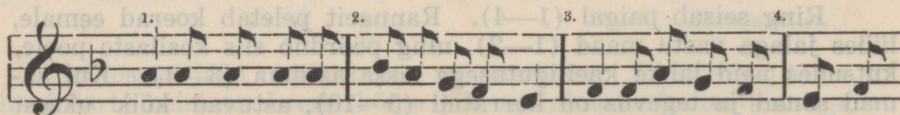
Taani rahvaviis.

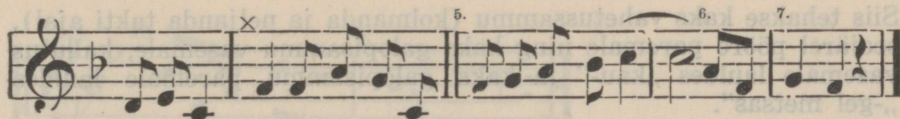
1. Met-sas seal sei-sab väi-ke mä-e-ke, ei kau-ni-mat me

lei-a ii-al-gi. Mä-gi see on kau-gel met-sas.

2. Mä-el seal kas-vab väi-ke ka-se-ke, ei kau-ni-mat me lei-a

ii - al - gi. Mä - el on kas - ke. Mä - gi see on kau - gel met - sas.

3. Kasel seal kiigub väike oksake,
ei kaunimat me leia iialgi.

— Kasel on oksa, mäel on kaske.

Mägi see on kaugel metsas.

4. Oksal seal lebab väike pesake,
ei kaunimat me leia iialgi.

— Oksal on pesa, kasel on oksa, mäel on kaske.

Mägi see on kaugel metsas.

5. Pesas seal peitub väike munake,
ei kaunimat me leia iialgi.

— Pesas on muna, oksal on pesa, kasel on oksa, mäel on kaske.

Mägi see on kaugel metsas.

6. Munast sest tuleb väike linnuke,
ei kaunimat me leia iialgi.

— Munasta lindu, pesas on muna, oksal on pesa, kasel on oksa, mäel on kaske.

Mägi see on kaugel metsas.

7. Linnust sest lendab udusuleke,
ei kaunimat me leia iialgi.

— Linnusta sulge, munasta lindu, pesas on muna, oksal on pesa, kasel on oksa,
mäel on kaske.

Mägi see on kaugel metsas.

8. Sulest sest tuleb pehme voodike,
ei kaunimat me leia iialgi.

— Sulesta voodi, linnusta sulge, munasta lindu, pesas on muna, oksal on pesa,
kasel on oksa, mäel on kaske.

Mägi see on kaugel metsas.

9. Voodis seal magab väike lapsuke,
ei kaunimat me leia iialgi.

— Voodissa lapsi, sulesta voodi, linnusta sulge, munasta lindu, pesas on muna,
oksal on pesa, kasel on oksa, mäel on kaske.

Mägi see on kaugel metsas.

Mängu alul määratakse osavõtjaist üks kaseks, teine oksaks, kolmas pesaks, neljas munaks, viies linnuks, kuues udusuleks, seitsmes voodiks ja kaheksas lapseks.

Mängijad, seistes ühekordses ringis, pöörduvad nägudega möödapäeva ja panevad käed puusa. Kahe esimese takti kestel joostakse kuus sammu ringis möödapäeva, alates vasaku jalaga.

Siis tehakse kaks vahetussammu (kolmanda ja neljanda takti ajal), seejärel pööre paremale ning kaks galopisammu vasemale, kallutus vasemale lauldes „kau-“ ja kaks galopisammu paremale lauldes „-gel metsas“.

Teised salmid õiendatakse samuti kui eelpool kirjeldatud, ainult et kui esimest korda lauldakse kasest, oksast, pesast jne., siis vastav mängija jookseb keset ringi „mäele“, asetudes seal seisma teistega kõrvuti üheks sirgeks reaks. Kui siis igas salmis lauldakse nootides too ristiga märgitud vahetakt (vahetaktid), näiteks 4-das salmis „Oksa peal pesa, kase peal oksa, mäe peal kask“, — siis seisab ring paigal ning vastav mängija (pesa, oks, kask) teeb siis, kui teda mainitakse, täispöörde ja sügava kummarduse ettepoole, nii et iga salmi lõpul on „mäel“ olijad pöördunud nägudega teise suunda.

Kui mängu korratakse, valitakse uus kask, oks jne.

Mängu võib õiendada ka nii, et mainitud ristiga märgitud vahetakti laulab üksipäini kask, oks jne.

53. Muruneiuud ja hiiglane.

f

1. Mu-ru-nei-ud nad ta - sa hüp-pa-vad. Va-na hiig-la-ne

ma-gab koo-pas - sa. La la la la la la la,

The musical score is written in 3/4 time and consists of six numbered measures. The first three measures are in 3/4 time, and the last three measures are in 2/4 time. The score is written for a single melodic line with a bass line accompaniment. The lyrics are in Estonian and describe a scene where a girl and a giant are playing a game of hide-and-seek in a forest.

la la la la la.

2. Kergel sammul nad
juurde hiilivad,
äratama meest
raske une seest.
Lalalala jne.

3. Ärkab hiiglane,
meel tal tusane,
tahab piigasid
vangistada nüüd.
Lalalala jne.

6. Norskab hiiglane,
pääseb neiuke.
Rõõmsalt hüppavad
jälle murul nad.
Lalalala jne.

4. Piigad kartvad meest,
põgenevad eest.
Ühe siiski ta
tabab korraga.
Lalalala jne.

5. Neiid lauluga
uinitavad ta.
Une hõlmasse
langeb mehike.
Lalalala jne.

Keset põrandat on püstitatud suur kuusk; selle ümber on nelinurga-kujuliselt asetatud neli vähemat kuuske. Isa või mõni teine täiskasvanu kujutab suure habemega hiiglast. Viimasena võib toimida ka suurim mängijaist ning kuuskede asemel võivad asetuda puudeks viis mängijat.

Muruneid on riietatud valgelt ja kannavad peas pärgi. Neid on arvult kas 8, 12 või 16.

I tuur.

Hiiglane magab nurgas. Muruneid tulevad sisse kõrvaltoast või näiteseinte tagant rongreas, igal teisel nägu pöördud vastupidises suunas; käed on ühendatud ning pooleldi ülespoole kõverdatud. Nad liiguvad kergete hüppesammudega möödapäeva ning moodustavad ringi keskmise kuuse ümber (1—4 ;:). Lauu lõpposa ajal liigub ring möödapäeva vahetussammudega (5—8 ;:).

II tuur.

Rong keerleb ümber vähemate kuuskede hüppesammudega ning läheneb siis hiiglasele, kelle ette muruneid jäävad seisma

poolringina, kõigil näod hiiglase poole (1—4 ;:); seal nad teevad vahetussamme koha peal kordamööda vasemale ja paremale (5—8 ;:).

III tuur.

Hiiglane ärkab ning raputab oma habet. Muruneid kohkuvad, lasevad käed lahti ja seisavad hetke liikumatult nagu hirmust halvatud (1—4). Hiiglane tõuseb pikkamisi püsti, muruneid taganevad hüppesammudega (1—4). Hiiglane vaatab ümberringi ning muruneid taganevad vahetussammudega (5—8 ;:).

IV tuur.

Muruneid pöörduvad ning põgenevad hüppesammudega; hiiglane võtab ühe neist kinni ja viib ta nurka, kuna teised toovad kuuldavale kaebliku hüüde (1—4 ;:). Muruneid moodustavad ringi ümber keskmise kuuse, kõigil näod sissepoole, ning liiguvad vahetussammudega vastupäeva (5—8 ;:).

V tuur.

Nagu teine tuur.

VI tuur.

Hiiglane norskab. Vangistatud muruneiu põgeneb ja ühineb seltsilistega; need jagunevad kaheks (kolmeks, neljaks) rühmaks, moodustades neljaliikmelised ringid, kes hüppesammudega liiguvad vähemate kuuskede ümber (1—4 ;:). Salmi lõpposa lauldes ühinevad kõik jälle rongreaks ning liuglevad vahetussammudega toast välja (5—8 ;:).

54. Haldjate jõuluöö.

Vilh. Sefve.

1. Tu-led kus-tund, vaikus kõigis ma-jus, kõi-gis ma-jus.

p 5. 6. *f* 7. 8.

Öö nii pi-me, rah-vas magab ra-hus, ma-gab ra-hus.

p 9. 10. 11. 12.

Tip tap, tip tap, tip-pe tip-pe tip tap, tip, tip, tap.

2. Kikivarvul ast'vad :: haldjad sisse, ::
 põranda alt üles :: tubadesse. ::
 Tip-tap, jne.

3. Praost nemad juba :: näha saanud, ::
 inimesed toite :: laual' toonud. ::
 Tip-tap, jne.

4. Lauale nüüd väiksed :: mehed tõtvad, ::
 help'vad leent ja praadi :: vaagnalt võtvad. ::
 Tip-tap, jne.

5. Maiustuste sorte :: terve tosin, ::
 „Kuidas maitseb?” aina :: kuuldub sosin. ::
 Tip-tap, jne.

6. Söödud, minnaks' mäng'ma :: kuuse alla, ::
 kuni päev on jälle :: puhkend valla. ::
 Tip-tap, jne.

7. Puhkavad siis meie :: haldjad vähe, ::
 minema et ennast :: seada kohe. ::
 Tip-tap, jne.

8. Kikivarvul, tasa :: välja läevad, ::
 urgastesse toa :: alla poevad. ::
 Tip-tap, jne.

I salm.

Lapsed tulevad sisse paarikaupa käed kätes, joostes kergelt varvastel, ning pöörduvad nägudega vastamisi kaheks reaks, asetades ühtlasi rusikas käed rinna ette, nimetissõrm püsti (1—8). Siis asetatakse hüppel kordamööda vasak ja parem jalg ette — välja-poolle varvasasendisse, tõstes samapoolset kätt üles ja viies teist kätt alla, kokku kümme korda (9—11). Lõpuks asetatakse jalad kõrvuti ning näidatakse nimetissõrmedega allapoole (12).

II salm.

Pöördakse esimeste poole rongridadeks, paariseltsilised ühendavad seesmised käed ning tõstavad need üles „sillaks”. Esimene paar teeb täispöörde ja hakkab käsikäes käima teiste käte all; teised paarid jooksevad väikeste sammudega edasi. Iga paar, kes jõuab rea etteotsa esimese paari kohale, teeb täispöörde ning hakkab omakord liikuma vastutulijate käte all. Kui esimene paar on jõudnud rea allaotsa, teeb ta täispöörde ja jookseb jälle teiste käte alt läbi oma esialgsele kohale (1—8). Lõpposa (9—12) mängitakse samuti kui esimeses salmis.

III salm.

Read pöörduvad nägudega vastamisi ja tõstavad käed lähetikku ettepoole, peopesad pöördud ülespoole. Siis teevad nad, nagu pakusid nad jõulurooga, sirutades käed vähe ettepoole ning viies nad kordamööda vasemale ja paremale, kokku kaheksa korda (1—4). Siis vaadatakse kordamööda vasemale ja paremale, varjates silmi selle käega, kuhu poole vaadatakse, kokku kaheksa korda (5—8). Lõpposa õiendatakse nagu esimeses salmis.

IV salm.

Võetakse reakaupa kätest kinni — ridade otsadel olivad samuti, — liikudes väikeste sammudega moodustatakse suur ring ning istutakse põrandale rätsep-istes (1—4). Selles asendis aimatakse järele söömist (5—8). Olles endiselt rätsep-istes tehakse samad käteliigutused kui hüpateski ning viimasel taktil allapoole näidates kummardutakse ühtlasi allapoole (9—12).

V salm.

Olles rätsep-istes lüüakse käed kokku (nagu toite imetledes), kordamööda parem ja vasak käsi pealpool, ning ühtlasi hõljutatakse pead vasemalt paremale; seda tehakse nelj korda (1—4). Rätsep-istes sosistatakse midagi vasemale ja paremale naabrile, asetades ühtlasi vastaspoolse käe suu ette (5—8). Hüpatakse üles ning tehakse ringis hüppesammud ühes käteliigutustega nagu esimeseski salmis (9—12).

VI salm.

Ringis joostakse käsikäes möödapäeva (1—4). Samuti joostakse vastupäeva (5—8). Pöördakse seljad ringi keskkoha poole

ning tehakse hüppesammud ühes käteliigutustega nagu esimeseski salmis, mispeale kohe jälle pöördakse näod ringi keskkoha poole (9—12).

VII salm.

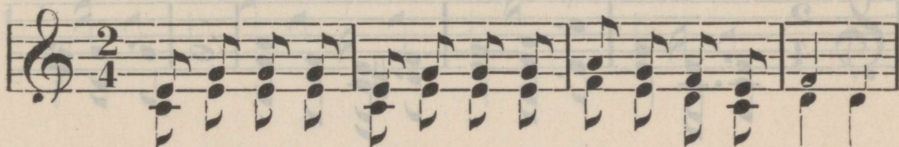
Minnakse täiskükki ja pannakse käed põlvedele (1—3); 4-dal taktil toetatakse palet vastu paremat kätt. Ollakse endiselt täiskükis (5—7) ja 8-dal taktil toetatakse palet vastu vasemat kätt. Tõustakse püsti ning õiendatakse ringis hüppesammud ühes käteliigutustega nagu esimeseski salmis (9—12).

VIII salm.

Joostes asetatakse kahte ritta vastamisi nagu mängu alulgi. Pöördutakse nägudega viimase paari poole, ühendatakse seesmised käed ning tõstetakse need üles sillaks. Tagumine paar hakkab jooksuma silla alt ja temale järgnevad kordamööda kõik teised paarid seni, kui viimane paar, jõudes viimasele kohale ja lastes käed alla, hakkab jooksuma ühes teiste paaridega (1—8). Paarikaupa joostakse välja toast ning joostes tehakse sama käteliigutus, mis tehti ühenduses hüppesammudega (9—12).

V. Marsilaulud.

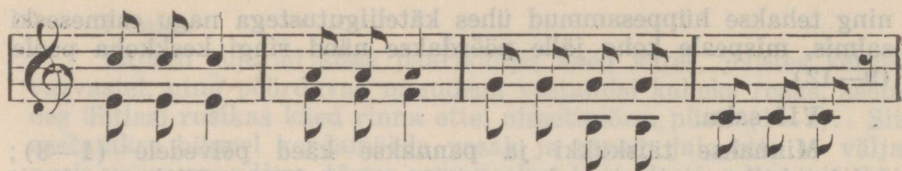
55. Vasem, parem.

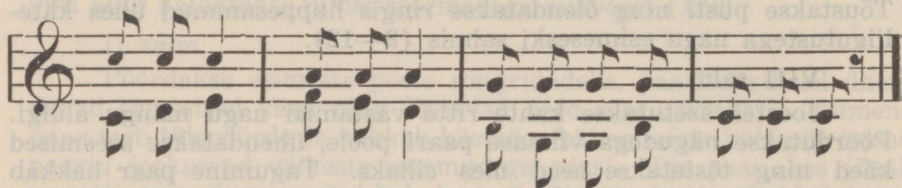
1. Va - sem, pa - rem, va - sem, pa - rem! Ik - ka tak - tis as - tu!

Va - sem, pa - rem, va - sem, pa - rem! Kes see jul - geb vas - tu?

Vaat', just nii, vah - vas - ti! Kõik meil lä - heb li - be - dalt.

Jul - ges - ti, rõõm - sas - ti tak - tis ja ka no - be - dalt!

2. Vasem, parem, vasem, parem!

Ikka taktis astu!

Vasem, parem, vasem, parem!

Kes see julgeb vastu?

Meel on hea, püsti pea,

lähme mängumurule!

Samuti rõõmsasti

mingem eluvõitlusse!

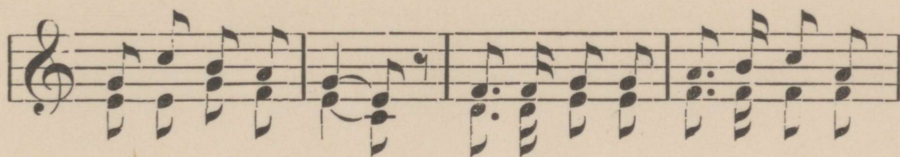
56. Rutake!

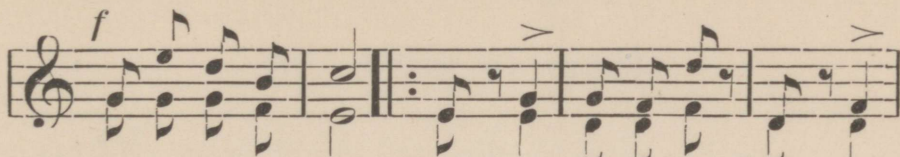
1. Ru - ta - ke, lap - sed, te — sä - rab hom - mik ju! Ke - nas - ti

lõ - o - ke lau - lab lii - laa - luu! I - ga - ü - hel lust on min - na

met - sa män - gi - ma, kus saab joos - ta sii - a, sin - na,

laul - da, hõi - sa - ta. La la, la la la, la la,

la la la, la la la la la, la la la la, la, la la la la!

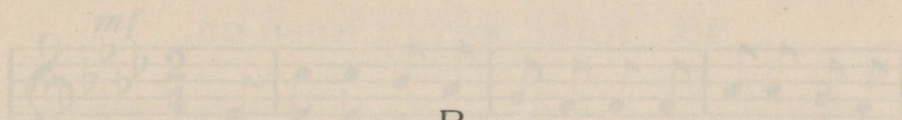
2. Vaadake murule
kauneid lillesid!
Käolind oksalt sind
kutsub rõõmsasti.
Voolab oja vulinaga
puude vahele.
Hüppab orav kergusega
oksalt oksale.

3. Tõtta sa rõõmuga
välja mängule!
Tuleb seal — muru peal —
puna palgesse.
Värske õhk seal kosutamas
rinda ängunud.
Mets on laulu paisutamas,
naeru lõbusat.

I. Aasta ringkäik.

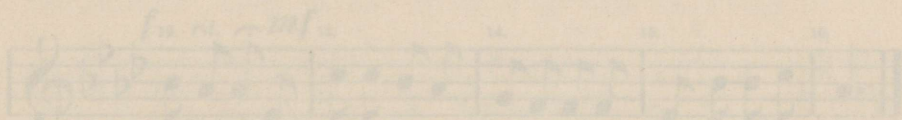
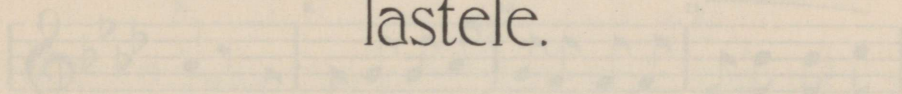
57. Vara kevadel.

Lilli Tõnson.

B.

Laulumängud vanematele lastele.

Davutõed saavad ringis käed kates. Alates parema jalaga liigutatakse mõõduvõera (vasakule) ning teine hõppesammuga, tõstes põlvi kõrgemale ettepoole (1–2). Seejärel lastakse käed lahti ning igakuks teeb mõle sammuga hõppesammuga ühte vasakule (ringist väljapoole) ja ühte alla (kesk- ja vasakule) (3–4). Seda korda korratakse (5–8). Sõltuvalt sellest ringi keskjoon poole, lastakse käed lahti, ja tõstes need pooleni ettepoole. Alustatakse ühe vasaku ja ühe vasaku vahel (9) ja paremale (10), pöörates kogu keha ühele poole. Seejärel lastakse käed lahti vasaku jalaga, kolm hõppesammu ringi ümber (11) ja ühe vasaku jalaga, kolm hõppesammu ringi ümber (12) ja ühe vasaku jalaga, kolm hõppesammu ringi ümber (13) ja ühe vasaku jalaga, kolm hõppesammu ringi ümber (14) ja ühe vasaku jalaga, kolm hõppesammu ringi ümber (15) ja ühe vasaku jalaga, kolm hõppesammu ringi ümber (16) ja ühe vasaku jalaga, kolm hõppesammu ringi ümber (17) ja ühe vasaku jalaga, kolm hõppesammu ringi ümber (18) ja ühe vasaku jalaga, kolm hõppesammu ringi ümber (19) ja ühe vasaku jalaga, kolm hõppesammu ringi ümber (20).

I. Aasta ringkäik.

57. Vara kevadel.

Lilli Thuneberg.

mf

1. 2. 3.

Meil' e - si - me - se sõ - nu - me, et tu - leb ar - mas

4. 5. 6. 7.

ke - va - de, tõi väi - ke ke - na lil - le - ke, mis tae - vas - si - ni -

8. 9. 10. 11.

ne. Ta pal - ju tei - si kaa - sa tõi, meil roh - kest' röö - mu,

f 12. *rit.* 13. *mf* 14. 15. 16.

päi - kest löi, see lu - me - han - ged su - la - tas, maa van - gist va - bas - tas.

Osavõtjad seisavad ringis käed kätes. Alates parema jalaga liigutakse möödapäeva (vasakule) nelja kerge hüppesammuga, tõstes põlvi kõrgele ettepoole (1—2). Seejärel lastakse käed lahti ning igaüks teeb nelja samasuguse hüppesammuga tiiru vasakule (ringist väljapoole), mispeale kõik uuesti kätest kinni võtavad (3—4). Seda kõike korratakse (5—8). Siis pöördakse näod ringi keskkoha poole, lastakse käed lahti, ja tõstes need pooleldi ettepoole, nagu midagi süles kandes, viiakse need kordamööda vähe vasakule (9) ja paremale (10), pöördes keha kergesti samas sihis. Seejärel tehakse, alates vasaku jalaga, kolm harilikku käigusammu ringi keskkoha poole, mõlemaid käsi pikkamisi ettepoole tõstes, ning jäädakse kolmanda sammu järel seisma, toetudes vasakule jalale (pa-

rem jalg on varvasasendis taga) ja sirutades käed ülespoole, nagu päikest ja rõõmu paludes (11—12); pea painutatakse sealjuures vähe tahapoole ning vaade suunatakse ülespoole. Lauldes „see lumehanged sulatas” pööratakse peopesad ettepoole ja lastakse käed langeda eest-alla, keha ettepoole painutades (13—14). Lõpuks tehakse täispöörde paremale, tõstetakse parem käsi kaarena üles pea kohale ning minnakse kahe hüppesammuga mängu algseisu (15—16).

Mängu korratakse algusest.

58. Nüüd kevad käes on.

1. 2. 3. 4.

Nüüd ke-vad kä-es on, nüüd ke-vad kä-es on, on, on, a'ab

5. 6. 7. 8.

mu-red mi-ne-ma, a'ab mu-red mi-ne-ma. Me

9. 10. 11. 12.

koo-li-töö nüüd jä-ta-me ja loo-du-ses-se töt-ta-me, sest

13. 14. 15. 16.

e-la häs-ti, sõb-ra-ke, pea jäl-le koh-ta-me.

Mängijad seisavad paarikaupa käsikäes kahekordses ringis, kõigil näod möödapäeva ja vaba käsi puusas.

Alates seesmise jalaga tehakse üks polkasamm (1); siis pöörduvad paariseltsilised nägudega vastamisi, pannes välimise jala varvasasendisse kõrvale ning tõstes ühendatud käed vähe samas suunas; nõnda seistakse terve takti kestel (2). Taas alates seesmise jalaga liigutakse edasi kolme polkasammuga (3—5) ning peatatakse siis eelpool-kirjeldatud viisil (6). Veel üks polkasamm alates seesmise jalaga (7) ja peatus vastamisi (8).

Paariseltsilised annavad nüüd teineteisele parema käe ja, hõljutades käsi, jätavad teineteist jumalaga (9—10). 11-da takti esimesel noodil lasevad nad käed lahti, teevad pöörde vasakule —

tüdrukud siis vastu-, poisid möödapäeva — ning hakkavad liikuma ringis edasi harilikkude käigusammudega, alates vasaku jalaga ja rõhutades esimest sammu. Käiku jätkatakse seni, kui igauks jõuab selle osavõtja juurde, kes käib tema senise paariseltsilise ees, ning temaga algab ta mängu otsast peale.

Kui osavõtjaid on niipalju, et laul lõpeb enne uue paariseltsilise kohtamist, korratakse laulu, alates 13-dast taktist, nii mitu korda, kui mängu tegevus seda nõuab.

59. Kevadhaldjake.

1. Ma läk-sin, pähk-leid pau-gu-tin, mind tee viis koo-li-
 5. tunni. Teel, te-ad, e-ma, koh-ta-sin ma tü-tar-lap-se
 9. kau-ni. Nii ke-na, ar-mas o-li see kui ma-gus maa-sik-
 13. mar-ja-ke, kui ma-gus maa-sik-mar-ja-ke.

2. Tal kannikesed juustessa,
 ta mulle õisi andis.

Ta hõljus varbail kergena
 ja lillekimpu kandis.

Ja teel', kus sammus rõõmsasti,
 ta pillas lilli laiali.

3. Ta hüüdis: „Tule mängima -
 mets kutsub oma peitu,

seal ojakene linnuga
 on siristamas võidu.”

Ma vastasin: „Ei tulla saa —
 mul pikad tükid õppida.”

4. Siis metsa hõljus vaikselt ta,
 veel naeratelles mulle.

Kuid kes ta on, nii mõtlen ma,
 ei jõua otsusele.

Ah! Nüüd vast tärkas meelese:
 see on ju kevadhaldjake!

Mängijad seisavad paarikaupa ühekordses ringis nägudega möödapäeva. Loetakse neljaks.

I salm.

Liigutakse ringis edasi, nipsutades sõrmi neli korda (pähkleid purustatakse) (1—3); käiku jätkatakse, hõljutades teist kätt, nagu oleksid ses raamatud (4—5). Number ühed ja kolmed teevad täispöörde ning hakkavad käima vastupäeva seespool ringi (siseringina), kuna teised jätkavad käimist möödapäeva. Vastutulijad noogutavad üksteisele sõbralikult peaga. On juba varem kindlaks määratud, mitmest vastutulijast minnakse mööda — tavaliselt peatutakse kaheksanda juures (6—9). Peatutakse pöördudes paarikaupa vastamisi. Võetakse vasemale ja paremale üks šoti samm ilma hüppeta, ainult tõstes jalga põlvest kõverdatuna risti ettepoole, ning tehakse siis nelja aeglase ja nõtkuva sammuga kaar vasemale (10—13). Pöördutakse seltsilisega käed kättes nõtkuvate sammudega möödapäeva (14—16).

II salm.

Paarid seisavad vastamisi kahekordses ringis. Kõik kummarduvad noppima lillesid, mida siis käed täis tõstavad ülespoole keha sirutades (1—3). Pakutakse lilli seltsilisele ning kõik teevad niksu sõnal „andis” (4—5). Liigutakse vastupäeva kikivarvul tippides neljaliikmelistes ringides; ringid moodustavad number ühed ja kahed oma praeguste paariseltsilistega (6—7). Käimist jätkates tõstab igaüks vasema käe üles keskkoha poole, võttes kinni seltsiliste kätest (8—9). Ühendatud käed vajuvad pisut allapoole ning parema käega võetakse korvist lilli, mida endiselt edasi liikudes puistatakse vasemale. Lõpuks jäädakse seisma kahekordses ringis nägudega möödapäeva (10—16). Kogu aja on käidud kikivarvul.

III salm.

Paarikaupa käsi käes liigutakse edasi nelja šoti sammuga ilma hüppeta (1—5). Moodustatakse voolav oja sel kombel, et siseringilised pöörduvad väljapoole ja võtavad kinni üksteise kätest, painutades need ülespoole; välisringilised pöörduvad nägudega sissepoole ning ühendavad omavahel käed, kui need küünivad üksteiseni. Liigutakse galopisammudega möödapäeva, paariseltsilised püsides vastamisi (6—9). Kõik liiguvad tahapoole, siseringilised ühe, välisringilised nelja sammuga (10—11). Seletava ilmega laotatakse käsi, astudes uuesti ettepoole kaks sammu (12—13). Käed tõstetakse ette „raamatuks”, millest loetakse (14—16).

IV salm.

Ringid hakkavad liikuma eri-suundades, sisering vastupäeva, välisring möödapäeva; sealjuures lehvitatakse parema käega nagu jumalaga jättes ning vaadatakse naeratades tagasi (1—5). Min-

nakse mööda niisama paljudest seltsilistest kui esimeseski salmis (6—7). Seistakse õige järelemõtlevalt (8—9). Pöörduetakse hüppesammudega põlve tõstes esialgse paariseltsilisega käed kättes möödapäeva (10—13). Pöörduetakse vastupäeva aeglaste käigusammudega (14—15).

60. Võililled.

Lilli Thuneberg.

mf 1. 2. 3.

1. Päi-ke mei-e e-ma, tra-la-la, kõi-ge pa-rem te-ma,

4. 5. 6.

hop-sas-sa. Mä-ge-del ja aa-sal, kün-gas-tel ja väl-jal

7. 8. *rit* - - - - ten 9. *mf a tempo*

kee-ru-ta-me tantsu ja-la-ke-sel hal-jal. Kul-la-kar-va müt-sid,

10. 11. 12.

ro-he-li-sed pat-sid leh-vi-vad nii uh-kelt tant-sul.

2. Ema-päike võidab: „Oi, oi, oi!
 Rõõm mu rinda täidab, hei, hei, hei!
 Kogu maailm aasal' kutske tants'ma kaasa!
 Kuub teil särab kuldsest, naer ei kao palgelt, —
 see te minult saanud,
 minu kiirtest joonud.
 Alati te jääge rõõmsaks!”

Mängijaid peab olema neljale jaguv arv.

I salm.

Osavõtjad seisavad paarikaupa kõrvuti kahes reas vastamisi, ridade vahet umbes kuus sammu; paariseltsilistel on käed kättes. Kummaski reas loetakse kaheks.

Paarid teevad, alates välimise jalaga, kaks šoti sammu rea-kaupa vastamisi — ja sama palju tagurpidi (1—4). Siis lähevad number ühed edasi kahe šoti sammuga, kätlevad parema käega vastutulijat ning, võttes kinni vasaku käega vastasoleva number kahe vasakust käest, pöörduvad temaga kord ringi nelja hüppesammuga (5—8); samal kombel lähevad number ühed tagasi oma paariseltsilise juurde, kellega nad pöörduvad samuti (9—12).

II salm.

Mängijad moodustavad ringi nii, et number ühtedel on näod pööratud väljapoole; kõigil ringilistel on käed kätes. Ring liigub nelja hüppesammuga möödapäeva (1—2); siis pöörduvad paariseltsilised paarikaupa käed kätes nelja hüppesammuga möödapäeva (3—4). Seejärel moodustavad osavõtjad tähed neljakaupa, võttes kinni vasaku käega vasakul poolel seisva seltsilise vasakust randmest; nõnda liigutakse vastupäeva kaheksa käigusammuga (5—8). Lõpuks moodustab iga täht ringi; ringid teevad kaks aeglast kõrvalsammu vasakule, mispeale pöörutakse kord ringi möödapäeva nelja hüppesammuga, paarikaupa käed kätes (9—12).

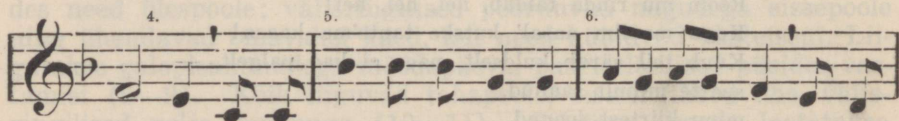
Mängu kordamisel õiendavad number kahed esimese salmi kätlemise.

61. Suvisted.

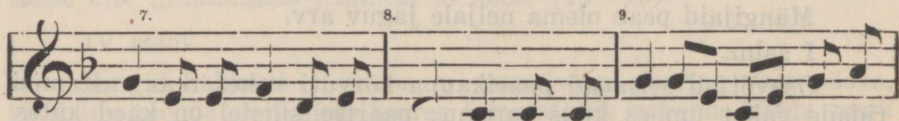
Oskari Merikanto.

1. Nütüd käes meil on jäl-le-gi su - vis - ted, ke-vad ka-re-da kül - ma

või - tis. Õu - es õits - ma löi ei - le too - min - gas, to - a

to - re - da lõh-na - ga täi - tis. Nütüd on su - vis - ted, loo - dus

10. 11. 12.

lõ - but - seb, nüüd on su - vis - ted, loo - dus lõ-but-seb, nüüd on

13. 14.

kau - ni - te lil - le - de ae - ga!

2. Nüüd taeva all lööke lõõrimas,
mesilinnud on agaralt õitel,
luhal lõbutseb lillel liblikas,
tragi kärbes pidutseb seintel.
;: Nüüd on suvisted, loodus lõbutseb ;:
nüüd on kõlava laulu aega!

3. Sest kadugu kurbus ja kõlagu
lõbus laul keset lillede sära.
Päike meelitab välja mängima,
seda lusti ja rõõmu ja kära!
;: Nüüd on suvisted, loodus lõbutseb ;:
nüüd on lõbusa mängu aega!

Selles mängus peab olema kolmele jaguv arv osavõtjaid.

Mängijad seisavad paarikaupa kõrvuti kahekordses ringis, kõigil näod möödapäeva; seesmised käed on ühendatud poolpüstvõttega, välimised on puusas. Kõik välisringilised on number ühed, kõik siseringilised number kahed.

I salm.

Liigutakse ringis edasi möödapäeva kahe šoti sammuga, alates vasema jalaga (1—2). Siis vallandatakse võte, tõstetakse pooleldi kõverdatud käed kõrvale ning pöörduakse kahe šoti sammuga paigal kord enese ümber, number ühed vastupäeva, number kahed möödapäeva, tehes sealjuures kätega lainetava liigutuse väljapoole (3—4). Kõike eelmist korratakse (5—8). Siis juhib number üks number kahe enese ette, hoides ta vasemat kätt oma paremas käes püstvõttes, ning mõlemad liiguvad ringis edasi möödapäeva nelja hüppesammuga, number üks otse, number kaks tagurpidi (9—10). Seejärel number kaks, võtet vallandamata ja pöördudes ise täielikult möödapäeva, juhib number ühe enese ette, mispeale mõlemad tantsivad edasi nelja hüppesammuga, number üks nüüd tagurpidi; number kaks otse (11—12). Lõpuks pöörduvad paariseltsilised käed kätes aeglase käigusammudega kord möödapäeva, tõustes varvas-tele igal sammul (13—14).

II salm.

Seistakse paarikaupa vastamiisi ühekordses ringis, number ühel nägu, number kahel selg möödapäeva; paariseltsilistel on paremad käed ühendatud. Number kaks laskub vasemale põlvele ning juhib kättpidi number ühte, kes nelja lühikese šoti sammuga teeb tema ümber ühe tiiru möödapäeva (1—4). Siis ühendatakse vasemad käed, number üks laskub paremale põlvele ning number kaks teeb samasuguste sammudega tema ümber tiiru vastupäeva (5—8). Taktid 9—14 õiendatakse samuti kui esimeses salmis.

III salm.

Kõik osavõtjad moodustavad suure ringi nii, et number ühtedel on näod, number kahtedel seljad selle keskkoha poole; ringilised ühendavad käed poolpüstvõttega. Ring liigub edasi möödapäeva nelja šoti sammuga, kuid nii, et iga sammu viimasel taktiosal (hüppel) kõik võtet vallandades pöörduvad liikumissuunas poolringi, nii et neil, kel olid näod ringi keskkoha poole, satuvad nüüd seljad sinnapoole ja ümberpöördult; kui pööre on tehtud, ühendatakse kohe jälle käed (1—4). Siis ühinevad ikka kolm ja kolm varem kindlaks määratud ringilist omavahel parema käe püstvõttega väikesteks rühmadeks ning tantsivad nelja šoti sammuga möödapäeva (5—8). Taktid 9—14 õiendatakse samuti kui esimeses salmis.

62. Kiigelaul.

M. Lüdigi.

1. Ve - li, hel - la vel - le - ke - ne, tee meil' kii-ku kü-tis-mail'!

Ä - ra tee o - ja ot - sa pea - le e - ga ka - ju kal - da - le!

Nei - u läeb kii-ku kat-su - mai - e, mõt-leb oj - ja up-pu-da,

mf 13. *p* 15. *pp* *rit.* 16.

mõt- leb vee- te vee-re - va - da, mõt- leb kai - u kal-du-da!

2. Kiigu, kiigu kõrgeesse,
 üle õrre, pealta pard',
 üle vastse varude,
 üle tamme talude!
 Mis sealt kõrgelt näikse?
 Näikse kolme uibukest,
 igan oksan ubina,
 igan ladvan laululind!

Mängijad seisavad paarikaupa kahekordses ringis, kõigil näod vastupäeva, seesmised käed ühendatud, välimised puusas.

I salm.

Alates välimise jalaga tehakse kaks aeglast vahetussammu, pöördudes enne nägudega, siis selgadega vastamisi ning tõstes ühendatud käed kordamööda taha- ja ettepoole (1—2). Siis peatutakse, pöördes näod vastamisi ja võttes kinni paariseltsilise mõlemast käest, ning tehakse neli ristsammu paigal, hõljutades käsi ja keha sammude suunas (3—4); neiu algab, asetades maha parema jala ning heites parema sääre üle vasaku. Seda kõike korratakse (5—8). Siis pannakse mõlemad käed puusa ning vahetatakse kohad kahe vahetussammuga möödapäeva (9—10), mispeale vastamisi seistes tehakse neli kiikumissammu, alates vasaku jalaga ning tõstes ja langetades mõlemad käsi pehmelt eest-üles (11—12). Samuti minnakse tagasi endistele kohtadele, kus jälle õiendatakse neli samasugust kiikumissammu (13—16).

II salm.

Seistes kõrvuti oma paariseltsilisega kõverdab neiu mõlemad käed umbes öla kõrgusele ning poiss võtab neist kinni selja tagant. Selle võttega tantsitakse kaks vahetussammu edasi, alates vasaku jalaga (1—2), ning tehakse siis neli kiikumissammu paigal (3—4). Seda kõike korratakse (5—8). Seejärel pöördakse näod vastamisi, pannakse käed puusa ning taganetakse üksteisest kahe vahetussammuga (9—10), mispeale õiendatakse (igauks omaette) neli kiikumissammu, tõstes ja langetades sealjuures mõlemad käed (11—12). Siis tehakse kaks vahetussammu ettepoole, kuid mitte otsesuunas, vaid hoidudes vähe paremale, nii et igauks satub vastamisi uue paariseltsilisega. Kõik teevad neli samasugust kiikumissammu, nagu 11. ja 12. takti kestel (13—16). Uue paariseltsilisega alatakse siis mäng otsast peale.

63. Metsa varjus.

1. Met - sa var - jus on tee, o - ja juur-de viib see, se - da
 teed lap - sed tun - ne - vad kõik. Si - ni - jär - vek' - se pool' töt - tab
 lai - ne - te vool, lä - bi met - sa ja mu - ru lä'eb käik,

2. Vene valmis ju ka,
 lükka ojasse ta!
 Vili venesse viiakse nii,
 Läbi vahuse vee
 läheb kiirelt me tee,
 juba veskile jõuamegi.

3. Vaata, tore see näib,
 kuidas veski nüüd käib,
 oja vool paneb liikuma ta.
 Nõnda puhtad kui see
 ja nii karsked kui see,
 olgu, lapsed, te südamed ka!

Mängijad, keda peab olema neljale jaguv arv, moodustavad paarringi, kõigil näod vastupäeva, ja loevad paarikaupa kaheks. Seejärel asetuvad paariseltsilised vastamisi lihtringi, nii et poistel on näod, tüdrukul seljad vastupäeva, ning annavad üksteisele parema käe.

I salm.

Alates vasaku jalaga liiguvad mängijad harilikkude käigu-sammudega edasi ringis — poisid siis vastu-, neiud möödapäeva — käteldes vastutulijaid kordamööda vasaku ja parema käega seni, kuni jõuavad esialgsetele kohtadele, kus peatuvad, oodates salmi lõppu. Kui on niipalju mängijaid, et salm lõpeb enne, kui kõik on kohtadele jõudnud, korratakse salmi lõpposa nii mitu korda, kui mängutegevus seda nõuab.

Siis pöörduvad kõik nägudega ringi keskkoha poole.

II salm.

Mõlema käega võetakse kinni oletatud venest ja lükatakse see kaks korda keha vasakult poolelt ettepoole, asetades ühtlasi parema jala rõhuga ette; lükkamine sünnib 1-se ja 2-se takti esimesel noodil, silpidel *val*(mis) ja *o*(jasse), ning keha kallutatakse sealjuures

ettepoole ja sirutatakse vahepeal uuesti (1—2). Siis pöörduvad kõik vasakule, heites viljakoti mõlema käega paremale õlale, ja käivad ringis möödapäeva viljakotti kandes (3—4). Seejärel pöörduvad kõik uuesti nägudega ringi keskkoha poole ja võtavad kinni üksteise kätest; 5-da takti esimesel noodil astub parem jalg sammu ettepoole ja keharaskus siirdub sellele jalale (vasaku jala varbad jäävad maha) ning käed tõstetakse eest-üles; 6-da takti esimesel noodil viiakse käed eest-alla, kummardudes vähe ettepoole ja painutades vasakut põlve (parem jalg ei liigu paigalt) (5—6). Seda „laineteliigutust“ korratakse (7—8). Lõpuks asetuvad paariseltsilised kõrvuti, neiu poisi paremale poolele, kõigil näod vastupäeva.

III salm.

Paarides number 1 pöörduvad paariseltsilised nägudega vastamisi ja paarides number 2 läheb poiss läbi sellest paarist number 1, kes seisab tema ees, pöördudes lõpuks näoga oma paariseltsilise poole. Nüüd moodustavad paarid 1 ja 2 omavahel veski nii, et igaüks võtab kinni parema käega oma paariseltsilise paremast randmest; vasak käsi asetatakse kuklale, küünarnukk hästi kõrvale viidud. Veskid liiguvad neliteist käigusammu möödapäeva (1—4). Seejärel lasevad kõik käed lahti, teevad täispöörde paremale, moodustavad veski vasaku käega — parem pannakse kuklale — ning käivad kaksteist sammu vastupäeva (5—8). Viimase takti ajal ruttavad kõik esialgsetele kohtadele.

64. Lainetel.

Saksa rahvaviis.

1. Kii - gu, mu paa - di - ke, lai - ne - te peal!

5. Kõ - la, mu lau - lu - ke, ka - ja, mu hää!

9. Lai - ned - ki lii - gu - vad, kal - da - le kii - gu - vad. Kii - gu mu

2. Vaiki nüüd, tuuleke, uinuma jää!
Kuldab ju päikene helkiva vee.
Pilverdi sõuavad, eemale jõuavad...
Vaiki nüüd, tuuleke, uinuma jää!

3. Lainetel hõljudes edasi läen,
kuni ma kaldakest õitsevat näen.
Jõua nüüd kiiresti, paadike, rannale!
Lainetel hõljudes kaldakest näen!

Osavõtjad seisavad paarikaupa kõrvuti kahekordses ringis, neiu poisi paremal poolel, kõigil näod vastupäeva. Loetakse paari-kaupa kaheks. Paarid number kaks teevad täispöörde, mispeale mõlemad paariseltsilised mainitud paarides vahetavad kohad, nii et neiu on jälle poisi paremal poolel. Kõik annavad oma paariseltsilisele seesmise käe, pannes välimise käe puusa. — Enne mängu algust on soovitatav määrata kindlaks, millised neli paari toimivad koos teise salmi b-osas.

a) Paarid number üks tõstavad üles ühendatud käed, ning siis hakkavad kõik paarid liikuma edasi kergete õõtsuvate käigusammudega, paarid number üks mööda-, paarid number kaks vastupäeva. Esmalt lähevad väravaist läbi paarid number kaks; seejärel paarid number üks, liikudes edasi endises suunas, langetavad käed ning lähevad kummardudes omakord läbi väravaist, mis moodustavad paarid number kaks jne. Nõnda jätkatakse seni, kuni need paarid, kes mängu alul seisid vastamisi, uuesti kohtavad üksteist. Laulu 1.—8. takti korratakse nii mitu korda, kui ülalkirjeldatud tegevus seda nõuab; tarbekorral seistakse viimase (või paari viimase) takti kestel tegevuseta, oodates laulu lõppu.

b) Vastamisi seisvad paarid 1 ja 2 ühinevad neljaliikmelisteks ringideks, võttes kinni üksteise kätest. Tehakse kaks „laineteliigutust“ järgmiselt: 9-da takti esimesel noodil astub parem jalg sammu ettepoole, ja keharaskus siirdub sellele jalale (vasaku jala varbad jäävad maha) ning ühendatud käed tõstetakse pehmelt eest-üles; 10-da takti esimesel noodil viiakse käed eest-alla, kummardudes vähe ettepoole ja painutades vasakut põlve (parem jalg ei liigu paigalt) (9—10). Seda kõike korratakse (11—12). Siis liiguvad ringid käigusammudega mööda- (13—14) ja vastupäeva (15—16).

II salm.

a) Samuti kui esimese salmi a (1—8).

b) Ühinetakse nelja paari kaupa kaheksaliikmelisteks ringideks ning õiendatakse siis b-osa samuti kui kirjeldatud esimese salmi a-s (9—16).

III salm.

a) Samuti kui esimese salmi a (1—8).

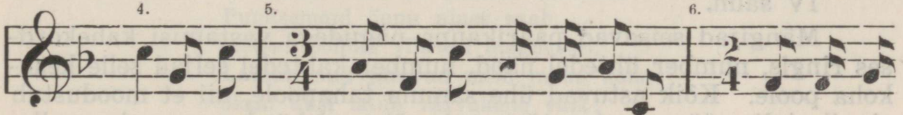
b) Peatudes pöördakse nagu oma paariseltsilise poole, mispeale nii sise- kui välisringis olivad võtavad omavahel kätest kinni, moodustades kaks ringi (siseringil on siis seljad, välisringil näod keskkoha poole). Õiendatakse sama „laineteliigutus“ kui kahes eelmiseski salmis (9—12). Seejärel liigutakse käigusammudega siserings vastu-, välisringis möödapäeva (13—14) ja siis ümberpöörult (15—16).

65. Pilvede karjus.

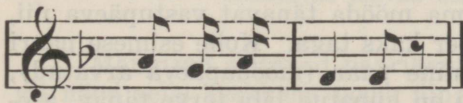
Soome rahvaviis.

1. Pim-bu-la, pam-bu-la, mät-ta-le hei-da sa, kar-ja-ne väi-ke-ne,

ma - ha, hei, ral - lal - lal - la - la - lal - la, kar - ja - ne

väi - ke - ne, ma - ha.

2. Karjapoiss, kus on su lutusarv, näita!
Su karjagi pole siin näha.
Hei, ral-lal-lal-la-la-lal-la,
su karjagi pole siin näha.

3. Pilved mu lambad on valged seal ülal,
nad liiguvad taevasel aasal.
Hei, ral-lal-lal-la-la-lal-la,
nad liiguvad taevasel aasal.

4. Läbi kuldvärava hõbedast sillal
lä'en kõrgesse lauta neil' kaasa.
Hei, ral-lal-lal-la-la-lal-la,
lä'en kõrgesse lauta neil' kaasa.

Mängijad moodustavad suure ühekordse ringi, näod selle keskkoha poole, ning loevad kaheks; iga number üks on paaris selle number kahega, kes seisab tema paremal poolel.

Terve mäng õiendatakse hüppesammudega põlve ettepoole tõstes.

I salm.

Osavõtjad ühendavad käed ning liiguvad ringis möödapäeva (1—4), mispeale pöörduakse paarikaupa käed kättes möödapäeva (5—7).

II salm.

Esimese salmi tegevus kordub, kuid nüüd sünnib see vastupäeva (1—7).

III salm.

Paariseltsilised pöörduvad nägudega vastamisi, nii et number ühel on selg möödapäeva, number kahel nägu; seesmisel käed (need, mis on ringi keskkoha poole) on ühendatud püstvõttega, välimised on puusas. Liigutakse ringis edasi möödapäeva (number ühed tagurpidi, number kahel otse) (1—4) ning pöörduakse siis paarikaupa käed kättes möödapäeva (5—7).

IV salm.

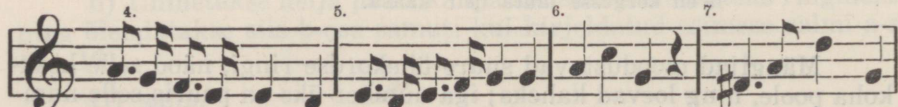
Mängijad seisavad paarikaupa nägudega vastamisi kahekordses ringis, number ühtedel näod, number kahtedel seljad selle keskkoha poole. Kõik astuvad ühe sammu tahapoole, nii et moodustub ringikujuline tänav, ning tõstavad mõlemad käed peopesadega allapoole poolviltu ette ja üles. Üks paar määratakse algajaks. Esimese takti alul hakkab see liikuma mööda tänavat vastupäeva nii, et number üks hüppab ees, number kaks taga. Kohe esimese paari järel läheb samuti liikvele järgmine paar (möödapäeva arvatud), siis kolmas järjekorras jne. Kui on hüpatud läbi terve tänav, asetatakse esialgsetele kohtadele, tõstes käed ette üles. 1.—4. takti korratakse seni, kui viimane paar on jõudnud tagasi oma kohale. Lõpuks pöörduvad paarid käed kättes vastupäeva (5—7).

66. Sügismäng.

P. J. Hannikainen.

1. Su - vi - gi ei kes - ta a - la - ti, sün - gelt sü - gis - tuul ju

vi - hi - se - mas puu - del. Koo - li - teed on käi - a jäl - le - gi, kor - ja - ma peab

8. 9. 10.

tar-kust tal-ve-kuu-del. Ju-ma-la-ga jää-ge, met-sad, mar-ja-maad,

11. 12. 13.

ju-ma-la-ga, män-gud, lau-lud lõ-bu-sad! Su-vi-gi ei

14. 15. 16.

kes-ta a-la-ti, sü-gis-tuul ju vi-hi-se-mas puu-del.

2. Talumees ju vilja koristab.

Veskitiivad käivad ümber usinasti.

Punasemaid õunu aiast saab,

metsas pohlad vilkivad magusasti.

Laululinnud jätavad meid maha kõik,

oksal üksi istub värvukene vaik!

Talumees kuid vilja koristab,

veskitiivad käivad usinasti.

Mängijad seisavad paarikaupa kõrvuti ühekordses ringis, kõigil näod selle keskkoha poole ning käed kätes.

I salm.

Ring liigub kuueteistkümne galopisammuga möödapäeva (1—4). Siis pööratakse paremale ning liigutakse harilikkude käigusammudega vastupäeva, hõljutades ühendatud käsi (5—8). Seistes paigal nägudega vastupäeva, käed vabad, tehakse esmalt vasema käega jumalagajätmisliigutus, sissepoole ringi ja siis parema käega väljapoole ringi (9—10), mispeale tõstetakse mõlemad käed kokkupandult, peopesad ülespoole, nagu lugedes raamatut (11—12). Lauldes 13.—16. takti liigutakse galopisammudega käed kätes ringis vastupäeva.

II salm.

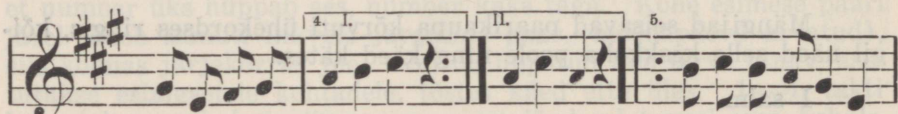
Mängijad, seistes nägudega ringi keskkoha poole, kummarduvad sügavasti ettepoole ning aimavad järel vilja lõikamist nii, et parema käega lõikavad ja vasema käega samal ajal koguvad (1); seda korratakse (2); siis pöörduvad paariseltsilised nägudega vastamisi, ulatavad üksteisele parema käe, võttes kinni üksteise põidlast, viivad vasema käe kuklale ning pöörduvad käigusammudega kord ringi möödapäeva (3—4). Näod pööratakse ringi keskkoha poole ning

seistes nii, et keharaskus on paremal jalal ja vasem jalg taga varvasseisus, tõstetakse mõlemad käed eest üles, peopesad ülespoole ja käed randmest painutatud väljapoole (5). Nõnda seistakse 6-da takti kestel. Siis tehakse jalgu paigalt liigutamata täispööre vasemale ning pannakse parem põlv maha vasemat painutades ja keha ettepoole kallutades; käed viiakse sealjuures kaunis madalale peopesadega ülespoole (7). Selles asendis püsitakse 8-da takti kestel, mispeale tõustakse. Seejärel pöörduvad paariselt silised nägudega vastamisi, kõverdavad käed õlgadele ning, liigutades käsivarsi nagu tiibu üles-alla, hüppavad, nägudega vastamisi, kaheksa galopisamuga ringist väljapoole (9—10) ja siis samuti tagasi (11—12). Teise salmi lõpp õiendatakse samuti kui selle algus (13—16).

67. Talvekuu on jõudnud.

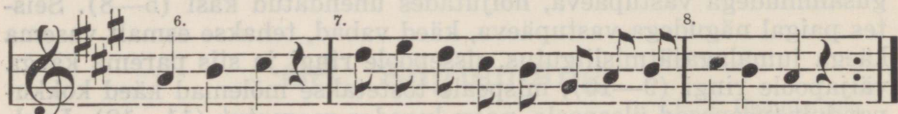
1. Tal-ve-kuu on jõud-nud, valgel hangel sõud-nud, kül-ma-taat on
Las-tel on nii kii-re, rõõmul po-le pii-re, suus-ka-del ja

pau-gu-ta-mas i-gal pool.
kel-gul lend'vad

nagu nool.

Ruttu suusad jal-ga,
Puna-palged hõõg'vad,

tõ-ta-ke! Kes meist jõu-ab e-si-me-seks mä-e-le?
hei, hei, hei! Kes seal ku-ker-pal-li ju-ba lu-mes löi?

2. Saanisõit lä'eb valla, kell lööb tilla-talla.

Õed-vennad välja sõitma ruttavad.

Sinisilmad vilkvad, lapsed rõõmul kilkvad,

tööd ja mured hetkeks maha matavad.

Ruttu suusad jalga, tõtate!

Kes meist jõuab esimeseks mäele?

Punapalged hõõg'vad, hi-ha-he!

Kukerpalli lumes aina rõõmsalt löö!

Mängijad seisavad paarikaupa kõrvuti kahekordses ringis, kõigil näod vastupäeva. Siseringilised on number ühed, välisringilised number kahed. Number ühed hoiavad vasema käega kinni oma paariseltsilise vasemast pöidlast altpoolt (pöial-püstvõte); parem käsi on neil tema vöö kohal. Number kahtedel on parem käsi puusas.

Mäng õiendatakse šoti sammudega, ainult et neljandal takti-osal ei hüpata, vaid tõstetakse teine jalg kenasti ettepoole, põlv kõverdatud.

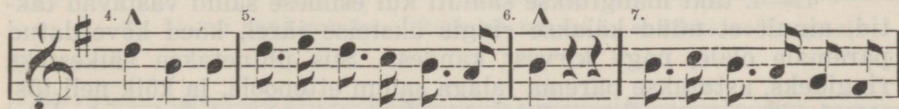
Alates vasema jalaga liigutakse nelja ülalmainitud sammuga edasi. Neljanda sammu ajal, vasema käe võtet vallandamata, pöör-
dub number kaks vastupäeva käte all, minnes sel kombel üle number ühe vasemale poolele. Number üks läheb samal ajal üle paremale. Number kahe vasem käsi jääb nüüd vähe ülespoole kõverdatuna ning number ühe vasem käsi number kahe õla taha; paremad käed ühendatakse. Samad sammud korratakse (1—4 ;:). Seejärel vallandatakse vasema käe võte, number kahed pöörduvad oma paariseltsiliste poole nii, et seistakse vastamisi ühekordses ringis, ning paariseltsilised annavad üksteisele parema käe. Kätlemine jooksusammudega seni, kuni jälle kohatakse oma paariseltsilist, kellega pöördatakse käed kättes möödapäeva salmi lõpuni (5.—8. takti lauldakse nii mitu korda, kui tegevus seda nõuab).

68. Väike jõululaul.

Emmy Köhler.

1. Virgalt, virgalt käivad rin - gi kõik — e - ma rut - tab, toi - mib,

kiir tal käik: kin - gid kõi - dab pak - ki - deks — hool - salt kin - ni pan - di

uks. Las - tel siis - ki lõ - bus!

2. Taat läks metsa, kirves kaasas
tal,
leidma jõulukuuske metsa all.

Kodus ehtigem siis see:
latva pannaks' täheke,
küünlaid palju oksil'!

3. Kui ju särab kaunis jõulu-
 puu,
 lastekari rõõmus, muretu
 lastaks' sisse. Kes on seal,
 kingikott suur öla peal?
 See on jõuluvana!

4. Lapsed hüüdvad rõõmsalt:
 „Oi-oi-oi!”
 Tänan, ema, tänan, isa pai!”
 Minni kauni koera sai,
 Annil kelk on suur ja lai,
 Jukul hobu tore.

5. Jõulud möödab, kõigil kahju
 sest...

Kuuski välja kantaks' tubadest...

Eks ta aastal tuleval
 jälle säral kaunimal!

Lootus meid ei peta!

Lapsed seisavad käsikäes ühekordses ringis, näod selle kesk-
 koha poole. Ringis loetakse neljaks.

I salm.

Esimese takti ajal astutakse käsikäes kolm sammu mööda-
 päeva, teise takti ajal liigutakse käsikäes kolme kõrge hüppesam-
 muga edasi samas sihis (1—2). Seda kõike korratakse (3—4).
 Ühinetakse neljakaupa väikesteks ringideks; lauldes „kingid köidab
 pakkideks”, pannakse kumerad käed peopesadega vastamisi nii, et
 parem käsi on vasaku peal, ja pöördakse käed nii, et vasak käsi
 satub peale ja siis jälle tagasi endisesse asendisse (5—6). Suletakse
 väikesed ringid nõnda, et astutakse parema jalaga samm ettepoole,
 ühinedes ühtlasi kõrvalolijatega käesangas (7—8). Võtet vallandades
 tehakse väikestes ringides täispööre vasakule, nii et nüüd sel-
 jad on sissepoole; seejärel asetatakse vasak jalg varvasasendisse
 ette, viies keharaskus paremale jalale, ning tehakse 9-da takti kõrgel
 noodil ilus kummardus, painutades vähe tagumist põlve ja keerates
 peopesad väljapoole (9—10). Siis ühinetakse jälle nobedasti suu-
 reks ringiks.

II salm.

1.—4. takt mängitakse samuti kui esimese salmi vastavad tak-
 tid, ainult et nüüd käiakse ringis üksteise järel, käed kõverdatud
 paremale õlale, nagu kirvest kandes. Siis ühinetakse väikesteks
 ringideks, astutakse parema jalaga samm ettepoole, ja kõik neli tõs-
 tavad üles parema käe, võttes kinni üksteise käest, mispeale seis-
 takse paigal, vaadates ülespoole (5—6). Igaüks pöördub, parem
 käsi endiselt ülal, kord enese ümber paremale (7—8). Siis tehakse
 väikestes ringides jälle täispööre vasakule ja, viies keharaskus üle
 eesmisele (vasakule) jalale, tõstetakse käed kõrvale, neid küünar-
 nukest ülespoole painutades, ning liigutatakse nobedasti sõrmi
 (9—10).

III salm.

1—4 mängitakse samuti kui esimeses salmis. Siis ühinetakse
 väikesteks ringideks, ning üllatatult vaatavad paariseltsilised teine-
 teisele otsa, lüües käed kokku; siis vaadatakse sama ilmega ja uuesti

käsi kokku lüües teisele kõrvalolijale otsa, ning seda kõike korratakse (5—8). 9—10 mängitakse samuti kui esimeses salmis.

IV salm.

1—4: Samuti kui esimeses salmis. Ühinetakse väikesteks ringideks ja astutakse parema jalaga samm ettepoole; tõstetakse käed ette ja hõljutatakse käsi ühelt küljelt teisele, alates vasakult (5—6). Siis plaksutatakse neli korda käsi seistes paigal (7—8). Tõstetakse rusikas käed ettepoole nagu ohjest kinni hoides; 9-da takti kõrgel noodil viiakse keharaskus üle tagumisele jalale ning tõmmatakse käed vähe tahapoole nagu ohje pingutades (9—10).

V salm.

1—2: Nagu esimeses salmis. Käiakse harilikkuude sammudega ringis, käed paremal õlal nagu jõulukuuske välja viies (3—4). Ühinetakse väikesteks ringideks ja astutakse parema jalaga samm ettepoole, ühtlasi käsi eest-üles hõljutades võtet vallandamata (5—6). Viies keharaskuse üle tagumisele jalale langetatakse ühendatud käed eest-alla (7—8). Tehakse täispööre vasakule ja, keharaskus esmisel (vasakul) jalal, laotatakse käsi vähe kõrvale, vaadates otsustavalt ette ja vähe ülespoole (9—10).

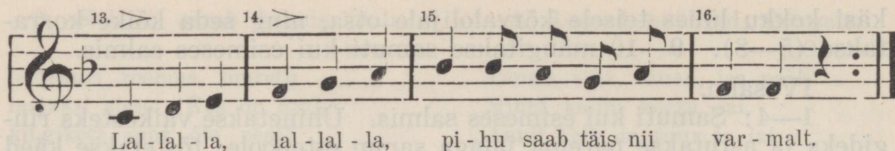
II. Suuremad, imiteerivat laadi mängud.

69. Linatöös.

1. Li - nu nüüd rut - tu kõik kit - ku - ma, et saaks neid rop - si

4. ja ked - ra - ta, riideiks siis pä - rast nad ku - du - da. Oi, kuis töö läheb

8. hoogsalt! Lal - lal - la, lal - lal - la, kä - si käib nii — säuh! vir - gas - ti!

Lal-lal-la, lal-lal-la, pi-hu saab täis nii var-malt.

2. Sugeda linu lõbus on töö.

Töomes, sa virgalt, virgalt nüüd löö!

Siledaks pärast harjaga tee
läikivad lina mähed!

Lips, lips, lips, lips, lips, lips,
lõbus on töö,
virgalt sa löö!

Lips, lips, lips, lips, lips, lips,
mängides töö meil läheb.

3. Ootamas meid ju koonal seal näib,
kedrata meitest igäüks võib.

Lõbusalt vokk see vurab ja käib,
Ratas see virgalt pöörleb.

Surr-vurr-vurr, surr-vurr-vurr,
vokk vuramas,
lõng soramas.

Surr-vurr-vurr, surr-vurr-vurr,
ratas see virgalt pöörleb.

4. Lõng valge lõpuks valmiks ka sai,

Kuduma kärmelt, Miina ja Mai!

Kangas nüüd kootaks' pikk, pikk ja lai, —
usinalt ainult tööle!

Lal-lal-la, lal-lal-la,

käed käivad nii
säuh! virgasti.

Lal-lal-la, lal-lal-la,

lendamas näeme pooli.

5. Proovida kangast vaja on veel,

kas on ta tugev töö ja teel.

Tõmbame meie eneste pool',
tõmmake teie vastu!

Lal-lal-la, lal-lal-la,

liigub me ring,
rõõmus me hing.

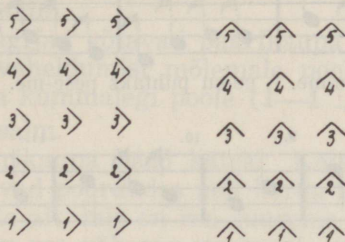
Lal-lal-la, lal-lal-la!

Mureta mängus astu.

Mängijaid peab olema viiele jaguv arv. Seistakse kõrvuti viieliikmelistes rongridades, vähemad ees, suuremad taga, ridade vahet umbes neli sammu. Ridu võib olla kui palju tahes.

I salm: Kitkumine.

a) Esimesel taktil kummardutakse ettepoole, kitkutakse paremalt poolt lina, sirutatakse vahepeal selg ning pannakse teisel taktil lina-peotäis maha vasemale. Samuti tehakse veel kolm korda (3—8). b) Kõik teevad pöörde vasemale, asetavad käed eelseisva seltsilise õlgadele — rea esimene paneb käed puusa — ning hakkavad liikuma väikeste jooksusammudega järgmiselt: esmalt vähe edasi, siis, pöördudes otsa ümber vasemale, tagasi endise seisukoha kõrvalt ja vähe edasi ning lõpuks uue pöördega vasemale mööda endist seisukohta tagasi esialgsetele kohtadele (vaata 2. joon.); joostes tehakse 9., 10., 13. ja 14. takti alul rõhk (9—16 ;:). Kui 16-dat takti lauldakse teist korda, pöörduvad kõik korruga paremale ning peatuvad. — Read peavad liikuma võimalikult rinnuti, see tähendab nii, et üks rida teisest ette ei jookseks. Soovitav on ka tähistada esimeste reasolijate kohad.

1. joonis.

2. joonis.

3. joonis.

T ä h e n d u s. I tuuri b-osa kordub kõigis järgnevais tuures, ainult selle vahega, et II ja IV tuuris liikumine sünnib paremale.

II salm: Sugemine.

a) Käed viiakse sugemisasendisse: sõrmed on sirged ja üksteises kinni, mõlemate käte sõrmeotsad pannakse kokku kiilukujuliselt ning viiakse rinna ette, küünarnukid tõstetud kõrvale. Esimesel taktil tõugatakse käed tugevasti ettepoole, pidades endiselt käed koos; teisel taktil kõverdatakse nad jälle rinna ette. Seda korratakse veel kolm korda (3—8).

b) Samuti kui esimeses salmis, ainult liikumisega paremale.

III salm: Ketramine.

a) Kõik number ühed pöörduvad paremale. Number 5 võtab kinni vasema käega number nelja vasemast randmest, number 4 — number kolme, 3 — kahe ja 2 — viie; vabad käed pannakse puusa. Nõnda moodustub vokiratas. 1.—8. takti kestel ketrab number 1, tõmmates kätega koonlast lõnga ning tallates parema jalaga vokki. Vokiratas pöörleb (1—8).

b) Samuti kui esimese salmi b.

IV salm: Kudumine.

a) Esimesed teevad pöörde paremale. Moodustatakse teljed samuti kui enne seda vokitatas, ainult selle vahega, et nüüd algab number 2 ja et võetakse kinni parema käega üksteise randmest. Teljed seisavad vagusi; esimesed jooksevad läbi rühma 8-kujuliselt, vaata 3. joonist (1—8).

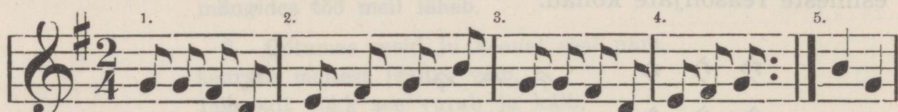
b) Samuti kui esimese salmi b, ainult liikudes paremale.

V salm: Kanga proovimine.

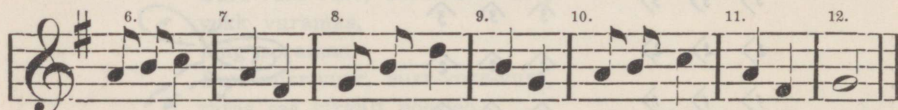
a) Kõik viis numbrit moodustavad väikese ringi, võttes kinni üksteise käe alt ja pannes oma käed risti. Iga ring liigub lühikeste galopisammudega esmalt vasemale (1—4) ja siis paremale (5—8).

b) Samuti kui esimeses salmis.

70. Pesemas.

1. Hoole-ga me tööd nüüd tee-me, pe-su puhtaks pese-me. Hei-laa,

la-la-laa, hei-laa, la - la - laa, hei-laa, la-la - laa, hei-laa laa!

2. Kurikaga virutame
kiirelt pihta pesule.
Hei-laa jne.

3. Pärast maha loputame
puhta vee sees seebivee.
Hei-laa jne.

4. Kuivaks siis ta keerutame,
välja viimse tilgak'se.
Hei-laa jne.

5. Selle järel' laotakse
kuivama ta nõõrile.
Hei-laa jne.

6. Kuiva pesu venitame
sirgeks. Tööd saab paarile.
Hei-laa jne.

7. Kui on sirge rätt ja hame,
neid me hoolsalt rullime.
Hei-laa jne.

8. Lõpuks kuuma rauaga me
siledaks nad triigime.
Hei-laa jne.

9. Kui me tööga valmis saame,
rõõmsalt ringis laulame:
Hei-laa jne.

10. „Jumalaga!“ hüüatame
lustil seltsilistele.
Hei-laa jne.

Mängijad seisavad kahes reas, igaüks oma paariseltsilise vastas. Paarikaupa lugemine kaheks.

I salm.

Parem rusikas pannakse vasaku peo peale ja laulu taktis hõõrutakse rusikat vastu vasemat peopesa, nagu pesu pestes (1—4 ;:). Salmi teist osa lauldes pannakse käed puusa ja, alates vasaku jalaga, tehakse neli vaarsammu koha peal (5—10); lõpuks pöördub igati omaette kord ringi vastupäeva, plaksutades sealjuures kolm korda käsi (11—12).

II salm.

Ühe rea mängijad tõstavad käed ette, peopesad ülespoole, teise rea mängijad asetavad oma käed nende käte kohale ja neist vähe kõrgemale, peopesad allapoole. Käed lüüakse vastu seltsilise käsi, siis plaksutatakse kord omi käsi, siis lüüakse jälle käed vastu seltsilise käsi, kuid seekord asetavad mõlema rea osavõtjad oma käed ümberpöörduvalt; iga mängija lööb oma käed vastu paariseltsilise käsi neli korda (1—4 ;:). Laulu lõpposa õiendatakse kõigis salmides nõnda, kui esimeses salmis on kirjeldatud (5—12).

III salm.

Mängijad võtavad paarikaupa kätest kinni ja hõljutavad käsi kõrvale, vaheldumisi mõlemale poole (kõik samas suunas), kokku neli korda kummalegi poole (1—4 ;:). Lõpposa (5—12).

IV salm.

Paarikaupa käed kätes. Kõik tõstavad ühendatud käed üles ning lähevad pöördudes neli korda käte alt läbi, kaks esimest korda nende käte alt, mis on rea suurema otsa poole, kaks järgmist nende alt, mis on rea vähema otsa poole (1—4 ;:). Lõpposa (5—12).

V salm.

Osavõtjad, paarikaupa käed kätes, tõstavad käed üles nii kõrgele kui võimalik; siis lasevad nad käed lahti, hõljutavad need allatahapoole ja jälle ruttu üles, kus nad seltsilise omadega kokku lüüakse. Seda tehakse kokku neli korda (1—4 ;:). Lõpposa (5—12).

VI salm.

Paarikaupa käed kätes. Mängijad astuvad neli sammu, mõlemad samas suunas, üks paariseltsiline siis otse, teine tagurpidi; sealjuures liiguvad paarid number üks ühes suunas, paarid number kaks teises. Siis minnakse nelja sammuga tagasi oma kohtadele; seda korratakse (1—4 ;:). Lõpposa (5—12).

VII salm.

Paarikaupa käed kätes. Üks rida teeb kummarduse ja teine samal ajal niksu ning siis ümberpöörduvalt, kokku kaheksa korda (1—4 ;:). Lõpposa (5—12).

VIII salm.

Parem käsi teeb nii, nagu lükkaks ta triikrauaga üle vasaku käsivarre, mis kujutab triiklauda (1—4 ;:). Lõpposa (5—12).

IX salm.

Mängijad võtavad kinni reakaupa üksteise kätest ning moo-

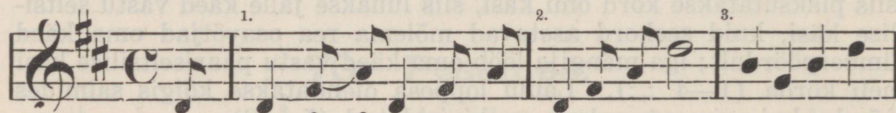
dustavad suure ringi sel kombel, et rea keskkohast taganeb ja otsad ühinevad teise rea omadega.

Ring jookseb mööda- (1—4) ja vastupäeva (1—4). Siis asetatakse jälle kahte ritta vastamisi ning õiendatakse salmi lõpposa samuti kui eelmisteski salmides.

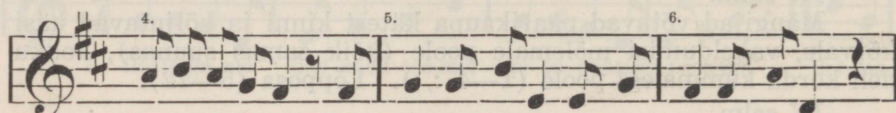
X salm.

Paariseltsilised annavad üksteisele parema käe ning hõljutavad ühendatud käsi nagu jumalaga jättes (1—4 ;:). Lõpposa (5—12).

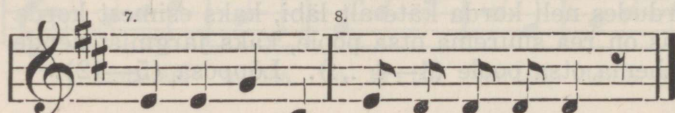
71. Vaar ja vares.

1. Kord vaar nii vah-va-na vaari-ku läks, hei-ja, hei-ja,

heipa-ral-lal-la. Üks va-res seal vaakus nii uh-ke kui saks,

hei-ja, hei-ja, hei-pa-ral-lal-la.

2. Ja vaarike varest siis kartma nii löi,
heija, heija jne.,
et koju ta tõttas, sest sõnume tõi,
heija, heija jne.

3. Moor kedrates vastas: „Kuis näen ma sind!
sa oled ju mees, mis teeks sulle lind!”

4. Nüüd vaarike püssiga metsa veel läks,
ja puu otsast langes me varesesaks.

5. Sealt varese võttis ja koju ta tõi,
ning sadasid küünlaid ta rasvast siis sai.

6. Ja sulist sai patjasid õnnelik moor,
kus uinuda tohtis ka vahel vast vaar.

7. Ta nahast sai saapaid siis pere ja pops,
kui kingsepp neid meisterdas viu, viu ja vops.

8. Ning viimati valmistas prae ta veel,
viis papile osalt ka kirikuteel.

9. Kuid varese pea vaar veel katusel' viis
ja seadis ta torniks seal ülesse siis.

10. Ja laeva ta valmistas varese luist,
käis reisil, ei hoolinud talvest ei suist.

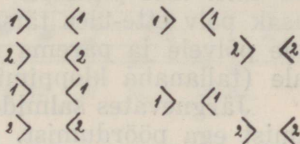
11. Ta kaugel maal käis, tuli tagasi pea,
ei kuskil kui kodus tal pole nii hea!

s

Neljale jaguv arv mängijaid seisab vastamisi kahes reas, A ja B. Kummaski reas loetakse kaheks. Ollakse paaris vastasolijaga.

I salm.

Paariseltsilised võtavad kinni üksteise kätest, mispeale paarid teevad neli harilikku käigusammu, paaris numbrid ühele ja paaritunud numbrid teisele poole (1. joonis). Kui lauldakse „hei ja, hei ja”, plaksutavad osavõtjad paigal seistes kaks korda käsi, ja lauldes „hei-paralla” pöörduvad nad käed kätes oma paariseltsilisega pool tiiru möödapäeva nii, et vahetavad kohad. Salmi lõpposa lauldes jätkatakse mängu ülalkirjeldatud viisil, nii et paarid kaugenevad üksteisest veel nelja sammu võrra.

1. joonis.

2. joonis.

II salm.

Mängijad liiguvad tagasi esialgsetele kohtadele, nii kui I salmis kirjeldatud, plaksutades käsi ja pöördudes aina, kui lauldakse „hei ja, hei ja, hei-parallala”.

III salm.

Mängijad aimavad järele ketramist: vasak käsi hoitakse ülal, parem käsi viiakse kaks korda üles ja alla, parem jalg asetatakse ette ning lüüakse seda neli korda vastu maad, toetades kanda vastu maad. Lauldes „hei ja, hei ja” jne. plaksutatakse käsi ja pöördatakse ülalkirjeldatud viisil. Salmi lõpposa õiendatakse samuti kui selle algosagi.

IV salm.

Mängijad aimavad järele püssi laadimist: nad sulgevad pooleldi vasaku käe, tõstavad selle vöökoha kõrgusele ning löövad siis kaks korda parema käega vasaku käe peale. „Hei ja, hei ja” jne. õiendatakse endiselt. Siis plaksutavad A-reas olijad kord tugevasti käsi, kuna B-reas olijad samal ajal sirutavad kiiresti parema käe viltu üles paremale. Seejärel toimivad read ümberpöörduvalt. Seda korratakse, nii et mõlemad read kaks korda plaksutavad käsi ja sirutavad ülespoole parema käe. Vahelaul õiendatakse endiselt.

V salm.

Paaris ja paaritunud numbrid pöörduvad nägudega vastamisi

ning moodustavad käed kätes neljaliikmelised ringid. Mängijad aimavad järele küünalde valmistamist: kaks vastamisi seisvat osavõtjat teevad üksteisele kummarduse, kuna teised kaks samal ajal teevad niksu, ja siis ümberpöörduvad. Seda korratakse. Vahe-
laul endiselt. Salmi lõpposa samuti kui selle algosagi.

VI salm.

Seistakse samuti kui mängu alulgi. Paaritud numbrid võtavad kinni üksteise kätest ja tõstavad need üles väravaks, millest paaris numbrid käed kätes läbi lähevad nelja sammuga. Vahe-
laul endiselt. Uuesti moodustavad paaritud numbrid värava, mille läbi paaris numbrid lähevad tagasi oma esialgsetele kohtadele. Vahe-
laul endiselt.

VII salm.

Mängijad tõstavad rusikas käed rinna kõrgusele ning viivad need siis kaks korda kõrvale, aimates järele kingseppa, kui ta tõmbab niiti läbi pigilapi. Vahe-
laul endiselt. Seejärel kõverdatakse vasak põlv ette-üles täisnurgi, vasak käsi pannakse lamedalt vasakule põvele ja parema rusikaga lüüakse neli korda vasakule rusikale (tallanaha kloppimine). Vahe-
laul endiselt.

Järgnevates salmides vahelaulu ajal enam ei tehta käteplaksumist ega pöördumist.

VIII salm.

Paaritud ja paaris numbrid ühinevad jälle neljakaupa ringideks; paaritud numbrid tõstavad ühed käed üles väravaks, millest paaris numbrid lähevad läbi nelja käigusammuga, mispeale ka paaritud numbrid lähevad läbi käte alt, nii et kõik seisavad nüüd selgadega ringi keskkoha poole; käsi ei lasta lahti. Vahe-
laulu lauldes astutakse vasaku jalaga samm kõrvale ja asetatakse siis parem jalg varvastele risti üle vasaku, mispeale tehakse sama samm paremale, alates parema jalaga; siis veel kord vasakule ja paremale. Salmi lõpposa lauldes lähevad esmalt paaritud ja siis paaris numbrid läbi värava tagasi oma kohtadele, ning salm lõpetatakse ülalkirjeldatud ristsammudega.

IX salm.

Algasetus sama kui eelmiseski salmis. Paaritud numbrid võtavad kinni parema käega nende vastu seisvate vastu paaris numbrite parema käe nimetissõrmest ning sirutavad ühendatud käed nii kõrgele üles kui saavad, moodustades sel kombel torni; vaba käsi on puusas. Nõnda liigutakse nelja käigusammuga möödapäeva. Vahe-
laulu ajal pöördub see paar, kelle käed on pealpool, kord ringi paremale (käte all). Mängu jätkatakse endiselt, kuid vahelaulu ajal pöörduvad nüüd käte all need mängijad, kelle käed on allpool.

X salm.

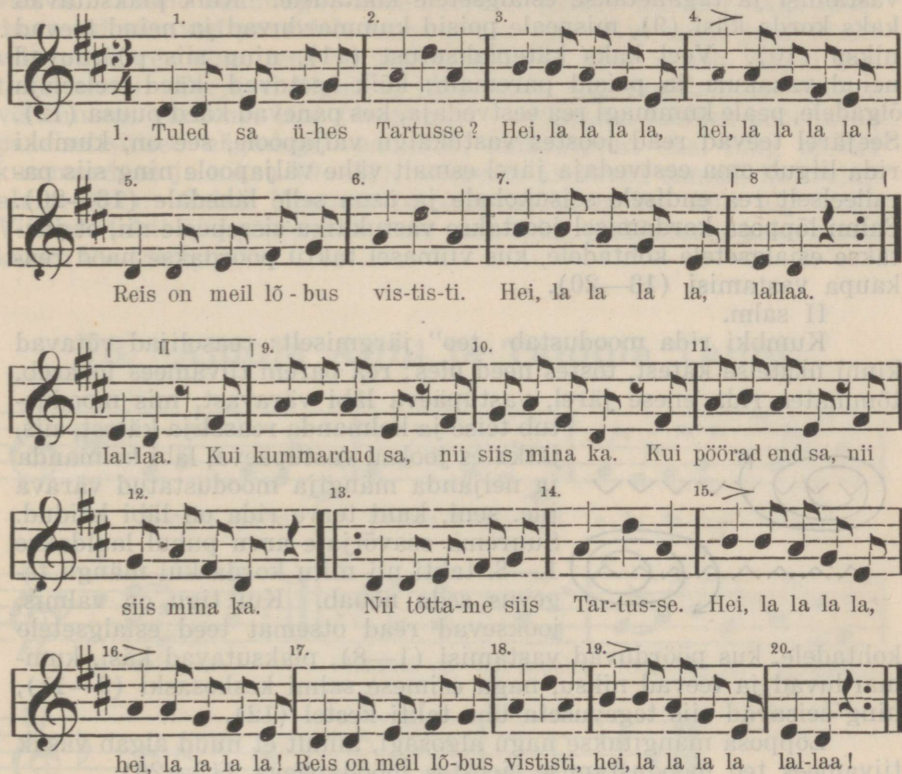
Mängijad võtavad kinni reakaupa üksteise kätest poolpüstvõttega ning, alates vasaku jalaga, hakkavad liikuma kõik samas sihis heitesammudega, rida A otse, rida B tagurpidi. Seda tehakse küm-

nenda salmi lõpuni. — Heitesammud õiendatakse muidu samuti kui ristsammud VIII-das tuuris, ainult et risti viidud jalga ei asetata maha, vaid tõstetakse õhku, säär sirge.

XI salm.

Mängijad lähevad heitesammudega, alates vasaku jalaga, tagasi oma esialgsetele kohtadele, rida A nüüd tagurpidi, rida B otse.

72. Tartu-teenkond.

1. Tuled sa ühes Tartusse? Hei, la la la la, hei, la la la la!

5. Reis on meil lõ-bus vis-tis-ti. Hei, la la la la, lallaa.

9. lal-laa. Kui kummardud sa, nii siis mina ka. Kui pöörad end sa, nii

12. siis mina ka. 13. Nii tõtta-me siis Tar-tus-se. Hei, la la la la,

16. hei, la la la la! 17. Reis on meil lõ-bus vististi, hei, la la la la 18. lal-laa!

2. Lõbusalt aeg nii mööda lä'eb.

Hei, la la la la jne.

Reisija linnas mõnda näeb.

Hei, la la la la lallaa!

Kui kummardud sa jne.

3. Raha kuid lõpeb varsti ka.

Hei, la la la la jne.

Tõttame koju minema.

Hei, la la la la lallaa!

Kui kummardud sa jne.

4. Lained need lõid me laeva nii.

Hei, la la la la jne.

Jõudsime koju ometi,

Hei, la la la la lallaa!

Kui kummardud sa jne.

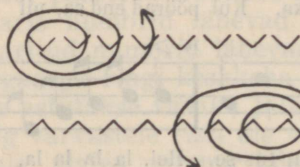
Paaris arv mängijaid seisab käed kätes kahes reas vastamisi, ridade vahet umbes kuus sammu, poisid ühes reas, neid teises. Alates neidude rea parempoolsest otsast loetakse kaheks.

I salm.

Mõlemad read jooksevad viie lühikese sammuga vastamisi ja peatuvad kuuendal (1—2); siis nad jooksevad viie sammuga tagasi oma kohtadele (3—4). Seda tehakse veel kord (5—8), mispeale kõike eelmist korratakse (1—8), nii et kokku neli korda joostakse vastamisi ja taganetakse esialgsetele kohtadele. Kõik plaksutavad kaks korda käsi (9), mispeale poisid kummarduvad ja neid teevad nixu (10). Veel kaks käteplaksutust (11), ning siis pöörduvad neid vasakule ja poisid paremale; kõik asetavad käed eelseisja õlgadele, peale kummagi rea eestvedaja, kes panevad käed puusa (12). Seejärel teevad read joostes vastukäigu väljapoole, see on, kumbki rida liigub oma eestvedaja järel esmalt vähe väljapoole ning siis paralleelselt rea endisele seisukohale ja üsna selle lähedale (13—20). Salmi lõpposa kordamisel joostakse vastukäiku sissepoole nii, et jõutakse esialgsetele kohtadele, kus viimasel taktil pööratakse näod rea-kaupa vastamisi (13—20).

II salm.

Kumbki rida moodustab „teo” järgmiselt: reasolijad võtavad kinni üksteise kätest, tõstes need üles; rea parem tiivamees jookseb, tõmmates rida enese järel, vastupäeva läbi värvavast, mis moodustub teise ja kolmanda reasolija kätest, siis, jätkates jooksu vastupäeva, läbi kolmanda ja neljanda mängija moodustatud värava jne. seni, kuni terve rida on läbi käidud. Suurema osavõtjate arvu puhul lauldakse 1.—8. takti nii mitu korda kui mängu tegevus seda nõuab. Kui tigu on valmis, jooksevad read otsemat teed esialgsetele

kohtadele, kus pöörduvad vastamisi (1—8), plaksutavad käsi, kummarduvad ja teevad nixu, nagu esimese salmi keskosaski (9—11), ning seisavad siis tegevuseta ühe takti kestel (12).

Lõpposa mängitakse nagu algosagi, ainult et nüüd algab vasak tiivamees teo moodustamise, joostes möödapäeva (13—20).

T ä h e n d u s: Tigu võib teha ka värvateta nõnda, et rida oma eestvedaja järel esmalt spiraalikujuliselt kokku mässub, joostes ikka vähemates ja vähemates ringides (1—8), ning siis vastupidises suunas lahti hargneb, peatudes lõpuks esialgsel kohal (1—8).

III salm.

Mõlemad read moodustavad suure ringi, mis jooksusammudega liigub mööda- (1—8) ja vastupäeva (1—8), ringilistel käed kätes. Siis asetatakse uuesti kahte ritta, plaksutatakse käsi, kummardutakse ja tehakse nixu nagu esimeseski salmis (9—11). Seejärel teevad neid pöörde vasakule ja poisid paremale (12) ning

mängivad lõpposa nõnda, kui esimeses salmis kirjeldatud; viimasel taktil siiski ei pöördta nägusid vastamisi, vaid paarid number üks teevad pöörde poiste rea parempoolse otsa poole, paarid number kaks vastupidises suunas; paariseltsilise käest võetakse kinni ja vaba käsi pannakse puusa (13—20).

IV salm.

Paarid number üks jooksevad ettepoole kolme lühikese sammuga ja tõstavad käed väravaks, kust paarid number kaks jooksevad läbi kolme sammuga; kohe seejärel paarid number kaks moodustavad väravad paaridele number üks jne. Kui mõni paar jõuab viimasena rea otsa, teeb ta seal täispöörde ning seisab paigal ühe takti kestel. Seejärel liigub ta jälle edasi, kas moodustades värava või minnes väravast läbi (1—8 ;:). — Keskoslauldes pöörduvad paariseltsilised nägudega vastamisi, plaksutavad käsi ning teevad kummarduse ja niksu (9—11), mispeale asetuvad samuti kui salmi alulgi (12). Salmi lõpposas on tegevus sama kui selle algosaski. Viimase takti ajal pöörduvad read vastamisi, plaksutades kaks korda käsi (13—20 ;:).

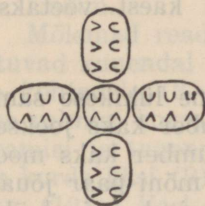
73. Aidola Anni ja Taidola Tanni.

1. Ai-do-la An-ni ja Taidola Tanni, nad e-hi-ta-vad e-nes-te-le
pe-sak'-se.   2. Laulud on lau-dadeks, rõõm see on sei-nadeks,
ma-ja-ke-ne val-mis vis-tist' õhtuks saab.

2. Kopsime, vopsime, raime rallalla,
rõõmustades hüüame lallallala. ;:;
Kaunisti seadime enestele koduk'se,
Majakese lilledega ehime. ;:;

3. Tere nüüd tulemast väikeses pesas,
laulame õnnela lallallala. ;:;
Aidola Anni ja Taidola Tanni,
rõõmsasti me tantsime nüüd teiega. ;:;

Mängijad asetuvad kahte ritta paarikaupa vastamisi, neiid ühte, poisid teise, või rühmituvad ristikujuliselt nii, nagu joonis näitab. Siis määratakse ära, missugused paarid mängu kestel moodustavad väikesed ringid. Tavaliselt on väikestes ringides 2—5 paari.

I salm.

a) Mängijad astuvad, plaksutades taktis käsi, neli sammu tahapoole ja sama palju ettepoole (1—2), mispeale nad pöörduvad paari-kaupa käed kätes kord ringi möödapäeva (3—4). Seda korratakse, kuid nüüd pöördu- takse vastupäeva (1—4).

b) Väikesed ringid liiguvad käed kätes viisteist sammu mööda- ja sama palju vastupäeva (5—8 ;.).

II salm.

a) Mõlema käega hoitakse nagu kirvest kinni ja lüüakse sel- lega kord ülalt allapoole, mispeale lükatakse hõövliga kord paremalt vasakule (1); seejärel löövad paariseltsilised kokku esmalt paremad käed, siis omad käed, siis vasakud ning lõpuks jälle omad käed (2), mispeale parem käsi pannakse puusa, vasak tõstetakse kaarena üles pea kohale ja nii pöörduakse kord paigal enese ümber möödapäeva (paremale) (3—4). Seda kõike korratakse, kuid nüüd pöörduakse vasakule, vasak käsi puusas, parem kaarena pea kohal (1—4).

b) Nagu esimese salmi b.

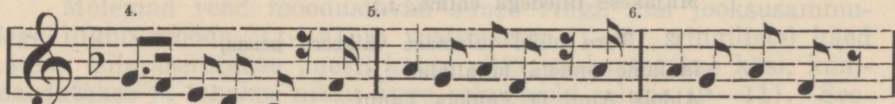
III salm.

a) Mängijad, asetades vasaku jala taha, teevad vastamisi sü- gava kummarduse, viies ühtlasi mõlemad käed pooleldi väljapoole (1); siis nad teevad täispöörde vasakule, kummarduvad sama vii- sakalt ringist väljapoole (2), pöörduvad uuesti täielikult vasakule, võtavad ringide kaupa kätest kinni ning teevad seitse sammu mööda- päeva (3—4). Seda korratakse, kuid nüüd liiguvad ringid galopi- sammudega, ja nimelt sisering vastu-, välisring möödapäeva (5—8). Seejärel teevad kõik pöörde ja liiguvad samade sammudega vastu- pidises suunas (5—7). Viimase takti ajal tõttab igaüks oma esi- algsele kohale (8).

74. Väike Lindake.

1. Ma Lindakest nä'in, ma Lindakest nä'in, Lindakest kü-la

vai - nu-teel näi'n. Ma Lindakest näi'n, ma Linda - kest näi'n,

7. 8. 9. 10.

Lindakest vainul nägin. Ta ke-vadel ke-na - mal õi-te-a'al ja

11. 12. 13.

su-vi-sel vil-ja - kal põl - lu - raal küll män-gis ja keer-les

14. 15. 16.

ja jooksis seal. Nii Lin - da - kest nä-gin mi - na.

2. :: Ma Lindakest nä'in :: Lindakest jaanitulela nä'in.
 :: Ma Lindakest nä'in :: Lindakest tuel nägin.

Küll ragises, pragises tuleloit
 ja kõrgele keerles leegitsev loit,
 ning Lindake säras kui kuldne koit,
 kui hüppas ta tule ääres.

3. :: Ma Lindakest nä'in :: Lindakest küla kaasikus nä'in.
 :: Ma Lindakest nä'in :: Lindakest metsas nägin.

Seal temaga varsti sõbraks ma sain,
 kui temale torbikus marju tõin,
 ja üheskoos maitsevaid marju sõin,
 nii Lindaga sõbraks sain ma.

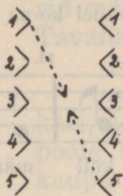
4. :: Ma Lindakest nä'in :: Lindakest koolis laulmas veel nä'in.
 :: Ma Lindakest nä'in :: Lindakest koolis nägin.

Ta laulis ja silmad lakke ta löi,
 siis ümises, vaikselt magama jäi;
 kuid teised: „ei magades laulda või!”
 ja kandsid ta koju sängi.

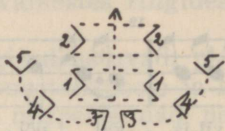
Mängijad seisavad kahes reas vastamisi, ridade vahet umbes neli sammu. Kui osavõtjaid on palju, jagatakse mängijad kaheksakuni kümneliikmelistesse rühmadesse, mis toimivad igaüks omaette. I salm.

Esimese salmi algust lauldes jooksevad mõlemate ridade vasakud tiivamehed kuus sammu vastamisi ridade vahel (1. joonis), teevad üksteisele kummarduse kuuendal sammul (1—2) ning jooksevad siis tagurpidi oma kohtadele (3—4). Siis teevad ridade paremad tiivamehed samuti (5—8). Seejärel pöörduvad read oma esimeste poole ning jooksevad nende järel vastukäiguga väljapoole, mispeale ridade esimesed jooksevad vastamisi, peatudes seal kohal,

kus hiljuti seisid viimased. Esimesed võtavad üksteise kätest kinni ja moodustavad värava, millest jookseb läbi järgmine paar, kes asetub esimese paari kõrvale ning tõstab käed väravaks (2. joonis).

1. joonis.

2. joonis.

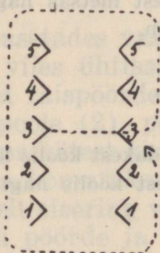
Nõnda jätkatakse seni, kui kõik paarid on läbi läinud väravaist. Viimasel taktiosal langetatakse korruga käed ja kõik astuvad mõne sammu tahapoole (9—16 ;:).

II salm.

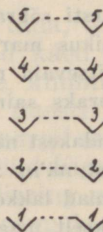
Mõlemate ridade vasakud tiivamehed jooksevad vastamisi, ühinevad paremas käesangas, pannes vasaku käe puusa, pöörduvad kord ringi ning jooksevad tagurpidi oma kohtadele (1—4). Siis teevad paremad tiivamehed samuti (5—8). Lauldes „küll ragises” jne. jookseb ühe rea esimene osavõtja teise rea esimese osavõtja juurde, võtab kinni parema käega tema vasakust käest ning mõle-

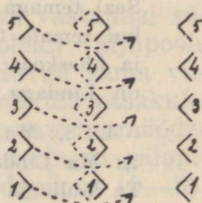
3. joonis.

4. joonis.

5. joonis.

6. joonis.

mad hakkavad jooksema teiste mängijate ümber, suunas, mida näitavad nooled 3. joonisel, senikui jõuavad tagasi oma kohtadele. Järgmine paar teeb samuti, alates sõnadel „ja kõrgele keerles”. Nõnda jätkatakse seni, kui kõik osavõtjad on joosnud oma rühma ümber ning jõudnud tagasi oma kohtadele, mispeale read jälle pöörduvad vastamisi (9—16 ;:). Vaata näiteks 3-da paari keerlemist 4. joonisel. Paarid ei pöördu joostes.

III salm.

Seistakse samuti kui esimese tuuri alul. Üks rida paneb käed risti rinnale, teine asetab nad puusa. — Alates vasaku jalaga tehakse neli heljusammu koha peal (1—4), mispeale read vahetavad

käte asendi nii, et see rida, kel olid käed puusas, paneb nad risti rinna ette, ja ümberpöördukt. Uuesti tehakse neli heljusammu koha peal (5—8). Siis joostakse ridade kaupa kuus lühikest sammu vastamisi (9—10), võetakse vastasolija kätest kinni ning tõstetakse üles need ühendatud käed, mis on esimeste poole, mispeale lühikeste sammudega, võtet vallandamata, nende alt läbi minnakse (11—12). Siis tehakse samuti vastupidises suunas (13—14). Sõnal „nii” teevad ühe rea mängijad kummarduse ja teise rea omad niksu (15—16). Seda lõpposa korrates tehakse pöördumised taktidel 9—12, seistakse vagusi taktidel 13—14, ning õiendatakse kummardus jälle sõnal „nii” (15—16).

IV salm.

Mängijad pöörduvad esimeste poole (joonis 5) ning jooksevad paarikaupa käed kätes väikeste sammudega ettepoole (1—4). Siis lasevad nad käed lahti, teevad täispöörde vastamisi, võtavad uuesti kinni üksteise kätest ning jooksevad vastupidises sihis (5—8). Seejärel pöörduvad mängijad vastamisi, panevad käed risti rinnale (9—10), asetavad parema jala ette (vasak jalg on varvastel) ning seisavad nii kahe takti kestel, vaade ülespoole juhitud (11—12); siis viiakse keharaskus üle tagumisele jalale ja painutatakse pea sügavale ettepoole (13—14). Seejärel võtavad ühe rea osavõtjad kinni mõlema käega oma paariseltsilise piha ümbert — paariseltsiline paneb käed tema õlgadele — ja siis teevad nad täispöörde esimeste poole, tõstes sealjuures oma paariseltsilise, kes hüppega ülespoole kergendab tõstmist, oma rea teisele poole, joonis 6 (15—16). Lõpposa korrates tõstavad samad mängijad oma paariseltsilised sama teed tagasi esialgsetele kohtadele (9—16).

III. Tants- ja ringmängud.

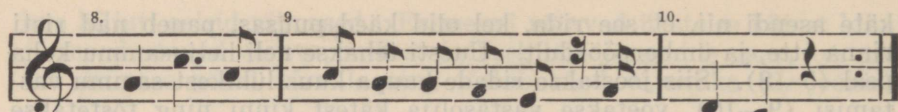
75. Ringtants.

1. 2. 3.

Nüüd me ringi-tantsu rõõmsast' tantsime ja o - ma sõbraga nii

4. 5. 6. 7.

kenast' helju-me, he - lei - ja! Vaat' nii! me pöör-du-me siin,

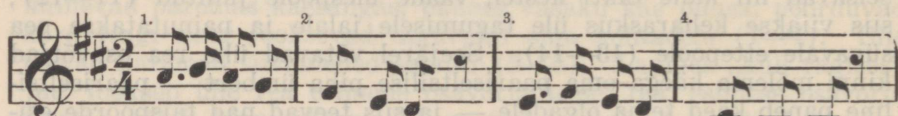

vaat' nii! me käi-me kä-si - käes, he - - lei - ja!

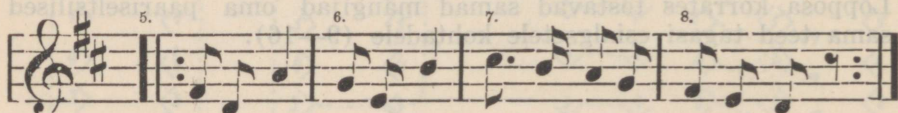
Mängijad seisavad paarikaupa vastamisi kahekordses ringis, käed puusas.

Alates vasema jalaga tehakse neli heljusammu paigal (1—4) ja siis kaks harilikku sammu rõhuga paigal (vasem, parem) (5). Seejärel paarid pöörduvad käigusammudega, käed kätes, kaks korda ringi möödapäeva (6—9), tehes lõpuks kaks rõhuga sammu paigal (10). Siis igaüks osavõtja pöördub vastupäeva, käed kätes, selle kaasmängijaga, kes seisab endise paariseltsilise vasemal poolel (6—10). — Kui sel kombel on vahetatud paariseltsilist, algab mäng uuesti.

76. Minuga nüüd tantsi sa!

1. Mi-nu-ga nüüd tantsi sa! Kä-ed sul-le an - nan ma!

Va-se - mal', pa-re - mal' ja siis ümber - rin-gi nii.

Pea-ga teeme nõks, nõks, nõks, sõrmede-ga põks, põks, põks.
Kä-te - ga nüüd plaks, plaks plaks, jal-gade-ga laks, laks, laks.

Va - se - mal', pa - re - mal' ja siis üm - ber - rin - gi nii.

Osavõtjad seisavad käed kätes suures ringis, näod pööratud möödapäeva. 4—6 osavõtjat on ringi sees.

Ring liigub käigusammudega möödapäeva (1—4). Iga seesolija läheb mõne ringilise juurde (1—2), võtab kinni tema mõlemast käest ning juhib ta ringi keskkoha poole, kus nad, võtet vallandades, jäävad seisma nägudega vastamisi (3—4).

Ringi sees olevad paarid teevad ühe polkasammu vasemale ja teise paremale, hoides kätega kinni kuuest (5—6) ning pöörduvad siis käed kätes nelja hüppesammuga möödapäeva (7—8). Ringilised toimivad samal ajal järgmiselt: 5—6: üks polkasamm vasemale, teine paremale; 7—8: neli galopisammu ringis möödapäeva. Sõnade kordumisel kordub ka tegevus (5—8), ainult selle vahega, et nüüd 7.—8. takti kestel seesolevad paarid pöörduvad vastupäeva ja ring liigub samuti vastupäeva.

Seesolevad paarid, seistes nägudega vastamisi, käed puusas, kogutavad kolm korda peaga, lauldes „nõks, nõks, nõks” (9—10) ning koputavad, käsi vähe ettepoole tõstes, õhus kolm korda sõrmedega (11—12). Taktid 13—16 õiendatakse samuti kui taktid 5—8. Ringilised panevad käed puusa ning teevad samad liigutused kui seesolijadki (9—12). 13.—16. takti kestel on ka nende tegevus sama kui 5.—8. takti ajal.

Korrates 9.—10. takti teevad nii seesolijad kui ringilised kolm käteplaksutust ja korrates 11.—12. takti kolm rõhuga sammu paigal (vasak, parem, vasak). Taktid 13—16 õiendatakse samuti kui taktid 5—8.

Mängu kordamisel jäävad sisse need, kes valiti, kuna endised seesolijad asetuvad ringi.

77. Ja lapsed käivad ringis.

Ja lap-sed käi-vad ringis, nad käi-vad kurvalt üksin-da, ning

vaatvad sii-a, sin-na, kust leiaks sõbra nad. Hei hop-sas-sa, fale-

ral-lal-la, hei, hopsassa, fa-le-rallal-la, ning vaatvad siia,

14. 15. 16. I. 17. II.

sin - na, kust leiaks sõb - ra nad, Hei nad.

Mängijad moodustavad suure ühekordse ringi, võttes kinni üksteise kätest. Mõned lapsed lähevad sisse.

Ringilised liiguvad käigusammudega möödapäeva, seesolijad käivad üksteise järel vastupäeva. Sõnal „sõbra” teeb iga seesolev laps nixu mõnele seltsilisele välisringis, mispeale viimane kohe astub ringi sisse, kuna teised ringilised peatuvad. Seesolijad õienavad, seistes paarikaupa vastamisi, käed puusas, kaheksa jalavahetust hüppel, alates vasaku jalaga (9—12). Seejärel pöörduvad nad käed kätes möödapäeva nelja polkasammuga (13—16). 9.—16. takti kordamisel on tegevus sama, ainult pöördumine toimub vastupäeva. Samal ajal teevad ringilised järgmist: esmalt kaheksa käteplaksutust seistes paigal (9—12) ja siis võtet vallandamata neli polkasammu, alates vasaku jalaga ning liikudes ringis edasi möödapäeva (13—16); seda kõike korratakse, ainult et nüüd liigutakse ringis vastupäeva (9—16). Valitud lapsed jäävad sisse, endised seesolijad asetuvad suurde ringi, ning mäng algab otsast peale.

78. Üksinda siin kõnnin.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

Üksinda siin kõnnin ja sõpra endal' igatsen, üksin-da siin kõnnin ja sõpra i - gat-sen. Hei hopp, trala-la-la, hei hopp, trala-la-la, hei hopp, tra-la - la - la, sõb - ra leid-sin ma!

Osavõtjad seisavad paarikaupa kõrvuti kahekordses ringis, kõigil näod pöördud vastupäeva. 4—6 üksikut, vastavalt osavõtjate üldarvule, on ringi sees, moodustades seal väikese ühekordse siseringi, näod pöördud möödapäeva.

Välisringilised liiguvad paarikaupa käsikäes käigusammudega vastupäeva, siseringilised vabalt üksteise järel möödapäeva (1—2). Välisringiliste jätkates liikumist endises suunas läheb iga siseringiline 3-da takti kestel mõne seesmise välisringilise juurde (selle, kes paaris liigub seespool ringi), võtab kinni tema käest ning juhib ta 4-da takti kestel ringi keskkohale, kus kõik seesolijad ühinevad ühekordseks ringiks, võttes kinni üksteise kätest. Need välisringilised, kellelt nende paariseltsiline ära viidi, astuvad ringist välja ning seisavad tegevuseta mängu lõpuni. Ülejäänud välisringilised pöörduvad paarikaupa nägudega vastamisi, panevad käed üksteise õlgadele ning tantsivad galopisammudega ringis edasi mööda- (5—8) ja vastupäeva (5—8). Sisering liigub samade sammudega mööda- (5—8) ja vastupäeva (5—8).

Mängu kordamisel lähevad sisse „üksikud”, kes seisid väljaspool ringi, kuna endised seesolijad ühes oma valitud paariseltsilistega asetuvad välisringi teiste paaride vahele.

Kui mängu on mõned korrad mängitud, vahetavad välisringis olevates paarides paariseltsilised oma kohad, nii et välimised saavad seesmisteks ja ümberpöördult.

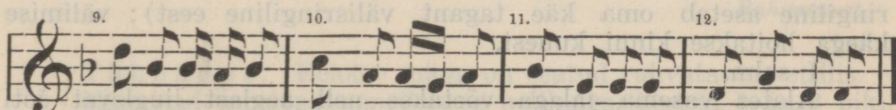
79. Üks, kaks, kolm.

Üks, kaks, kolm, üks, kaks, kolm, lähme nii kui tuhk ja tolm!

Hüppa, kuni veel noor sa o - led, va-na-dus teeb ras-keks ja-lad,

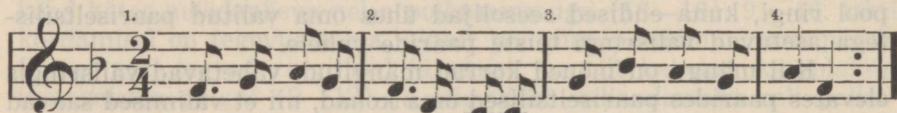
hüppa, ku-ni veel noor sa o - led, va - nadus teeb raskeks ja-lad.

Osavõtjad seisavad paarikaupa kahekordses ringis, kõigil näod vastupäeva; seesmised käed on ühendatud, välimised on puusas.

Mängijad liiguvad ringis edasi polkasammudega, alates välimise jalaga ning pöördues kordamööda nägudega ja selgedega vastamisi; ühendatud käed viiakse sealjuures vähe ette- ja tahapoole (1—4 ;:). Siis peatutakse, pöördues näoga oma paariseltsilise poole, nii et nüüd poistel on seljad, neidudel näod ringi keskkoha poole; poisid panevad käed risti rinnale, neiud puusa.

Kõik teevad kaks polkasammu koha peal, alates vasaku jalaga ja pöördes keha pooleldi sinnapoole, kuhu samm tehakse (5—6). Siis antakse paariseltsilisele parem käsi ja vahetatakse temaga koht, liikudes nelja hariliku käigusammuga möödapäeva (7—8), nii et nüüd neid on sise-, poisid välisringis. Uuel kohal tehakse jälle kaks polkasammu, alates vasaku jalaga (9—10), mispeale nelja käigusammuga minnakse tagasi endistele kohtadele, ulatades paariseltsilisele vasaku kae ja liikudes vastupäeva (11—12). Enne kui laulu uuesti alatakse, tehakse paariseltsilise vahetus nii, et neid astuvad sammu või paar ettepoole (vastupäeva) ja poisid taha-
poole (möödapäeva), mispeale endiselt jätkatakse mängu.

80. Tantsulaul.

1. Küll on ke-na tantsus lii-ku, rõõmsalt lau-lu laske!

5. Pil-li hää-lil kerge kiiku, samm ei o - le ras-ke.

2. Lõbus seltskond sumisemas,
põrandal ta pöörleb.
Rõõm on kõrvus kumisemas,
rahvas aina keerleb.

3. Kõik on rõõmsad, sära silmis,
palged punal hõõg'vad.
Kingaklõbin, tants lä'eb taktis,
südamed on soojad.

Seistes paarikaupa kõrvuti kahekordses ringis, näod vastu-
päeva, võetakse kinni paariseltsilise õlast sirge käsivarrega (sise-
ringiline asetab oma kae tagant, välisringiline eest); välimise
käega hoitakse kinni kuuest.

I salm.

Alates vasema jalaga võetakse neli aeglast liuglevat šoti
sammu ilma hüppeta, hõljutades põlvest kõverdatud säärt vähe risti
ettepoole (1—4 ;:). Peatutakse pöördudes paarikaupa vastamisi
ja võttes kenasti kinni kuuest, ning tehakse üks hüppesamm otse
vasemale, teine paremale, mispeale igäüks omaette pöördub kahe
hüppesammuga kord vasemale (5—8). Seda korratakse, ainult
selle vahega, et nüüd pöördutakse paremale (5—8).

II salm.

Seistes vastamisi ühendavad paariseltsilised käed püstvõttes,
võttes teise käega kinni kuuest, ning pöörduvad nelja hüppesam-
muga möödapäeva (1—4). Siis ühendavad nad vasemad käed ja

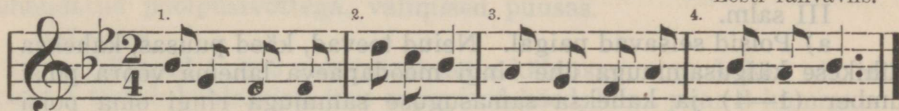
pöörduvad samuti vastupäeva (1—4). Vötet vallandades viiakse vasem käsi kaarena pea kohale ja parem puusa; igauks pöörduv omaette kaks korda möödapäeva jooksusammudega nii, et parem jalg hüpleb üsna lühikeste sammudega paigal, kuna vasem teeb pikemate sammudega suurema ringi (5—8). Siis viiakse parem käsi kaarena pea kohale ja vasem puusa ning pöörduakse samuti vastupäeva (5—8).

III salm.

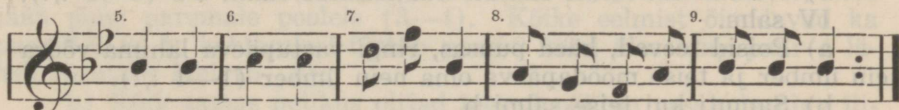
Paariseltsilised, seistes vastamisi, asetavad käed üksteise õlgadele ning tantsivad kaheksa galopisammuga ringis möödapäeva (1—4) ja siis sama paljude sammudega vastupäeva (1—4). Siis pöörduakse jooksusammudega paremas käesangas hoogsalt möödapäeva (5—8) ning vasemas käesangas vastupäeva (5—8).

81. Sõbrad, mis te mõtlete?

Eesti rahvaviis.

1. Sõbrad, mis te mõtle - te ja veel ae - ga vii - da - te?

Sõbrad, mis te mõtle - te ja veel ae - ga vii - da - te?

2. Parema tulge tantsima, tooge teised ühes ka. :,

3. Kui teid hüüab pidupill, pange rinda roosilill! :,

4. Pidupärgi punuge, ehtige end helmile! :,

5. Tantsuringi tulge ka, esimene olen ma. :,

Rahvasuust.

T ä h e n d u s: Eelolev mäng on seatud rahvatantsu stiilis.

Mängijad seisavad paarikaupa nelikutes, paarid 1 ja 3 piki, paarid 2 ja 4 põiki põrandat.

I salm.

a) Poisid seisavad paigal. Neiud pöörduvad paremale, panevad käed puusa ja lähevad kahe käigusammuga lähema võõra poisi juurde (1), pöörduvad näoga tema poole ning teevad temale niksu (2). Käiku alatakse parema jalaga ja niksu tehes pannakse taha parem jalg. Samal kombel minnakse kahe järgmise poisi ja lõpuks oma poisi juurde (3—4, 1—4) (liikumine sünnib järjelikult vastupäeva ringis). Iga kord kui neiu teeb poisile niksu, vastab see viisaka kummardusega.

b) Seistes nelikus pöörduvad paariseltsilised nägudega vastamisi ning annavad üksteisele parema käe. Poisid seisavad endiselt paigal, kuna neid käteldes edasi liiguvad möödapäeva, andes järgmisele poisile vasaku käe, selle järgmisele parema jne.; oma paariseltsilise juurde jõudes pööratakse temaga kord ringi möödapäeva (5—8 ;:).

II salm.

a) Neid seisavad paigal. Poisid pöörduvad vasemale, panevad käed puusa, ning, alates parema jalaga, astuvad kolme lühikese sammuga lähema võõra neuu juurde, kelle ees peatuvad ning teevad kummarduse, tõmmates paremat jalga vasaku poole; siis minnakse järgmise neuu juurde jne., senikui jõutakse oma neuu juurde (liikumine sünnib möödapäeva) (1—4 ;:). Neid vastavad kummardustele niksudega.

b) Neid seisavad endiselt paigal. Poisid õiendavad kätlemise samuti kui esimese salmi b-s kirjeldatud, kuid liikudes ringis vastupäeva (5—8 ;:).

III salm.

a) Poisid seisavad paigal. Neid teevad, käed puusas, kaheksa lühikese käigusammuga ühe ringi möödapäeva lähema võõra poisi ümber (1—4) ja kaheksa samasuguse sammuga ringi oma poisi ümber vastupäeva (1—4).

b) Neid kätlemine samuti kui esimese salmi b-s (5—8 ;:).

IV salm.

a) Poisid teevad, käed puusas, ringi vastupäeva lähima võõra neuu ümber ja teise möödapäeva oma neuu ümber (1—4 ;:).

b) Samuti kui teise salmi b.

V salm.

a) Igaüks pöörduvad käed kättes harilikkude käigusammudega lähima võõra seltsilisega möödapäeva (1—4) ja oma paariseltsilisega vastupäeva (1—4).

b) Poisid võtavad kinni üksteise kätest ja tõstavad nad üles; neid kummarduvad, lähevad käte alt ringi sisse ning panevad käed oma paariseltsilise õlgadele; nõnda liigutakse galopisammudega mööda- (5—8) ja vastupäeva (5—8).

82. Vares vaga linnukene.

Eesti rahvaviis.

1. Va - res, va - ga lin - nu - - ke - ne, len - das lin - na

7. uu - lit - sa - le. Sealt ta lendas katu - se - le, sõnas sõ - ja sõ - nu - mi - da.

2. Ketras, ketras kelle ratas?
Vanamoori vokitatas.
Villad vakas, takud lakas,
kotikangas kuke nokas.
3. Vares tegi suured peod,
kutsus kokku kogu linnud;
kulli ta ei kutsund mitte —
kull oli kuri kiskumaie:
4. Kiskus katki lõo lõuad,
pääsukese pärjapaelad.
Hiired lõnga lõksutavad,
pärjapaelu parandavad.
5. Eit mind käskis heietada,
taat mind takku torgutada.
Ei ma viitsind heietada,
tahtnud takku torgutada.
6. Ma viin villad virga kätte,
takud targa naise kätte:
virk teeb villast viisupaelad,
tark teeb takust tanupaelad.

Rahvasuust.

Osavõtjad seisavad paarikaupa nelikutes, paarid 1 ja 3 piki, paarid 2 ja 4 põiki põrandat. Paariseltsilistel on seesmised käed ühendatud poolpüstvõttega, välimised puusas.

I salm.

a) Paarid 1 ja 3 vahetavad nelja käigusammuga kohad nii, et paar 1 tõstab kohtamisel üles seesmised käed, kuna paar 3 kummardues läheb sellest väravast läbi (1—2); uuel kohal tehakse paariseltsilise käed kättes pool ringi möödapäeva, peatudes nii, et neiu jääb poisi paremale poolele (3—4). Kõike eelmist õiendavad ka paarid 2 ja 4; kohtamisel tõstab paar 2 käed üles ning paar 4 läheb väravast läbi (5—8).

b) Kõik samas nelikus olivad teevad pöörde vasakule ning liiguvad siis käigusammudega ringis möödapäeva, käed vabad (9—10). Seejärel tehakse täispöörde vasakule ja minnakse käigusammudega vastupäeva tagasi esialgsetele kohtadele (9—10).

II salm.

a) Tegevus sama kui esimeseski salmis, ainult et nüüd teevad kohtamisel väravad paar 3 ja 4 ning paar 1 ja 2 lähevad neist läbi (1—8).

b) Sama kui I salmi b (9—10 ;:).

III salm.

a) Paarid 1 ja 3 lähenevad üksteisele kahe käigusammuga; poiss pöörduv vastutuleva neiuga käed kättes kord ringi möödapäeva, mispeale ta temaga taganeb oma esialgsele kohale, peatudes seal nii, et neiu jääb poisi paremale poolele (1—4). Paarid 2 ja 4 teevad samuti (5—8).

b) Poisid võtavad kinni parema käega oma neiu vöökohalt, neid panevad vasaku käe poisi õlale ning kõik pöörduvad paari-kaupa nägudega vastupäeva, mispeale neid ühendavad paremad käed ristiks. Seesuguse võttega liigutakse kaheksa käigusammuga möödapäeva (9—10). Siis lasevad neid paremad käed lahti, poisid pöörduvad võtet vallandamata täielikult ringi (neid on nüüd

väljas-, poisid seespool) ja ühendavad vasakud käed ristiks, mispeale kõik teevad kaheksa sammu vastupäeva (9—10).

IV salm.

a) Sama kui eelmise salmi a, nii et igäiks jälle kokku saab oma esialgse paariseltsiliselega (1—8).

b) Nagu eelmise salmi b (9—10 ;:).

V salm.

a) Paarides 1 ja 3 pöörduvad poiss ja neiu nägudega vastamisi ning panevad käed üksteise õlgadele. Siis „lökkavad” neiu oma poisid vastasoleva paari kohale, liikudes väikeses kaares möödapäeva, ning sealt samas sihis tagasi esialgsetele kohtadele; seda tehakse käigusammudega (1—4). Endisele kohale tagasi jõudes vallandatakse võte ning jäädakse seisma kõrvuti. Samuti toimivad paarid 2 ja 4 (5—8).

b) Kõik neli paari ühinevad õlgvõttega ringiks ning hüppavad galopisammudega mööda- (9—10) ja vastupäeva (9—10).

VI salm.

a) Eelmise salmi tegevus kordub, kuid nüüd lökkavad poisid ning liikumine sünnib vastupäeva (1—8).

b) Nagu eelmise salmi b (9—10 ;:).

83. Trallitades.

1. 2. 3. 4.

La la la la la la la la! La la la jne.

5. 6. 7. 8.

9. 10. 11. 12.

13. 14. 15. 16.

I tuur.

Mängijad asetuvad paarikaupa käsikäes kahekordsesse ringi, näod möödapäeva. — 1.—8. takti trallitades liiguvad paarid käigusammudega ringis möödapäeva, hõljutades ühendatud käsi ette- ja tahapoole. Viisi lõpposa (9—16) lauldes pöörduvad paariseltsilised nägudega vastamisi, plaksutades kord käsi, panevad siis käed puusa ning teevad neli heljusammu paigal, alates vasema jalaga. Lõpposa korrates plaksutatakse kord käsi ning pöördatakse oma paariseltsilisega käed kätes mööda- (9—12) ja vastupäeva (13—16), mispeale näod jälle pööratakse paarikaupa möödapäeva.

II tuur.

Paarid, käsikäes, tõstavad seesmised käed üles nii, et nende all moodustub tänav, millest läbi läheb esmalt viimane paar ning tema järel kordamööda kõik paarid siis, kui jäävad viimasele kohale. Kui paarid on käinud läbi tänavast, asetuvad nad eesmisteks, moodustades samal kombel tänavat. Viisi esimest osa (1—8) lauldakse niikaua, kui kestab ülalkirjeldatud tegevus. Tuuri lõpposa õiendatakse samuti kui esimeses tuuris (9—16 ;:).

III tuur.

Viimane paar tõstab käed üles väravaks ning liigub siis üle paaride, kes kummarduvad või laskuvad kükki. Samuti liigub järgmine paar jne. vahet pidamata üksteise järel seni, kuni kõik on nii käinud ja asetunud esimesteks. Viisi algosa lauldakse nii mitu korda kui seda nõuab tegevus. — Lõpposa nagu esimeses tuuris.

IV tuur.

Paarikaupa käed kätes liiguvad mängijad, alates välimise jalaga, vahetus- (polka-) sammudega möödapäeva, pöördues kordamööda nägudega ja selgadega vastamisi ning hõljutades seesmisi käsi kordamööda taha- ja ettepoole; välimise, vaba käega peetakse kenasti kinni kuuest (1—8). Lõpposa nagu esimeses tuuris.

V tuur.

Siseringilised teevad täispöörde vasemale ning astuvad siis ühe sammu viltu tahapoole ja paremale, nii et nad nüüd seisavad oma paariseltsiliste vastas. Paariseltsilised annavad üksteisele parema käe ning looklevad siis ringis edasi, käteldes vastutulijaid kordamööda vasema ja parema käega; kätlemine kestab seni, kui saadakse kokku oma paariseltsilisega. Viisi algosa lauldakse niikaua kui kestab tegevus. — Lõpposa nagu esimeses tuuris.

VI tuur.

Paarikaupa käed kätes ristvõttega. Alates vasema jalaga liiguvad paarid möödapäeva hüppesammudega (1—8). — Lõpposa nagu esimeses tuuris.

IV. Marsilaulud.

84. Välja loodusesse!

1. Rõõmsas-ti meie marsi-me väl-ja mängi-ma, jooksma ja

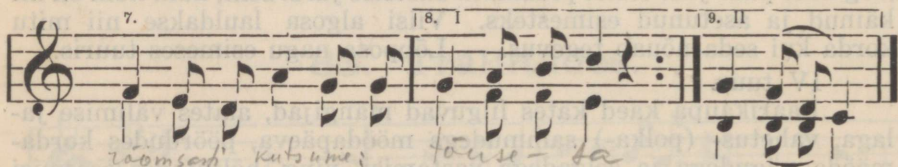

hõis-ka-ma ka.

ut hu - mas

Sü-le meil kaa-sik a - va - nud hal-ja, *so on*

Tuul pai-tab pa-let, kõik teeb meil' nalja, *let*

lõ - bus meil lin-de - ga koos lõo - ri - ta!

sü - da ja meel need on

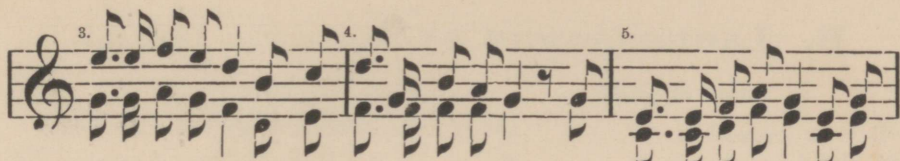
mu - re - ta.

2. Noorena jõudu koguda püüa,
elule, nooruke, end valmistä!
Mängi ja jookse, laula ja hüüa —
nii kasvad tugeva, rõõmsana sa!
Mängudes tervist, tahet võid luua,
elust siis läbi on lust marssida!

85. Reisilaul.

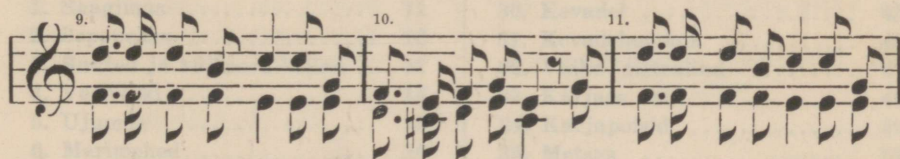
1. Vaat su - vi - päev on a - land ja tae - vas si - ni - ne, kõik

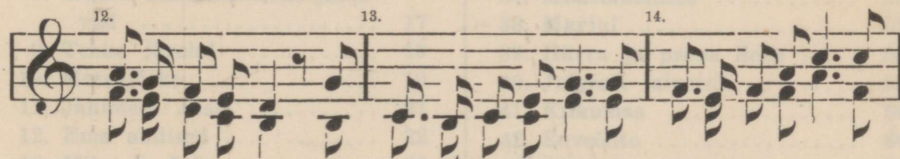
mured laial' valgund ja röö-mus meeleke. Me tee viib metsa poole, kus

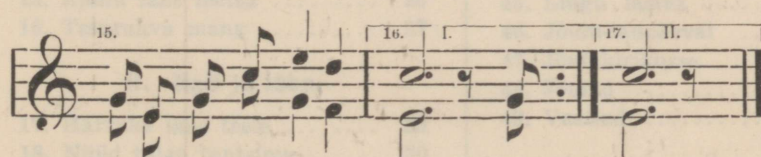
helgib päik'se kuld, me rut-ta-me mets-ra'ale, meil ohtralt noorus-tuld. O -

hoi, kuis laul meil kõlab nii kõ-mi-se-valt seal! O - hoi, mets vastu helab; lind

kuulab ok-sa peal, kuis kõ-lab mei-e laul, kuis kõ-lab meie laul, kuis

kõ-lab laul meil i - lul, aul.

2. Me lähme mägedele, kus silmapiir on lai, —
 ei küla tänavale meist keegi jääda või,
 kui mägedel nii avar, ja päike heledam,
 ja suvipilvi sagar seal liigub lõbusam.
 O-hoi, seal alles meie vast laulu hõiskame!
 Tuul tuiskab üle peade, lööb lõbu lõkkele.
 Kuid päike särab vast, oi, päike särab vast,
 ja päike särab heledast'!

SISU.

A. Laulumängud noorematele lastele.

I. Töö ja tegevus.

1. Saagimas	11
2. Sepapajas	12
3. Suured ja väikesed kellad ..	13
4. Vesiveski	14
5. Ujumasa	15
6. Merimehed	16
7. Nukumäng	17
8. Lapsed mängima nüüd jooksvad	17
9. Tehke järele!	19
10. Metsajõeke	19
11. Jahimees Juss	21
12. Ema abilised	22
13. Miku ja Juku	23
14. Viis venda	24
15. Kaalu läks metsa	25
16. Talurahva mäng	27

II. Nali ja lõbu.

17. Härrake läks teele	29
18. Nüüd tulge tantsima	30
19. Hüpatas	30
20. Tantsides	31
21. Karussell	32
22. Tihasemäng	33
23. Meie Intsu, meie Antsu	34
24. Pöidlake nii!	35
25. Kõige armsam mäng	36
26. Kummalised ratsanikud ...	38
27. Ratsutamasa	39
28. Uhti, uhti, uhkesti	41
29. Memmepoja laul	43

III. Aastaajad, pühad.

30. Kevadel	45
31. Kevadehommik	46
32. Väike metsalind	47
33. Karjase laul	48
34. Karjapoisid	49
35. Metsas	51
36. Heinamaal	52
37. Maasikamarss	54
38. Marjul	55
39. Härra ja proua Seen	56
40. Julgesti lainetele	58
41. Kiikumasa	59
42. Suveõhtu	60
43. Sügisel	61
44. Talvelaul	62
45. Liugu lastes	63
46. Jõulu-laupäeval	64
47. Jõulukirikusse	67
48. Jõulud	68
49. Vastlad	69

IV. Muinasjutt, pantomiim.

50. Printsess Okasroos	71
51. Rannaeit	72
52. Muinasjutt mäest	74
53. Muruneid ja hiiglane	76
54. Haldjate jõuluöö	78

V. Marsilaulud.

55. Vasem, parem	81
56. Rutake!	82

B. Laulumängud vanematele lastele.

I. Aasta ringkäik.

57. Vara kevadel	87
58. Nüüd kevad käes on	88
59. Kevadhaldjake	89
60. Võililled	91
61. Suvisted	92
62. Kiigelaul	94
63. Metsa varjus	96
64. Lainetel	97
65. Pilvede karjus	99
66. Sügismäng	100
67. Talvekuu on jõudnud	102
68. Väike jõululaul	103

II. Suuremad, imiteerivat laadi mängud.

69. Linatöös	105
70. Pesemas	108
71. Vaar ja vares	110

72. Tartu-teenkond	113
73. Aidola Anni ja Taidola Tanni	115
74. Väike Lindake	116

III. Tants- ja ringmängud.

75. Ringtants	119
76. Minuga nüüd tantsi sa!	120
77. Ja lapsed käivad ringis	121
78. Üksinda siin kõnnin	122
79. Üks, kaks, kolm	123
80. Tantsulaul	124
81. Sõbrad, mis te mõtlete?	125
82. Vares, vaga linnukene	126
83. Trallitades	128

IV. Marsilaulud.

84. Välja loodusesse!	130
85. Reisilaul	130

IV. Muinajutt pantoomim.	
72. Pärnase Oksanen	71
73. Rannast	72
74. Muinajutt mõist	74
75. Mardveid ja nõlgane	76
76. Haldjate jõulud	78
V. Marsilaulud.	
86. Varem parim	81
87. Haldjate	82

II. Nüüd ja lõpu.	
17. Herra kehtis teile	20
18. Nüüd tulge tantsima	20
19. Hõpetes	20
20. Tantsides	21
21. Ratsust	22
22. Tantsumäng	22
23. Meie lüüa, meie lüüa	23
24. Põhikese nii	23
25. Käige armast mäng	25
26. Kõnnitades	26
27. Haldjate	26
28. Üht, üht, üht	28
29. Mõnede jaoks	28